

ПРЕДСЈЕДНИК ОПШТИНЕ ЧОКА

СТАНА БЕМБЕР

Комасација је једини начин да се поставе „добри темељи“ за будућност наше општине

ПРЕДСЈЕДНИК ОПШТИНЕ КУРШУМЛИЈА

РАДОЉУБ ВИДИЋ

Планирамо да Куршумлијској бањи вратимо стари сјај

ЛИНТА У СКУПШТИНИ СРБИЈЕ РАЗГОВАРАО СА ПРЕДСТАВНИЦИМА УДРУЖЕЊА СРБА КОЈИ СУ РОДОМ И ПОРИЈЕКЛОМ ИЗ ФЕДЕРАЦИЈЕ БИХ

Грађани Србије који имају право гласа у Федерацији БиХ могли би да потпуно преокрену положај Срба у свом завичају

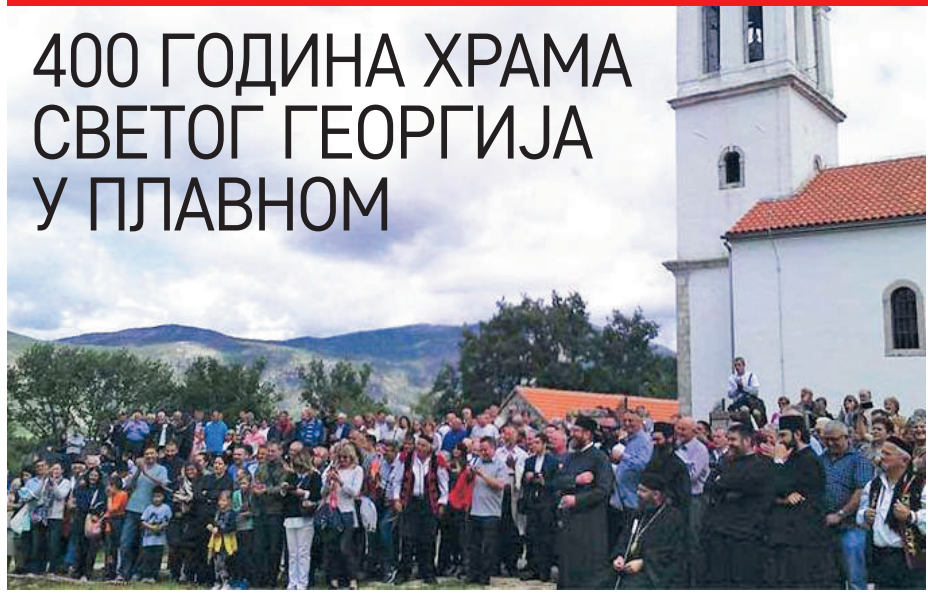
150 ГОДИНА ОД РОЂЕЊА СРПСКОГ ПЈЕСНИКА АЛЕКСЕ ШАНТИЋА

ТУЖНО:
Шантићева родна кућа у Мостару данас је власништво Евангелистичке цркве!

НА ПРОСЛАВИ ЈУБИЛЕЈА ЦРКВЕ ОКУПИЛИ СЕ ЗЕМЉАЦИ СА СВИХ СТРАНА

400 ГОДИНА ХРАМА СВЕТОГ ГЕОРГИЈА У ПЛАВНОМ

УВОДНИК

» Пише: Трифко Ђоровић

Школа у Јасеновцу

Кад год се помене Јасеновац, Хрвати углавном оспоравају број жртава. Међутим, сада су отишли много даље. Адвокат Друштва за истраживање троструког логора Јасеновац Игор Вукић гостовао је у емисији *Добар дан, Хрватска* у којој је за 13 минута гостовања закључио да је Јасеновац био радни, а не логор смрти. Истичући примјере усташке „хуманости“ испричао је како су неки логораши пуштени из Јасеновца у част поглавничког рођендана, као и да је у усташкој војсци владала таква дисциплина због које је 11 јасеновачких стражара стријељано јер су ухваћени како поткрадају логораша. Врхунац Вукићевог безобразлука је амнестирање усташких злочинаца тврђњом да су логораши упозорени да ће за сваки покушај бијега бити „стријељано десет његових пријатеља“.

Према Вукићу, Јевереји у Јасеновцу заправо су били спасени од депортације у нацистичке логоре, док су за ширење тифуса били одговорни заробљени болесни

партизани, због чега је умро и логорски свештеник Звонимир Брекало. Вукић је оспоравао број од 80 хиљада жртава, док је за тврђњу да је у логору било дјеце рекао да је у питању „најгнуснија лаж“, тврдећи да је у логору постојала школа за дјечаке од 11 до 14 година. Као крунски доказ навео је разговор с човјеком који је као дјечак био заточен у Јасеновац, гдје је изучавао аутомеханичарски занат. Тако су, према Вукићу, српска дјеца ишла у Јасеновац да се образују. Све ово је изговорено на државној хрватској телевизији, без жеље и покушаја водитеља да Вукића оспоре, прекину или бар поставе неко сувисло питање.

Нећемо се бавити бројевима жртава јер то и није суштина ове приче. Међутим, не постоји важнија борба од оне за истину. У Београду је недавно представљена изложба *Дијанина дјеца*, чија је важност од националног значаја. Редовни читаоци *Српског кола* добро знају да је ријеч о дјелу рођене Аустријанке Дијане Будисављевић, која је из усташких логора у злочиначкој НДХ избавила око 15.000 деце. Нису сви имали срећу да преживе, јер је око 3.000 дјеце помрло током спасавања или напуштања логора, исцрпљено тортуром, глађу и болешћу. Посебан значај ове изложбе је напор аутора Слађане Зарић и Ивана Мангова да испричају појединачне судбине, тако да су посјетиоци могли да виде документарне фотографије, транспортне листе и дијелове картотеке коју је Дијана водила о сваком спасеном дјетету. Прича усташког ревизионисте Вукића најбоља је порука због чега изложба *Дијанина дјеца* мора обићи земљину куглу.

У ПЕТ МЈЕСЕЦИ ЕВИДЕНТИРАНО 11 ФИЗИЧКИХ НАПАДА НА СРБЕ

ЈЕЦКОВ: Хрватско друштво ћути о мржњи према Србима

У пет мјесеци текуће године у Хрватској је евидентирано 11 физичких напада на припаднике српске заједнице у Хрватској или српске држављане. Оштећено је 17 антифашистичких споменика, забиљежено 30 оштећења објеката у властивству Срба или Српских православних цркава те најмање 107 увреда и пријетњи упућених на рачун Срба.

Новински чланак од 22. 5. 2018. пише под насловом Матуранти викали „За дом спреми“ и писали усташке графите. Дан касније у Ђакову је освануо графит са срамотном поруком према српској дјечи. Само у два дана три наслова која треба да забрину и опомену али и изазову реакцију нормалних обичних људи и институција у којима ваљда раде нормални и обични људи. И дакако, оно што је, нажалост, остало најупечатљивије у трагичном смислу је паљење куће и штале повратника Новаковића у личкој Залужници. И о свему хрватско друштво ћути. Не чују се осуде, осим спорадичних неодобравања, обичних малих људи. Институције ћути.

ПАДАЈУ ПОТПИСАНЕ МЕЂУНАРОДНЕ КОНВЕНЦИЈЕ

Управо на проблем да друштво ћути док се над дијелом истог тога друштва врши физичко и вербално насиље за говорницом хрватског парламента упозорила је недавно посланица у Хрватском сабору из реда српске националне заједнице Драгана Јецков.

Рекла је како за лањску годину билтен Српског народног вијећа садржи чак 393 догађаја на штету Срба, који укључују етничку нетрпељивост, ревизију и негирање историјских догађаја те увреде, пријетње, физичке нападе и говоре мржње који се односе искључиво против Срба у Хрватској.

– Осим јасно изражених порука ко-

јима се Србима жели поручити да они као ни њихова култура, језик и писмо, а посебно политичко дјеловање нису добродошли у Хрватској, још је опаснија чињеница да се такве појаве у нашем друштву готово прећутно прихватају. Односно изостају реакције оних који треба да дјелују превентивно али и оних који треба да дјелују репресивно. Управо тада на тесту падају потписане међународне конвенције, Уставом загарантована права и Уставни закон о правима националних мањина – рекла је Јецков.

ЋУТАЊЕ ДОК НАМ СЕ НЕКО ЦЕРЕКА У ЛИЦЕ

– Овако поражавајуће чињенице, које су заиста стварни догађаји колико год да су неким упитне, помно се биљеже и постају дио неславне статистике и неславног стања у којем се као друштво налазимо. И након тога, након изношења оваквих чињеница, као уобичајена пракса јавља се преиспитивање њихове валидности, њихово банализовање и оспоравање оваквих догађаја.

Ипак, остаје јасна порука и горак укус у устима свима који су по било ко-

јем основу у мањини или су једноставно нормални, обични људи.

Врло често се припадницима српске заједнице који о оваквим догађајима говоре спочитава необјективност, склоност ка преувеличавању догађаја и слично, али шта ћемо са извјештајем Европске комисије против расизма и нетолеранције који похваљује напредак који је Хрватска постигла али упозорава на низ проблема међу којима су и ескалирање расистичког говора према мањинама, Србима, ЛГБТ мањинама и Ромима? Шта ћемо са чињеницом да су главне мете Срби, ЛГБТ особе и Роми о којима се у локалним медијима и на интернету уобичајено расистички и ксенофобно користе изрази који су уперени против њих? Шта ћемо са чињеницом која је неумољива да све више јача национализам посебно међу младима? И на крају извјештаја Европске комисије против расизма и нетолеранције реченица: одговор власти не може се сматрати у потпуности одговарајућим јер често инциденте не кажњава казнено, него прекршајно, а власти ријетко јавно осуђују говор мржње.

Пошто су извјештаји из године у годину све драматичнији, драстичнији а за неке од нас и болнији, очигледно да друштво као друштво нисмо схватили да се нисмо сами у стању изборити за мирнију и толерантнију свакодневицу. Онда барем послушајмо оне у чијем смо друштву тако жарко жељели бити, послушајмо препоруке уљугане Европе и спроведимо их. Иначе ћемо и даље бити нијемии свједоци који ће читати запањујуће наслове, гледати у поруке на зидовима наших градова, попут оних: „Смрт свему с чиме се не слажем“, и гледати цртеже дрвећа који нису дрвеће него приказ ужаса који нам се свима пријетећи церка у лице – закључила је Драгана Јецков. **БОРО РКМАН**

ОДРЖАНА ТРИБИНА У ЗРЕЊАНИНУ ПОВОДОМ РЕГИСТРАЦИЈЕ НЕКРЕТНИНА У ФЕДЕРАЦИЈИ БИХ

Узрењанину је 4. маја одржана трибина поводом регистрације некретнина у Федерацији БиХ. Народни посланик и председник *Савеза Срба из региона* Миодраг Линта упознао је присутне земљаке да је главни циљ пројекта регистрације имовине у Федерацији БиХ замјена старих земљишних књига новим. Концепт који спроводи федерална власт је дискриминаторски у односу на Закон о премјери и катастру, који се примјењује у Републици Српској. За разлику од њега по коме сви њени грађани који су напустили ове просторе морају бити директно контактирани, општински судови у Федерацији БиХ објављују јавне позиве у службеним новинама и два дневна листа. На њих би требало

да се одазову сви они који своју имовину треба да упишу у нове земљишне књиге у земљишнокрњижним канцеларијама у Федерацији БиХ. У питању су двоструки стандарди.

Линта је нагласио да је у броју 24 *Српског кола* под насловом *Сачувајмо српску земљу и објекте у Федерацији БиХ* опширно описано све оно што би наши земљаци требало да знају како би пријавили и уписали своју имовину, ма гдје се они налазили. Детаљно је говорио о законским роковима, нагласивши да је већ у 56 катастарских општина истекло вријеме за пријаву од годину дана, али да се не губи право на имовину. Држава је дужна да то уради сама или да препише стање из старе земљишне

књиге. Након истека рока свако мора да плати најмање 600 КМ, како би уписао своја права у нову земљишну књигу. Такође, Линта је говорио и о институту државине, односно досијелости (члан 58 Закона о стварним правима), по коме, ако неко десет година обрађује вашу земљу, а да ви то знате, он је уз ту тврђњу и два свједока може уписати у земљишне књиге на своје име. Ако власник не зна да му неко обрађује земљу, онда је поступак исти, али је рок 20 година. Власник земље може ово да спречи тако што ће код надлежног суда поднијети тужбу против онога који му обрађује земљу, чиме узурпатор одмах губи било какво право на присвајање његове земље.

СРПСКО КОЛО

Оснивач и издавач: *Савез Срба из региона*
 Главни и одговорни уредник: Трифко Ђоровић
 Лектор: Сања Вуковић
 Веб администратор: Милисав Шапић
 Редакција: Весна Вуковић, Жељко Ђекић,
 Снежана Станишић и Јелена Рокнић
 Сарадници: Боро Ркман (Хрватска),
 Ратко Бубало, Шпиро Лазиница (правни савети)
 Адреса: Краљице Марије 47, Београд
 Дописништво: Булевар ослобођења 26, Нови Сад
 Мејл: srpskokolo@ssr.org.rs
 Телефон: 011/3820-250, 021/6613 600
 Сајт: www.ssr.org.rs
 Тираж: 33. 000 примјерака
 Дизајн и прелом: Студио Хум, Барајево
 Штампа: Штампариија Графопродукт, Нови Сад
 Лист излази посљедњег дана у мјесецу.
 Рукописи и фотографије се не враћају.
 ISSN 2466-3476

Штампање Српског кола помогли су Покрајински секретаријат за културу, јавно информисање и односе с верским заједницама, Општина Беоцин, Општина Рума и Општина Чока

ХЕРЦЕГОВАЧКО-НЕРЕТВАНСКИ, ЗАПАДНОХЕРЦЕГОВАЧКИ И ПОСАВСКИ КАНТОН КРШЕ УСТАВ ФЕДЕРАЦИЈЕ

УСТАВНИ СУД ФБИХ: СРБИ КОНСТИТУТИВНИ И У ТРИ ФЕДЕРАЛНА КАНТОНА

Уставни суд Федерације БиХ (ФБиХ) донио је 29. маја 2018. године пресуду којом је утврђено да поједини чланови устава Херцеговачко-неретванског, Западнохерцеговачког и Посавског кантона нису у складу са Уставом ФБиХ јер њима није признавано право конститутивности српског народ, српског језика и ћирилице.

Пресудом, коју је прочитала председник Уставног суда ФБиХ Александра Мартиновић, наложено је скупштинама ова три кантона да одмах, а најкасније у року од шест мјесеци од дана објављивања ове пресуде у службеним гласилима, усвоје амандмане на уставе тих кантона, у складу са амандманима на Устав ФБиХ. Док не буду донесени ти амандмани, примјењиваће се одредба Устава ФБиХ.

Суд је ову пресуду донио на основу захтјева председника Владе ФБиХ Фадила Новалића и трећине посланика у Херцеговачко-неретванском кантону, а

о овом питању обављена је и јавна расправа. Обустаљен је поступак за утврђивање уставности појединих чланова Устава Ливањског кантона који су били обухваћени апелацијом јер је током јавне расправе пре-

длагач повукао захтјев који се односи на овај кантон јер су у његов устав уграђени амандмани којима је отклоњена неуставност оспорених одредаба.

Образлажући пресуду, Мартиновићева је рекла да

је Уставни суд ФБиХ утврдио да су поједине одредбе устава наведених кантона у несагласности са јасним, прецизним и обавезујућим одредбама амандмана на Устав ФБиХ који прописују да су Бошњаци, Хрвати и Срби конститутивни народи, да заједно са осталима равноправно уређују ФБиХ, те да су службени језици у ФБиХ „босански“, хрватски и српски језик, а писма латиница и ћирилица.

Уставни суд ФБиХ утврдио је и неуставност појединих одредаба Устава ХНК-а јер разрађују поступак прихватања симбола, делегирање кантоналне надлежности на федералну власт, поступак по одлукама које се односе на витални национални интерес, састав кантоналне Владе, доношење одлука Владе у ванредним околностима, те поступак усвајања амандмана на кантонални Устав, при чему су изостављени Срби као конститутиван народ, са једнаким правима као Хрвати и Бошњаци.

СРНА

КАКО СЕ ПРИЈАВИТИ ЗА ГЛАСАЊЕ У ФБИХ

Срби који су родом и поријеклом са подручја Федерације БиХ могу добити информације **како да се пријаве за гласање изван БиХ** на предстојећим Општим изборима у БиХ у двије канцеларије.

КАНЦЕЛАРИЈА САЗЕЗА СРБА ИЗ РЕГИОНА у Новом Саду, Булевар ослобођења 26 (иза бивше зграде Лутрије Војводине); Телефони: 021 2700 441, 021 6613 600; Радно вријеме: понедељак, сриједица и петак од 9 до 16 часова, уторак и четвртак од 12 до 19 часова. Информације и на сајту www.ssr.org.rs

КАНЦЕЛАРИЈА УДРУЖЕЊА ДРВАРЧАНА И УДРУЖЕЊА ГРАХОВЉАНА у Београду на адреси Булевар Милутина Миланковића 120 Б-локал 26. (преко пута зграде Арена спорт на Новом Београду) Телефони: 011 3110590, 064 6581044. Радно вријеме: сриједица од 14 до 20, четвртак и петак од 11 до 19 и субота од 9 до 19 часова.

КАНЦЕЛАРИЈА УДРУЖЕЊА ГРАЂАНА МОСТАР у Београду на адреси, Трговачка 5 (изнад Рајфајзен банке), општина Чукарица. Тел: 064 1831 308, Радно вријеме: сваки радни дан од 9 до 13 и од 17 до 20 часова.

ДЕЛЕГАЦИЈА ХЕРЦЕГОВАЦА У САРАЈЕВУ ПОСЈЕТИЛА ВАЛЕНТИНА ИНЦКА

Зауставити отимање српске земље у Пребиловцима

Представници херцеговачких удружења у Србији, замјеник Координационог одбора херцеговачких удружења Светозар Црногорац и председник СНД-а Пребиловци Миленко Јахура састали се у сједишту ОХР-а у Сарајеву 14. маја 2018. године са високим представником УН у БиХ Валентином Инцком и његовим сарадницима. Тема ове посјете била су угрожена људска, национална и имовинска права српске заједнице у Долини Неретве и Федерацији БиХ, са посебним освртом на мученичке Пребиловце. Херцеговачка удружења су Валентину Инцку доставила обимну документацију у којима су наведене конкретне информације и предлози како да се заустави узурпација земљишног простора села Пребиловци који је у приватном власништву. Уручен је и извод из земљишних књига са списком који садржи 232 имена сувласника КП Криварица–Црно Брдо у КО Пребиловци.

– У деведесетоминутном разговору са Инцком и Американцем Михаелом Дојлом детаљно смо објаснили девет проблематичних ситуација за које је одговорна општинска, кантонална и власт Федерације. Није им било пријатно слушати нашу аргументацију, која не може да се негира, а зграђавали су се док су слушали историју села и трагичну судбину његових становника – рекао је након састанка Светозар Црногорац, који је изразио наду да ће Инцко обићи Пребиловце, али и друга херцеговачка станишта.

Разговором је задовољан и председник СНД-а Пребиловци Миленко Јахура.

– Обавили смо аргументован разговор, уљудно смо саслушани, оста-

» Свештеник Милан Бужанин, Светозар Црногорац, Валентин Инцко и Миленко Јахура

вили смо озбиљну документацију и надам се неким резултатима. Међутим, морамо наставити са даљим молбама и притиском, а у томе треба да помогне власт Републике Српске, српске херцеговачке општине и Српска православна црква – рекао је Јахура, који се нада да ће Валентин Инцко започети разговоре са руководством општине Чапљина и спријечити започете незаконите активности.

– Вријеме је пред нама и видјемо да ли ће бити резултата. Домаћини су изразили разумијевање за наше молбе и аргументе. Састанак је био користан јер смо сада сигурни да је Инцко у потпуности упознат са цијелом ситуацијом – рекао је Јахура.

Председник МЗ Пребиловци Бранко Екмечић свједочио је о тренутној ситуацији у Пребиловцима.

Отац Милан Бужанин изнио је проблеме са којима се суочавају Срби повратници и власници непокретности у општини Коњиц.

СЛОБОДНА ХЕРЦЕГОВИНА

ИНЦКО: ВИДИЋУ, ДОСТАВИТЕ ДОКАЗЕ ОКО ВЛАСНИШТВА ЗЕМЉИШТА У ПРЕБИЛОВЦИМА!

Високи представник УН у БиХ Валентин Инцко упутио је писмо начелнику општине Чапљина Смиљану Видићу у коме је изразио забринутост и навео да, уколико су наводи које су изнијели представници херцеговачких удружења тачни, представљају „образац дикриминације према становницима мале повратничке заједнице“. Инцко је пренио став Координационог одбора који тврди да „општина Чапљина до сада није показала никакав правни акт о одузимању земљишта у Пребиловцима које је у земљишним књигама уписано као сувласништво 232 физичка лица – Срба из Пребиловаца“.

Поред наведених кршења угрожених људских, националних и имовинских права српске заједнице, Инцко је Видића подсетио и на ранија упозорења због уклањања званичних путоказа исписаних ћирилицом писмом који представљају још један примјер непоштовања из Анекса 7. На крају писма Инцко је од Видића затражио да се званично изјасни по питању наведених проблема и достави документацију за правни статус и евентуална располагања спорним земљиштем.

ХУМАНИТАРНИ ЦЕНТАР ЗА ИНТЕГРАЦИЈУ И ТОЛЕРАНЦИЈУ

Србија
21000 Нови Сад
Војвођанских бригада 17
телефон: 021/ 528 132, 021/ 520 030
мејл: office@hcit.rs; hcitns@gmail.com;
сајт: www.hcit.rs

Стамбено збрињавање у Хрватској бивших носилаца станарског права

• На стан у Загребу, гдје сам живио до 1991. године, мој отац је имао станарско право, које нам је након одласка у избјеглиштво одузето правоснажним судском одлуком. Поред оца, у том стану је живјела моја мајка, моја сестра и мој брат. У Србији, гдје сада имамо пребивалиште, мој отац је саградио породичну кућу. Моја сестра се удала и њен супруг има на себи стан у власништву. Брат и ја живимо у кући код родитеља и немамо ријешено своје стамбено питање. Обојица смо ожењени супругама које немају држављанство Републике Хрватске и свако од нас двојице има по једно малољетно дијете. Да ли брат и ја, као чланови породице бившег носиоца станарског права, имамо право на стамбено збрињавање у Хрватској, заједно са нашим новим члановима домаћинства, (који нису живјели у стану на којем је наш отац имао станарско право), додјелом у најам одговарајућег стана, са могућношћу његовог откупа?

Ви и Ваш брат, као и нови чланови Вашег и његовог породичног домаћинства, који немају хрватско држављанство и који нису живјели у стану на који је Ваш отац имао станарско право, имате право на стамбено збрињавање додјелом у најам државног стана у Загребу или негдје другдје унутар Хрватске, ако Вам то више одговара, уколико од 8. 10. 1991. до тренутка подношења захтјева Ви или било који члан Вашег или братовог породичног домаћинства нисте на себи имали одговарајућу кућу или стан. Ви, или Ваш брат треба да се договорите ко ће бити формални подносилац захтјева за стамбено збрињавање. Наиме, према важећим прописима који регулишу ову материју, Ваше двије породице могу добити само један стан, што значи да Ви са Вашом породицом не можете добити један стан у најам, а Ваш брат са својом породицом посебан стан. С обзиром да Ваше двије породице имају укупно шест чланова, вама припада стан од 85 м². Ви тај стан можете откупити, по цијени откупа која је знатно повољнија од тржишне цијене. Кад откупите тај стан, имате право с њим у потпуности располагати, укључујући и то и право његове продаје. Уколико се одлучите на подношење захтјева за стамбено збрињавање, то можете учинити само у прописаном законском року од 1. 1. до 15. 2. сваке године. Уз захтјев за стамбено збрињавање, обавезно треба да приложите следеће документе:

- Фотокопије важећих личних карата или других идентификацијских докумената за све пунољетне чланове породица и фотокопије извода из матичне књиге рођених за малољетне чланове породица;
- увјерења о пребивалишту за све чланове породица од 8. 10. 1991. године до дана подношења захтјева;
- увјерења из катастра о непосједовању некретнина за мјеста пребивалишта од 8. 10. 1991. године до тренутка подношења захтјева те за мјеста боравка у наведеном периоду, за све чланове породичних домаћинстава;
- потврде надлежне порезне испоставе о промету некретнина за мјеста пребивалишта од 8. 10. 1991. године до тренутка подношења захтјева те за мјеста боравка у наведеном раздобљу, за све чланове породичних домаћинстава;
- доказе о статусу члана породичног домаћинства Вашег оца, као носиоца станарског права, за Вас и за Вашег брата;
- овјерене изјаве, од Вас као подносиоца захтјева и свих осталих пунољетних чланова, које стављате на захтјев, да немате у власништву стан или породичну кућу погодну за становање у мјестима пребивалишта, укључиво и мјесто стана који је предмет најма, или да исте некретнине нисте продали, даровали или на други начин отуђили након 8. 10. 1991. године.

У сврху детаљнијих објашњења и упутстава за остваривање Вашег права можете нам се јавити на контакт телефон: 021 528 132.

ШПИРО ЛАЗИНИЦА, ПРАВНИ САВЈЕТНИК ХЦИТ-А НОВИ САД

Хуманитарни центар за интеграцију и толеранцију (ХЦИТ) пружа бесплатну правну помоћ избјеглицима у Новом Саду, Војвођанских бригада 17, сваког радног дана од 9 до 15 сати, а уторком, сриједом и четвртом од 16 до 20 сати.

Бесплатну правну помоћ ХЦИТ пружа и у Апатину, Бачкој Тополи, Кикинди, Сомбору и Суботици. О времену рада правног савјетника ХЦИТ-а у овим мјестима информишите се на број 063 78 99 215.

ХЦИТ, поред осталог, прибавља и документе за избјеглице из БиХ и Хрватске. За социјално угрожене избјеглице из Хрватске документе прибавља бесплатно.

ЛИНТА У СКУПШТИНИ СРБИЈЕ РАЗГОВАРАО СА ПРЕДСТАВНИЦИМА УДРУЖЕЊА СРБА КОЈИ СУ РОДОМ И ПОРИЈЕКЛОМ ИЗ ФЕДЕРАЦИЈЕ БИХ

Грађани Србије који имају право гласа у Федерацији БиХ могли би да потпуно преокрену положај Срба у свом завичају

Председник Одбора за дијаспору и Србе у региону Миодраг Линта уприличио је 21. маја 2018. године састанак са представницима 15 завичајних удружења Срба из Федерације БиХ и више неформалних група.

Линта је истакао да би основни циљ свих српских политичких странака, организација и удружења пред предстојеће опште изборе на нивоу Федерације БиХ требало да буде заједнички програм и једна јединствена српска листа.

– Само такав приступ гарантује опстанак Срба у Федерацији БиХ, а добрим резултатима након избора, Срби имају много више шанси да се изборе за њихова отета и узурпирана права – рекао је Линта.

ЗАЈЕДНИЧКИ ПРОГРАМ

Представници удружења поздравили су ову иницијативу и истакли да је ово први састанак одржан са њима који улива наду да се с добром организацијом и подршком институција Републике Српске и Србије може постићи добар резултат на кантоналном и федералном нивоу на изборима заказаним за 7. октобар ове године.

Отварајући састанак Миодраг Линта захвалио се свим удружењима чији су се представници одазвали позиву, и изразио задовољство што као новоизабрани председник Одбора за дијаспору и Србе у региону у Скупштини Србије председава овим скупом, изузетно важним за опстанак Срба у Федерацији БиХ и остваривању права оних који су уточиште пронашли ван ње.

ПРВИ КОРАК – АНИМАЦИЈА И РЕГИСТРАЦИЈА БИРАЧА

Линта је навео да је положај Срба трагичан, имајући у виду да је на подручју Федерације БиХ, по попису из 1991. године, живјело око 600.000 Срба или 22%, док их по попису из 2013. године има свега 56.000 или 2,5%, што говори о бруталном етничком чишћењу над Србима, које је до данас остало некажњено.

– Један начин борбе је да Срби искористе изборе да ојачају свој политички положај у Федерацији БиХ, посебно изборе за Представнички дом Парламента Федерације БиХ и скупштине кантона у Федерацији БиХ и изабери аутентичне српске посланике који ће представљати српски народ. Зато је важно да се расељени Срби што масовније пријаве за гласање – поручио је Линта, а затим детаљно појаснио процедуру

ру и начин на који ће Срби моћи да остваре своје бирачко право. Нагласио је да ће бити још доста састанака, али да је најважније то да се потенцијални гласачи морају што прије анимирати, пријавити за гласање изван БиХ до 24. јула, а онима, који за сада немају важећа и потребна документа за гласање, до наведеног рока то треба омогућити, како би могли изаћи на изборе.

Линта је оцијенио да Срби из Федерације БиХ само заједно могу учинити суштински искорак у борби за своја права, да им је за излазак на гласање потребна и помоћ Републике Српске око добијања неопходних докумената, прије свега, извода из матичне књиге рођених, не старијег од шест мјесеци. Чврсто вјерује да ће бити разумијевања за то, прије свега од Представништва Републике Српске у Београду, али и локалних власти у БиХ.

Линта је истакао да ће сва удружења имати велику улогу у анимацији и регистрацији бирача, да ће им у томе помоћи и канцеларија Срба из региона у Новом Саду, и канцеларија удружења Дрварчана и удружења Граховљана, чије је сједиште на Новом Београду. У тим канцеларијама раде обучени људи, који ће, прије свега старијој популацији, помоћи око добијања докумената и попуњавању образаца.

Скоро сви присутни у својим расправама подржали су ове идеје, оцијенили их позитивно и изразили наду да ће оне бити и реализоване. Сваки од говорника изнио је своје виђење како превазићи до сада уочене проблеме и извући поуке из претходно одржаних избора.

ЛОГИСТИКА НАЈБИТНИЈА У ПРВОЈ ФАЗИ ПРИПРЕМА ЗА ИЗБОРЕ

Тако је Мишо Лазаревић, председник Удружења Коњићана у Новом Саду, изнио искуства да Централна изборна комисија (ЦИК) у Сарајеву свјесно иде на то да се, иако је то у њиховој обавези, уредно регистрованим гласачима не пошаљу гласачки листићи. Зато треба бити обазрив према томе и још једном свако ко има право да гласа треба да затражи провјеру да ли је на бирачком списку – упозорио је Лазаревић.

Драган Дивјак, из Удружења Срба Сана–Грмеч Београд, рекао је да поздравља ову акцију, и да сматра да су Миодраг Линта и Савез Срба из региона на прави начин покренули ову иницијативу, али да ће без по-

дршке власти и партија у Републици Српској она тешко бити изводљива.

Др Миодраг Манигода, такође из Удружења Срба из Коњица, који живи у Београду сматра да се мора посебно посветити пажња и анимирати што већи број бирача млађе популације и омогућити им да дођу до потребних докумената, како би могли изаћи на изборе. Када је старија популација у питању, инсистирао је на томе да им се мора помоћи око попуњавања образаца за пријаву (тзв. образац ПРП 1).

Да млађе треба мотивисати, сложила се и Јована Дука, родом из Мостара. Она је нагласила да је у овој првој фази логистика најбитнија и истакла да ако се младима не помогне у добијању увјерења о држављанству и других докумената, већина њих ће одустати од избора.

Миленко Јахура из Српског националног друштва Пребиловци навео је да је ситуација сада много боља јер се може гласати путем поште и људи се не морају возити аутобусима на бирачка мјеста, што изискује много веће трошкове. Јахура сматра да се може постићи добар резултат уз максималан рад и организацију и изузетно је задовољан са приједлогом да се изађе на изборе са јединственом листом, јер ће Срби, поготово у оном дијелу Херцеговине гдје их има мало, имати избор за кога да гласају, што до сада није био случај.

Никола Петровић из Удружења Оћена Марија Ливанска сматрао је да је власт Републике Српске требало да покрене овакву иницијативу, али да је у сваком случају добро што је уопште покренута. Петровић је рекао да његово удружење иде корак напријед и да већ у сарадњи са челним људима општине Грахово, раде на издавању увјерења о држављанству, као основном предуслову за излазак на изборе. Он је нагласио да би требало да сви они који то могу изваде и личну карту. Онда су аутоматски на бирачком списку и нико их не може спријечити да гласају.

ЦИЉНА ГРУПА – ГЛАСАЧИ РАСЕЉЕНИ У СРБИЈИ

Драженко Бувач из Завичајног удружења Кључ–Рибник, са сједиштем у Београду, истакао је угроженост Срба у самом Кључу, гдје је сада преостало само осам породица. Бувач предлаже да расељени Срби из БиХ своје бирачко право искористе тако што ће гласати за своје представнике у Федерацији БиХ, а не у Републици Српској, јер неће својим гласовима промијенити политичку

структуру у Српској. Ово је посебно важно због тога што своје бирачко право прогнани Срби могу остварити само у једном од идентитета БиХ.

Бранко Марјановић, из Удружења грађана Сана Стара Пазова, рекао је да је сличан случај и са Санским Мостом и нагласио да Срби који живе у Републици Српској могу са посебним образцом да се пријаве за гласање у ФБиХ, али неће моћи да гласају у РС. Као конкретан примјер навео је Драгана Срдића, из њиховог удружења, који живи у Бањалуци, гдје и има личну карту, али већ годинама гласа на општим и кантоналним изборима у општини Сански Мост.

Јово Добријевић из Удружења Сана–Грмеч Београд рекао је да њему није дозвољено да гласа иако је био уредно пријављен, али да је то била самовоља човјека из бирачког одбора и да треба пазити и на такве ствари.

Бранко Триван, председник удружења Граховљана у Београду, нагласио је да су људи доста неинформисани око избора, а да процедуру треба максимално поједноставити. Нагласио је да ће канцеларија коју дијеле са Дрварчанима и Ливанљанима, бити на располагању у вези са изборима и да ће учинити све да се што већи број људи региструје и приступи гласању.

Душко Кочалка, председник Удружења грађана Подгрмеч Житиште, посебно је истакао да ако не буде јединствена листа, избори га лично уопште не занимају, јер му не пада на памет да обилази људе и да им говори за коју партију да гласају, али ако буде јединствена листа, обићи ће сваку кућу и замолити сваког да изађе на гласање.

Драго Иванић из Удружења Петровчана у Београду нагласио је да има једна група људи која имају документа и ако им се омогући да оду директно аутобусима на бирачка мјеста они ће то да ураде и они ће сигурно гласати. По њему много већи проблем ће бити анимирати ову другу групу која нема документа.

Ђорђе Пантелић из удружења Змијање Нови Сад, сматра да циљна група треба да буду гласачи у Србији и да треба изнаћи најбоље рјешење да им се добијањем одговарајућих докумената то омогући.

Војислав Гајић из Удружења Граховљана затражио је да се свим учесницима пошаљу сви контакти учесника састанка због боље координације, с чиме се сложио и Слободан Калабић из Завичајног удружења Кључ–Рибник.

Ковиљко Ловре, из Завичајног удружења Гламочко коло Нови Сад, рекао је да је прошле године Гламоч имао изборе за начелника општине и да је направљен списак гласача а сви који су били на списку су гласали. Тај списак је направљен у сарадњи са општином Гламоч, а међу гласачима су била и дјеца овдје рођена – истакао је Ловре, наглашавајући да за предстојеће изборе тај списак треба само кориговати у смислу да само они који су у међувремену преминули буду брисани.

Мирко Бајић, из Удружење Дрварчана Београд, навео је да је на прошлим изборима у Амбасди БиХ гласало само четворо Дрварчана. Бајић је рекао да ради у Представништву Републике Српске у Београду, на шта му је Линта одговорио да очекује њихову помоћ, прије свега, у добијању докумената. Линта је рекао да ће бити затражен и састанак са Млађеном Цицковићем, шефом Представништва Републике Српске у Београду.

ТРАЖИТИ ПОМОЋ ВЛАДЕ РС

На крају састанка једногласно је закључено да је потребно у сарадњи са Владом Републике Српске обавити техничке договоре око прибављања увјерења о држављанству као и да се о овој теми покрене активна кампања у медијима. Непосредно по завршетку састанка изјаве за медије дали су Миодраг Линта, Миодраг Манигода и Никола Петровић, информисајући јавност са закључцима са састанка.

На састанку су били представници сљедећих удружења: Удружење Дрварчана у Београду, Удружење Петровчана у Београду, Удружење Граховљана и пријатеља Босанског Грахова из Београда, Удружење Оћена Марија Ливанска из Београда, Удружење Срба из БиХ Сана–Грмеч из Београда, Завичајно удружење Кључ–Рибник из Београда, Удружење бораца крајишких бригада из Београда, Српско национално друштво Пребиловци из Београда, Удружење Петровчана у Новом Саду, Завичајно удружење Гламочко коло из Новог Сада, Удружење Срба из Коњица и њихових потомака у дијаспори из Новог Сада, Удружење Купрешана из Новог Сада, Удружење грађана Змијање из Новог Сада, Удружење грађана Сана–Стара Пазова, Удружење грађана Подгрмеч Житиште, као и представници неформалних група Срба из Мостара, Босанске Крупе.

ЖЕЉКО ЂЕКИЋ

23. МАЈ - ПРЕДСЈЕДНИК САЗЕЗА СРБА ИЗ РЕГИОНА УПУТИО ПОЗИВ ЛИДЕРИМА СТРАНАКА У РС ЗА ФОРМИРАЊЕ ЗАЈЕДНИЧКЕ СРПСКЕ ЛИСТЕ У ФЕДЕРАЦИЈИ БИХ

Отворено писмо Миодрага Линте предсједницима српских политичких странака у Републици Српској поводом општинских избора у Федерацији БиХ

- Предсједнику Савеза независних социјалдемократа Милораду Додику,
- Предсједнику Српске демократске странке Вукоти Говедарици,
- Предсједнику Партије демократског прогреса Браниславу Бореновићу,
- Предсједнику Демократског народног савеза Марку Павићу,
- Предсједнику Социјалистичке партије Петру Ђокићу,
- Предсједнику Народног демократског покрета Драгану Чавићу и
- Предсједнику Уједињене Српске Ненаду Стевандићу

Поштована госпођо,

Обраћам вам се поводом предстојећих избора у Босни и Херцеговини који ће бити одржани 7. октобра 2018. године а који су од суштинског значаја за опстанак Срба у Федерацији БиХ. Позивам вас да подржите наш приједлог о формирању заједничке српске листе у Федерацији БиХ на кантоналном и федералном нивоу. То је једини начин да Срби који живе у Федерацији БиХ или изван ње на идућим општинским изборима изаберу у што већој мјери своје легитимне и истинске представнике. Наведени приједлог снажно подржавају и бројна завичајна удружења Срба који су родом и поријеклом из Федерације БиХ и живе у Републици Србији. Да је то могуће, свједоче позитивни примјери заједничких српских листа на протеклим изборима у општини Сребреница и на Косову и Метохији.

Бројне чињенице јасно показују да је положај Срба у Федерацији БиХ изузетно тежак и несношљив. Срби у Федерацији БиХ су обесправљени и дискриминисани у запошљавању, образовању, расподјели средста-

ва у буџетима општина, кантона и на федералном нивоу, у обнову оштећених и порушених кућа и локалне инфраструктуре, у повратку отете и узурпирани имовине, као и у другим областима. Према попису становништва из 1991. године у Федерацији БиХ живјело је око 600.000 Срба. Према попису становништва из 2013. године у Федерацији БиХ пописано је свега 56.000 Срба и тај број се стално смањује.

У три кантона (Херцеговачко-неретвански, Босанско-подрински и Посавски кантон) Срби нису постали чак ни формално-правно конститутиван народ јер скупштине наведених кантона одбијају да своје уставе усугласе са Уставом Федерације БиХ. У осталих седам кантона законодавни и извршни органи нису спровели конститутивност српског народа у свакодневном животу, већ је она остала у највећој мјери мртво слово на папиру. Такође, у Херцеговачко-неретванском кантону српски језик и ћирилица нису наведени као службени језик и писмо већ је службено писмо само латиница а службени језици хрватски и бошњачки. У осталим кантонима одредба о службеној употреби српског језика и писма у највећој мјери се не спроводи у пракси.

Посебан проблем је-

сте чињеница да Клуб српског народа у Дому народа Парламента Федерације БиХ у сазиву 2014–2018. године нема законом предвиђених 17 делегата, већ само 13. Делегати у Клубу српског народа, као и у клубове бошњачког и хрватског народа, бирају се из реда посланика који су изабрани у скупштинама кантона. Од 13 српских делегата свега три су делегати странака из Републике Српске који су изабрани као посланици у Скупштини Кантона 10. Осталих десет делегата су изабрани као посланици у скупштинама кантона са листа странака са сједиштем у Сарајеву, од којих су шест представници Социјалдемократске партије БиХ. Важно је нагласити да Клуб српског народа, као и клубови остала два народа, има право да покрене механизам за заштиту виталног националног интереса под условом да се сагласе двије трећине делегата од предвиђеног броја тј. њих дванаест.

У Дому народа Федерације БиХ од 2003. године до данас 14 пута је покренут механизам заштите виталног националног интереса или од Клуба Хрвата или од Клуба Бошњака. У наведеном периоду Клуб Срба никада није покренуо питање заштите виталног националног интереса у Дому народа из разлога јер су српски делегати штитили интересе, прије свега, својих политичких странака са сједиштем у Федерацији БиХ, а не

виталне интересе свог народа. Такође, Срби у Федерацији у сазиву 2014–2018. године нису имали ниједног посланика из реда странака из Републике Српске у Представничком дому Парламента Федерације БиХ. Наведене чињенице јасно показују да Срби у Федерацији БиХ у претходном периоду нису имали могућност да путем Парламента Федерације БиХ штите своје националне интересе.

Због горе наведеног потребно је у што већој мјери ојачати положај српског народа у Федерацији БиХ да би преко својих легитимних и истинских представника могао далеко снажније и ефикасније да се бори за опстанак и равноправност са остала два конститутивна народа. Један од кључних предуслова јесте да се све српске политичке странке и организације које дјелују у Федерацији БиХ, а чије су централе на подручју Републике Српске, договоре око заједничког програма и на предстојећим изборима у БиХ изађу са заједничком српском листом за Скупштине Кантона и Представнички дом Парламента Федерације БиХ. Од десет кантона у Федерацији БиХ Срби су у девет кантона, према попису становништва 1991. године, чинили између 12% (Средњобосански кантон са сједиштем у Травнику) и 36% становништва (Кантон 10 са сједиштем у Ливну). То значи да би заједничка српска листа могла да пређе цензус од 3% у свих девет кантона, као и за Представнички дом Парламента Федерације БиХ, јер право гласа имају и протјерани Срби који живе у Србији и трећим земљама под условом да се пријаве за гласање изван БиХ до 24. јула. Само у Западно-херцеговачком кантону (Широки Бријег) Срба је било свега 0.3%.

С ПОШТОВАЊЕМ,

ПРЕДСЈЕДНИК САЗЕЗА СРБА ИЗ РЕГИОНА
МИОДРАГ ЛИНТА

6. ЈУН - ЛИНТА ПРИСУСТВОВАО РАДНОМ САСТАНКУ НА ТЕМУ ОПШТИНСКИХ ИЗБОРА

Јединственим наступом Срби би могли да изаберу легитимне представника у парламенту ФБиХ

» Лука Петровић и Миодраг Линта са радном састанку у Бањалуци

Предсједник Одбора за дијаспору и Србе у региону у Скупштини Србије Миодраг Линта присуствовао је у сриједу 6. јуна у Бањалуци радном састанку заједно са представницима политичких партија из Републике Српске на тему договора око учешћа на Општинским изборима 7. октобра 2018. године у Федерацији БиХ. На састанку су били присутни представници Савеза независних социјалдемократа на челу са генералним секретаром Луком Петровићем, генерални секретар Социјалистичке партије Слободан Протић, предсједник Регионалног одбора Демократског народног савеза Никица Боснић, потпредсједника Завичајних социјалдемократа Милка Иванковић и члан Српске демократске странке из Грахова Никола Чеко.

Линта је на састанку рекао да стратешки циљ свих српских политичких партија мора да буде опстанак Срба у Федерацији БиХ и борба за његова национална и људска права. Због тога је од кључне важности да се формира

коалиција свих српских странака под називом *Српска листа*, која ће изаћи на изборе у Федерацији БиХ. Линта је на састанку такође јасно рекао да све српске политичке партије које имају своје одборе у Федерацији БиХ треба да потпишу коалициони споразум и на тај начин формирају *Српску листу*.

Само јединственим наступом свих српских партија на предстојећим изборима за скупштине Кантона и Представнички дом Парламента Федерације БиХ могуће је да Срби изаберу што више легитимних и истинских представника, који ће се активно борити за опстанак свог народа и његова права.

На крају састанка Линта је предложио да се на следећи састанак поред присутних представника српских партија позову високи представници других српских партија тј. Српске демократске странке, Партије демократског прогреса, Народног демократског покрета и Српске напредне странке.

14. ЈУН - НАЈАВЉЕНА КОАЛИЦИЈА ТРИ СТРАНКЕ КОЈЕ ЧИНЕ ВЛАДАЈУЋУ ВЕЋИНУ У РС

Петровић: СНСД, ДНС и СП праве српску листу, остали како хоће

Генерални секретар СНСД-а Лука Петровић рекао је да су СНСД, ДНС и СП покренули иницијативу о формирању заједничке српске листе на *Општинским изборима* 2018. на подручју Федерације и обавијестили и остале политичке субјекте који су регистровани у Републици Српској, а имају своје изабране представнике на подручју Федерације да дају кандидате на ту листу. Петровић је навео да су одређе-

ни координатори, а то су изабрани представници странака из Републике Српске у ФБиХ, који ће до краја довести све потребне активности како би се коалиција пријавила до 19. јуна, а кандидатске листе до 9. јула.

Петровић је рекао да је договорено да ће се учешће на листама одредити сходно резултатима странака на прошлим локалним изборима.

15. ЈУН - ПРЕДСЈЕДНИК ССР ИЗРАЗИО ЖАЉЕЊЕ ЗБОГ ПОЛИТИЧКОГ НЕЈЕДИНСТВА

Линта: Заједничку српску листу не могу да чине само три странке

Предсједник Савеза Срба из региона Миодраг Линта изражава дубоко жаљење због чињенице да су Савез независних социјалдемократа, Демократски народни савез и Социјалистичка партија одбили његову иницијативу за формирање коалиције свих српских странака под називом *Српска листа* на предстојећим Општинским изборима у Федерацији БиХ. Он сматра да се заједничком српском листом не може назвати коалиција коју су формирале само три наведене странке (СНСД, ДНС и СП).

Према мишљењу Линте коалициони споразум за формирање српске листе требало је да, поред предсједника СНСД-а, ДНС-а и СП-а, потпишу и предсједници СДС-а, ПДП-а, НДП-а и СНС-а и Завичајних социјалдемократа.

Такође, Линта изражава жаљење што генерални секретар СНСД-а Лука Петровић није испоштовао договор са састанка који је одржан у сриједу 6. јуна у Бањалуци и на коме су, поред СНСД-а, били присутни и представници ДНС-а, СП-а и Завичајних социјалдемократа. Тада је прихваћен Линтин приједлог да се на следећи састанак, који је требао да се одржи у сриједу 13. јуна, позову и високи представници других српских странака тј. Српске демократске странке,

Партије демократског прогреса, Народног демократског покрета и Српске напредне странке. Наведени приједлог Линте тада су већински подржали представници градских и општинских одбора СНСД-а који дјелују у Федерацији БиХ. На састанак који је одржан у Бањалуци у сриједу 13. јуна, супротно договору, нису позвани ни Линта ни представници СДС-а, ПДП-а, НДП-а и СНС-а иако су јавно подржали формирање Српске листе. На наведеном састанку били су присутни само представници три српске странке (СНСД, ДНС и СП) који су одлучили да без осталих странака формирају српску листу.

Линта подсећа да је на оснивачком скупу Савеза српских удружења *Завичај*, који је одржан 21. априла у Дрвару, јавно покренуо иницијативу за формирање заједничке српске листе. Он је тада истакао да сви треба да имају на уму позитиван примјер окупања девет српских странака у коалицију *Заједно за Сребреницу*, која је побједила на локалним изборима 2016. године. Не треба посебно истичати да је тадашњи јединствени наступ свих српских странака омогућио да за новог начелника Сребренице буде изабран Младен Грујић, умјесто дотадашњег начелника Ђамила Дураковића.

150 ГОДИНА ЦРКВЕ СВ. ТРОЈИЦЕ У ЛИЈЕШЋУ

Свету архијерејску литургију поводом 150 година цркве у Лијешћу код Брода служили су епископ зворничко-тузлански Фотије и митрополит митилински Јаков из Грчке православне цркве, уз саслужење више свештеника и ђакона, у присуству великог броја вјерника из Лијешћа и околине.

– Сто педесет година вапаја, молитава, уздаха, распећа али и васкрсења. То је овај свети храм који сија божанском свјетлошћу, поготово на дан Педесетнице – рекао је епископ Фотије.

Након свете литургије за кума храма изабран је Синиша Станисављевић из Лијешћа. Литија је обишла храм, а потом је преломљен славски колач.

Овом приликом *Орденом Светог краља Милутина* одликован је Томислав Јерковић, док су епископске захвалнице додијелене Илији Јовичићу из Брода и министру за избјеглице и расељена лица у Влади РС Давору Чордашу. – Овај храм је изграђен у доба Османлија, а доволу је добио од дервентских власти, по писању црквеног летописа – подсјетио је свештеник у Лијешћу Јован Томић и додао да је ова црква је преживјела многа страдања. Највеће страдање је било у посљедњем Одбрамбено-отаџбинском рату 1992. године када је срушена до темеља. Уприличен је и богат културно-умјетнички програм, у ком су учествовали чланови КУД-а *Лијешће* из истоименог села и вокални солиста Стево Савић из Брода.

ЕПАРХИЈА ЗВОРНИЧКО-ТУЗЛАНСКА

СЛАВА ХРАМА СВЕТЕ ТРОЈИЦЕ У БЈЕЛОВАРУ

У недјељу свете Педесетнице, митрополит загребачко-љубљански Порфирије служио је литургију у Храму Свете Тројице у Бјеловару. Саслуживали су архијерејски намјесници бјеловарски протојереј-ставрофор Слободан Лалић и љубљански јереј Александар Обрадовић, свештеници Далибор Петковић, Љубодраг Миодраговић, Славомир Гвојић, домаћин славе и парох у Бјеловару Немања Обрадовић, као и ђакони Зоран Радић и Петар Козакијевић. Митрополит је подсјетио да је на Педесетницу Дух Свети сишао на апостоле и основао цркву као заједницу свјетих. Након литије, митрополит је освјештао и преломио славски колач а у наставку је читана молитва вечерња Педесетнице.

МИТРОПОЛИЈА ЗАГРЕБАЧКО-ЉУБЉАНСКА

СЛАВА САБОРНОГ ХРАМА У ПАКРАЦУ

Празнична радост отпочела је у навечерје празника вечерњим богослужењем, које је с вјерним народом и уз саслужење ђакона Милана Јовића служио парох пакрачки протојереј-ставрофор Ђорђе Теодоровић. На празник с вјерним народом, гостима и сестринством свештене породице јасеновачке, уз саслужење протојереја-ставрофора Луке Босанца и Драгана Антонића, као и ђакон Милана Томашевића и Милана Јовића, свету архијерејску литургију служио је владика пакрачко-славонски Јован. Непосредно пред почетак вечерњег богослужења, на позив владике славонског Јована присутнима се с темом страдања, крста, васкрсења и духовне обнове човјека хришћанина обратио и професор Православног богословског факултета Универзитета у Београду др Богољуб Шијаковић. **ЕПАРХИЈА СЛАВОНСКА**

ХРАМ СВЕТОГ НИКОЛЕ У СТАРОМ СЛАНКАМЕНУ ПРОСЛАВИО 550 ГОДИНА ПОСТОЈАЊА

Велики јубилеј задужбине Змаја Огњеног Вука

» Владика Василије уручио орден Светог Максима Николи и Милице Мацура

У сјеверноисточном дијелу Срема, на мјесту гдје Дунав досијеца крајње источне обронке Фрушке горе, налази се Стари Сланкамен, најстарије насеље општине Инђија. Многбројни културно-историјски споменици свједоци су бурне прошлости због стратешког значаја овог насеља уз Дунав, које је вјековима представљало границу различитих империја.

КИВОТ СА ЧЕСТИЦОМ МОШТИЈУ СВЕТОГ АРСЕНИЈА СРЕМЦА

Пред почетак свете литургије епископ сремски Василије донио је кивот са честицом моштију Светог Арсенија Сремца и предао игуманији мастира Ждребаоник, мати Јустини, која је са архијерејима, свештенством и монаштвом свете Српске цркве кроз дугачак шпалир унијела кивот у Цркву Светог Нико-

ле, која прославља 550 година постојања.

Литургију је предводио владика Василије са епископом Јованом (Пурићем), уз саслужење високопреподобног архимандрита Стефана, игумана манастира Велике Ремете.

ОРДЕН СВЕТОГ МАКСИМА ЗА КУМОВЕ ХРАМА

Саслуживали су протојереји-ставрофори Борис Миљковић, архијерејски намјесник сремско-карловачки др Драгомир Сандо, професор Православног богословског факултета Универзитета у Београду и председник Одбора за вјерску наставу Архиепископије београдско-карловачке Слободан Зековић из Митрополије црногорско-приморске и Никола Билић из Митрополије аустралијско-новозеландске, протојереј Миливој Вучић, парох инђијски, протођакон Слободан Вујашиновић и ђакон Ве-

рољуб Сандо, проф. Богословије *Светио Саве* у Београду.

За пјевницом су били студенти Православног богословског факултета у Београду, а литургију је пратио Хор Храма Светог цара Константина и царице Јелене на Вождовцу, под диригентском палицом мр Бранка Тадића.

Празнично слово проишло је владика сремски Василије, који је казивао и о историјату светиње у Старом Сланкамену, гдје се вјековима узносе молитве Господу.

Кумови овогодишње храмовне славе су Никола и Милица Мацура из Старог Сланкамена. Владика је уручио Николи Мацури *Орден Светио Максима* (Бранковића), док је *Орден Мајке Анђелине* уручио Снежани Шолаји, мајци четворо дјеце. Заслужним грађанима за сваковрсну помоћ храму уручене су архијерејске грамате.

ПОКЛОНИ ЗА ВЛАДИКУ ВАСИЛИЈА

Игуманија манастира Ждребаоник мати Јустина, по благослову високопреосвећеног митрополита црногорско-приморског Амфилохија, на спомен на данашњи дан поклонила је двије иконе Светог Арсенија Сремца, једну епископу сремском, а другу за Храм Светог Николе, старјешини протојереју-ставрофору Радомиру Санду.

Свечаности су присуствовали су директор Канцеларије за Косово и Метохију Марко Ђурић, представници градске и општинске власти из Инђије и Пећинаца, представници Англиканске цркве, благовјерни народ Епархије сремске, бројни пријате-

ИЗ ИСТОРИЈЕ ЦРКВЕ

Црква Светог Николе налази се у Старом Сланкамену, у општини Инђија, подигнута је 1468. године и представља споменик културе од изузетног значаја.

Према предању, подигао ју је Вук Гргуровић, у народу познат као Змај Огњени Вук. Најстарији писани помен о цркви из 1501. године потиче са записа попа Ђорђа на четворојеванђељу Пивског манастира. Свој данашњи изглед добила је у 18. вијеку, послје многобројних обнова.

љи и сарадници, многобројне личности из јавног и културног живота.

Послије литургијског сабрања, на кеју поред Дунава одржана је свечана академија на којој је епископ Јован (Пурић) произио бесједу *О благородној лози Бранковића*. У културно-умјетничком програму наступили су: КУД *Др Ђорђе Натошевић*, драмски умјетници Љубивоје Тадић и Ивана Жигон, док је о лози Змаја Огњеног Вука говорио драмски умјетник Срђан Ивановић; програм је обогатио пјевач народних пјесама Недељко Билкић. Гуслар Марко Шћепановић је епском пјесмом славио јунаштво предака наших. Програм је водила Зорана Коршош-Николић. Најбољима у перу и ликовној умјетности награде је уручио отац Радомир Сандо са председником Мјесне заједнице Николом Мацуром. **СПЦ.РС**

У БУСИЈАМА, НАЈВЕЋЕМ ИЗБЈЕГЛИЧКОМ НАСЕЉУ У БЕОГРАДУ, КУМ СЛАВЕ СВЕТОГ ЋИРИЛА И МЕТОДИЈА БИО ГРАДОНАЧЕЛНИК БЕОГРАДА

Бусије представљају симбол трагедије и новог живота прекодринских Срба

Вечерње богослужење на дан славе Храма Ћирила и Методија у Бусијама служио је епископ сремски Василије, у присуству епископа средњозападног америчког Лонгина, уз саслужење протојереја-ставрофора Слободана Радјичића, протојереја Бранислава Мишковића, протођакона Слободана Вујасиновића и ђакона Николе Јаничића. Храм није могао да прими све своје парохијане на вечерње богослужење. Многи су остали испред светиње, чије су темеље поставили 2004. године, док је свечано освештење Храма и парохијског дома обављено 24. маја 2006. године.

Славски колач благословио је владика Василије а потом је честитајући славу протојереју-ставрофору Милораду Нишкићу и јереју Мићи Ристићу казивао о светитељима Ћирилу и Методију, који су донијели *Јеванђеље* Христово међу Словене. Кум овогодишње славе био је градоначелник Београда Сениша Мали.

По завршетку богослужења, владика Василије поздравља владика Лонгина новограничног средњозападно-америчког Лонгина, који већ годинама, кад год је у Србији, на празник Ћирила и Методија походи овај храм подигнут од православне заједнице Бусија. Владика је поздравио и Сенишу Малог, градоначелника Београда и присут-

ни вјерни народ. Посебно се захвалио крстоносном проти Милораду Нишкићу и јереју Мићи Ристићу, али и свима који су помогли зидање школе у порти цркве у Бусијама. Нова основна школа са предшколском установом за 600 дјеце требало би да почне са радом 1. септембра.

– Бјежећи испред невоље и несреће, наш народ се данас, овдје у Бусијама, осјећа као свој на своме, пребродивши огромна искушења. Благодарни смо проти Милораду и његовом сабратау Мићи, нашем куму, градоначелнику Београда Сениши Малом и

управи Града Београда, ево подижемо на овом мјесту, поред амбуланте, и школу и обданиште, које ће, ако Бог да, у септембру почети са радом – истакао је владика сремски Василије.

ТРПЕЗА ЛУБАВИ

За трпезом љубави у парохијском дому присутнима су се обратили домаћин славе и старјешина Храма Ћирила и Методија у Бусијама протојереј-ставрофор Милорад Нишкић, градоначелник Београда Сениша Мали, епископ новогранички средњозападно-амерички Лонгин и Миодраг Линта, предсједник Одбора Скупштине Србије за дијаспору и Србе у региону.

– Поносимо се да наш Храм по благосову владике Василија носи име светитеља Ћирила и Методија, да сви заједно дуго славимо у здрављу, срећи и благослову Божијем нашу славу. Ми ћемо се старати да наша светиња духовно напредује, а наш градоначелник, и искрено се надамо будући министар финансија у Влади Србије, неће, како је и ред, заборавити на своје кумче – рекао је парох Миодраг Нишкић, захваљујући се на кумству Сениши Малом.

Сениша Мали је изразио задовољство што се први пут нашао у улози кума славе и захвалио се протојереју Милораду Нишкићу што му је указао то повјерење.

– Велика ми је част што сам данас у Бусијама, кум на црквеној слави, гдје живи много часних и поштенних људи. Заједно смо много тога урадили у протекле четири године. Асфалтирано је око 60 улица, а као што владика Василије раније помену, и нова школа и вртић треба да почну са радом. Ово је примјер одговорне политике коју смо спроводили у протекле четири године када смо водили рачуна да се квалитет живота у нашем граду уједначи, да смо у томе успјели – истакао је градоначелник, и захвалио се челницима општине Земун на сарадњи, а нови сусрет са мјештанима Бусија заказао најкасније 1. септембра, на отварању школе.

Домаћине и госте у парохијском дому поздравио је и владика Лонгин рекавши да му је изузетно драго што је присутан на обиљежавању славе.

– Мени је драго да овдје има много наших Крајишника, драго ми је да они нису посустали и пали у очајање него да заједно идемо напријед чувајући оне вриједности у цјелости које су увијек крсиле народ Светог Саве – рекао је владика Лонгин и нагласио да је у тим тешким временима за Крајишнике, деведесетих година, служио у Далмацији и дијелио њихову судбину.

ЛИНТА: БУСИЈЕ СУ СИМБОЛ ЖИВОТА

Предсједник Одбора Скупштине Србије за дијаспору и Србе у региону Миодраг Линта поручио је народу Бусија да се морамо сви заједно борити за остваривање својих права.

– Бусије су симбол трагедије и катастрофе прекодрин-

ских Срба, али и истовремено симбол новог живота, у новом завичају. Вјерујем да је Србија свјесна колико је добила доласком прекодринских Срба, јер они и кроз историју и у данашње вријеме дају велики допринос друштвеном, економском, културном, спортском и сваком другом развоју Србије – рекао је, између осталог, Линта посебно наглашавајући да прекодрински Срби не смију одустати од борбе за своја стечена права у некадашњим републикама, а сада новонасталим државама Хрватској и БиХ.

Славском сабрању присуствовали су свештеници из неколико епархија и Архиепископије београдско-карловачке, представници локалних власти, замјеник предсједника општине Земун Дамир Ковачевић, протојереј-ставрофор Иван Јанчић, старешина Храма Василија Острошког у Шапцу, са етно групом *Јефимија*, која је отпјевала неколико народних пјесама, прошлогодишњи кум славе Даниел Пантић, гости и пријатељи, народни пјевач Бора Дрљача, који је својим Крајишницима отпјевао неколико пјесама подсетивши их на завичај.

ЖЕЉКО ЂЕКИЋ

» Владика Лонгин

НАСЕЉЕ СА НАЈВЕЋИМ НАТАЛИТЕТОМ

Бусије су највеће избјегличко насеље у Србији, настало 1997, на пољу између Батајнице и Угриноваца. Насеље броји скоро 2.000 кућа и има преко 7.000 становника. Тај број је у свакодневном порасту, а Бусије имају и највећи наталитет у Србији. Насеље има амбуланту, фиксну телефонију, кабловску ТВ мрежу, спроведену инсталацију за гас, сталну градску линију (702) и врло активну малу привреду (пекарне, продавнице, аутомеханичарске, браварске и столарске радње и др.). Обиљежавање храмовне славе Свети Ћирило и Методије представља много више од обичне светковине, а сваке године, па тако и ове, окупи се више хиљада земаљака скоро из свих крајева свијета, а неки специјално због тога дођу из Америке, Западне Европе и земаља у окружењу Хрватске, БиХ, Словеније, како би се видјели са комшијама из старог краја. У десетак и више шатора чује се крајишка музика, а на једном мјесту окупе се скоро сви најпознатији крајишки пјевачи.

МЕНЕ СВЕ РАНЕ МОГА РОДА БОЛЕ У БЕОГРАДУ ОБИЉЕЖЕНО 150 ГОДИНА ОД РОЂЕЊА СРПСКОГ ПЈЕСНИКА АЛЕКСЕ ШАНТИЋА

ТУЖНО: Шантићева родна кућа данас је власништво Евангелистичке цркве!

У суботу, уочи Педесетнице, 2018. године и великог јубилеја – 150 година од рођења великог Алексе Шантића, испред његове бисте на Калемегдану, окупиле се група Херцеговаца да се на скроман али достојанствен начин поклоне свом највољенијем пјеснику.

Окупљенима се обратио иницијатор овог неформалног скупа Горан Лучић, колумниста *Слободне Херцеговине*, који је упоређујући ово вријеме са Шантићевим временом закључио да је српски род константно пред новим изазовима.

– Шантићи су поријеклом из слободарског и славног Невесиња. По предању, они су племениташа, српског, хумског рода. То њихово старо племство понајприје појашњава откуд у Алекси урођена и жива жеља да свој народ просвјети, ослободи и украси. Само из нечега може процвјетати узвишеност; из ничег не може узрости ништа! – рекао је Лучић и додао да је Алекса хтио да „српски тежак буде слободни домаћин, да српски ђак учи, да спозна себе, да буде на славу и корист роду; хтио је да српске установе у Херцеговини уздигне и најлепше украси“.

СУСРЕТ СА ВОЈВОДОМ СТЕПОМ

– У његово вријеме Мостар је био најважнији српско културно и просвјетно средиште у Босни и Херцеговини; уз Београд најбодрија жила српског народног била – рекао је Лучић, наводећи да су *Гусле* основане да би се српска омладина у Херцеговини подучавала свом културном и историјском наслеђу.

– Ко се први у Херцеговини обрадовао ослобођеном Косову и Метохији 1912. године уласком Српске војске у стари Призрен?! Тек што су стигле вјести у Мостар да су српски коњички ескадрони ујახали у царски Призрен, Шантић је гордо зајевао! – нагласио је Лучић.

– Ко је, иако тешко болестан, поздравео војводу Степу Степановића и ослободилачку војску са Кајмакча-

» ПОШТОВАОЦИ ЛИКА И ДЈЕЛА АЛЕКСЕ ШАНТИЋА ОКУПИЛИ СЕ НА КАЛЕМЕГДАНУ

лана док су улазили у слободни Мостар?! Ко је пјевао Његошевој Црној Гори и њеној вјековној жртви за српску слободу; ко је Ловћену плео лавор и смиље?! Нико у Херцеговини тако одважно као Алекса! Памтио је то и краљ Никола I Петровић Његош када је црногорској војсци наређивао да Српство безусловно мора изаћи на лијево обалу Неретве и ослободити Шантићеву родну кућу! – истакао је Лучић, који се потом осврнуо на садашњи тренутак Срба у Мостару.

– Малобројна српска дјеца у Мостару школују се на хрватском и босанском језику, студирају на хрватском и босанском свеучилишту, тренирају у клубу који је оформио Прву лигу усташке НДХ... Данас је Шантић у Мостару прије свега духовни

емигрант. Прокажени дошљак и туђинац који се мора иселити на шиматички исток! Пјесников надгробни споменик рањен је гелерима када је ХВО (Хрватско вијеће одбране) рушило мостарску Саборну цркву. Патрљак једне мостарске улице Алекса Шантић дијели са баштиником усташтва Твртком Милошем, а ова улица се украсила са прометницом кардинала Степинца. Споменик му је у рату стријељан па обрушен у Неретву, гимназија преименована у гимназију фра Грге Мартића, онда у Мостарску гимназију, народ расељен, истријељен и превјерава се) – рекао је Лучић, који је изнио још један фрапантан податак, а то је да родна кућа Алексе Шантића на Бранковцу у Мостару, најалост, више не припада Србима ни Српској православној цркви, већ је у тишини 2017. године продата Евангелистичкој цркви.

ХУМСКИ ЗАВИЧАЈ ИСПРЕД СВЕГА

– Шантић је присутан у нама и више него што то наоко изгледа. Живљи но и један други српски пјесник! Неумрло траје јер је искрено волио свој народ, а поштовао и помагао друге, непритворно волио хумски завичај више од туђе земље, српски језик љубио јаче од оних који су се

школовали по бијелом свијету, снажније био привржен херцеговачком житу но туђинској погачи... И ми то непогрешиво осјећамо – рекао је Лучић, наводећи да Шантићеве стихове наизуст знају Срби, ма гдје се они налазили.

– Шантић је златна нит српске поезије којом су проткана наша срца; она их је украсила, омењала, родољубљем уресила. Без Алексе српски народ био би мање заједница људске питомости и патриотске брижности – рекао је Лучић, који је позвао да овогодишњи јубилеј треба да обиљежимо тако што ћемо научити нову Шантићеву пјесму, посјетити његов гроб у Мостару или упалити воштаницу тамо гдје живимо, одржати пјесничко вече и историјски час или било шта друго достојанствено и лијепо.

Окупљенима се обратио и херцеговачки пјесник и филозоф Божидар М. Глоговац.

– Док је Лучић био забрањиван, свима нам је био доступан пјесник Алекса Шантић, чије смо стихове знали наизуст. Ако се мало боље загледасте у ове бисте, видјете да два велика пјесника имају сјетне и невеселе погледе. А како и не би кад однекле знају да Црна Гора кани послати војску „о нама, нама, за брада

она“, кад знају да крвари наша жива рана Косово и Метохија, а племенита ријека Дрина опет је међа. Подјеле у српском роду у цијелој историји биле су онај камен преко кога се спотичемо до данашњих дана – рекао је Глоговац, казујући стихове Шантићеве пјесме посвећене Стевану Сремцу *Ми знамо судбу*.

НАЈБОЉИ СПОЈ МЕДИТЕРАНАЦА И ДИНАРЦА

Врло емотивну бесједу одржао је студент Факултета политичких наука, Гачанин Раде Црногорац, који се, помињући Шантића, позвао на ријечи умнога Пера Слијепчевића: „Крв јуначка, душа дјевојачка...“

– Алекса је, доиста, како је Лучић говорио, био најбољи спој медитеранца и динарца, а то је Херцеговац. Зашто? У њему се еписко-патријархални и традиционални моменат спојио са медитеранским одликама душе које су долазиле у његов Мостар уз Неретву са оном топлином и благошћу која је помиловала у некој улици једну Емину, која је кружила Мостаром и заувјек из њега отишла са 20.000 избјеглих Срба преко Неретве – рекао је Црногорац.

Он је некадашњи Мостар описао као мјесто у коме је слога обједињавала млада покољења у борби против окупатора.

– Без Мостара нема Херцеговине јер Неретвљани су били старо српско племе које Млечићима није плаћало хараче, а данас их нема – рекао је Црногорац, напомињући да су многи свјетски освајачи из хумске земље отишли „крњавих зуба“.

– Херцеговина и Мостар, у коме се налази гроб митрополита Леонтија Радуловића на коме пише прво слово „стазама мученика за српство и слободу“, благодарни су многим нашим херојима, као што смо ми и ми данас благодарни најсрпскијем српском пјеснику Алекси Шантићу. Он је чистог срца, без икаквих интереса, уткао своје лирско плетиво у срце и душу Херцеговине – закључио је Црногорац.

Окупљене је поздравео оснивач портала *Слободна Херцеговина* и главни уредник *Српског кола* Трифко Ђоровић, који је нагласио да Срби из Херцеговине морају његовати сјећање на Алексу Шантића.

– Шантић је својим пером на најбољи начин исказао патриотизам и родољубље којим је задојена српска Херцеговина. Ма гдје живјели данас, наша је обавеза да ту љубав преносимо на наше потомство – поручио је Ђоровић.

ШАНТИЋ СЕ УКЛАЊА ИЗ ЧИТАНКИ

Лучић је напоменуо да је у овој години јубилеја уприличен само један књижевни догађај у Клубу књижевника у Београду, на коме су наши млади књижевни критичари рекли да је дошло вријеме у коме се врши деканонизација Алексе Шантића.

– Шантић се избацује из уџбеника и читанки. Његови стихови више нису популарни за учење у школама, не рецитију се. Данас се у библиотекама Србије књижевни фонд обнавља Харијем Потером, али Шантића више нема. У процесу је његово разобличење као великог српског пјесника и ствараоца, а све зато што је Шантић био јасан у свом националном опредељењу – закључио је Лучић.

Споменик на Калемегдану навршио пола вијека

Горан Лучић је врло сликовито објаснио однос Шантића и Београда.

– Да ли је Београд довољно препознао Шантића и да ли га је љубио онако како је он њему пјевао и клицао?! Засигурно није! Било је то кријући, било је то некако недостојно чистоте херцеговачке душе која је страдала за Српство, Неретву бојила крвљу и пунила костима јаме. Међутим, има један податак који каже да када је Шантић дошао у Београд, био је задивљен што су све радње на београдским трговачким улицама исписане ћирилицом. Данас, 150 година послје, можемо

засигурно рећи да ћете на прсте избројати радње која су означене ћирилицом. Све су латиничне, а то значи и да Шантићевог родовања у Београду нема! – рекао је Лучић, који се потом осврнуо на историју Шантићевог споменика на Калемегдану.

– Овај споменик испред кога се налазимо подигнут је на стогодишњицу рођења Алексе Шантића. Одлучено је да вајар који ће урадити бисту на велики јубилеј буде Александар Зарин, доцент на Академији умјетности у Београду. Споменик је открио Скендер Куленовић, а на прелијепјој бисти симболично је истакну-

та машна по којој је Шантићево господство било познато – рекао је Лучић, наводећи да су пјесника Невесињци сретали у Саборној цркви памтећи свечану машну и штап.

– У Требињу нема Шантићевог споменика и заиста би било прилично да се преко пута Лучићевог споменика нађе и Шантићев – рекао је Лучић и навео још једну занимљивост која одликовава однос Београда и Шантића.

– Министарство просвјете Краљевине Србије 1904. године расписало је конкурс на коме су учествовали највећи српски пјесници тога времена. Позван је

и Алекса Шантић, који се одазвао за разлику од Јована Лучића, који је избјегао учешће на овом конкурс. Био је већ политички вјешт, знао је да политика никада не може задовољити његов пјеснички его. Алекса је из Мостара послао дивну пјесму која је и побиједила на овом конкурс. Међутим, неким германским утицајима тог времена сметало је да се испод српске тробојке пјева тако јасна пјесма која ће Србе вјечно опомињати на оно што јесу и чему морају ићи – рекао је Лучић и прочитао стихове *Српске народне химне*, која је 1904. године побиједила на конкурс у Београду.

НА ПРОСЛАВИ ЧЕТИРИ ВИЈЕКА ОД ИЗГРАДЊЕ ХРАМА ОКУПИЛИ СЕ ЗЕМЉАЦИ СА СВИХ СТРАНА СВИЈЕТА

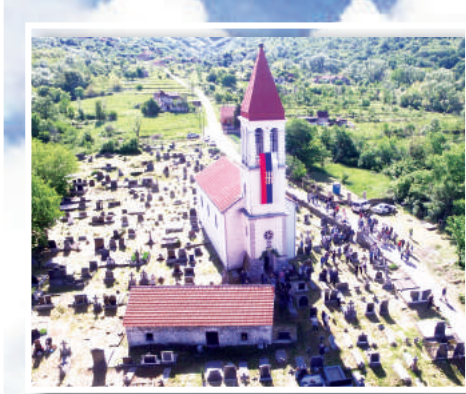
Православни храм у Плавну посвећен Светом великомученику Георгију подигнут је 1618. године, а на Спасовдан је свечано обиљежено четири вијека постојања ове цркве. Село Плавно једно је од највећих села у Книнској крајини, на самој тромеђи која и данас спаја Далмацију, Лику и Босанску крајину. До првог пописа становништва последице Другог свјетског рата ово село било је водеће у општини Книн и по броју становника.

Данас је ситуација у Плавну, баш попут остатка Далмације, знатно другачија. Становника је из године у годину све мање, поједини засеци остали су пусти након последњег рата, а оно што Плавањци још увијек успевају да окупи у већем броју јесу црква, храмовна слава и сјећање на претке који у Плавну почивају.

Ове године око Храма Светог Георгија по празнику Спасовдан окупило се неколико стотина Плавањаца. Већина њих пристигла из Србије, други, само овим поводом, из далеке Енглеске или неке треће, домаћинима стране земље. Четири вијека постојања православног храма у њиховом селу није мали јубилеј, четири стотине година постојања и утемељености о којима свједочи сваки камен уграђен у ову светињу, једнако битни онима које је ратни вихор однио из Плавна као и онима рођеним далеко од њега, али родним везама и причама трајно везаним.

И СРЕЂА И ТУГА

Душан Опачић рођен је 1949. године у Плавну. Ту је завршио школу, ту је у истој школској клупи сједио са својом садашњом супругом Душанком, ту је створио породицу и баш ту, на мјесту поред четворовијековног храма данас почивају сви његови преци. Превише разлога, каже, да на годишњицу цркве буде присутан у селу

400 ГОДИНА ХРАМА СВЕТОГ ГЕОРГИЈА У ПЛАВНОМ

које му је сваке вечери посљедња мисао пред спавање и прва јутром када се пробуди у далеким Бановцима.

– Плавно је, не само за мене, некада било најљепше село у книнском крају са преко двије хиљаде становника. Мјесто гдје сам провео своје најљепше и најбезбрижније дане и дјетињство чувајући овце и говеда. Три школе смо имали у селу, а то вам је довољан показатељ о бројности дјеце некада. Данас када слаavimo годишњицу наше цркве, рећи ћу вам да је за мене ово најсрећнији дан у животу. Сви моји прадједови, дједови, моји родитељи

сахрањени су на овом мјесту. Иако долазим пар пута годишње, да обиђем родни праг, гробље и упалим свијеће својима, данас сам морао бити овдје, јер је то и дужност и обавеза према онима чије су руке ову цркву зидале. Мени Плавно недостаје сваку ноћ, сваки дан, али због здравствених разлога сада више не можемо нас двојмо имати у селу, а то вам је причам својим унуцима који су га, можда једнако као ја, завољели само слушајући. Зато сам данас и срећан и тужан истовремено, подијељен између породице у Србији и свега онога што ми је овдје остало – у даху изговара Душан, који у Бановцима има троје дјеце и шесторо унукади.

На пар метара од њега, не испуштајући фотографски апарат из руке, људе и дешавања око храма биљежи Душанов братанац Небојша Опачић, рођен у Земуну, али Плавањац у души.

– Рођен сам у Земуну и

припадам првој генерацији оних чији су родитељи поријеклом одавде, али су потомство остварили у Србији. Моја љубав према Плавну је у ствари љубав према очевини, дједовини. Сваки наш одмор, свако љетовање за вријеме мог одрастања били су у Плавну, у Далмацији. Није постојала друга држава, друго море и друга планина, Плавно и Далмација су били све у једном. Дједа и бака, природа, животиње, радост коју смо осјећали доласком овдје не могу се мјерити ни са чим. Данас, нажалост, своју дјецу немам гдје довести, кућа је срушена, оних старих више нема, дјеце у селу скоро исто тако, али ја од овог краја не одустајем и долазим у свакој могућој прилици, кад год ми то обавезе дозволе. Топоним Плавно био је и остао увијек доминантан у нашем дому. Колико год сам поносан на године које броји овај храм, толико сам поносан на чињеницу да је Доситеј Обрадовић у Србију

кромпир донио 1811. године, а исти тај кромпир Плавањци су имали педесет година раније. Све су то неке ствари које нас чине поносним данас, на овом мјесту. Кажу да се Роми увијек радују киши јер последице кише знају да ће синутти сунце. Тако се и ми последице свега радујемо и надамо некој бољој, љепшој будућности за овај наш крај – оптимистично ће Небојша.

ЗАПИС ИЗ 14. ВИЈЕКА

Професор Ђуро Ђурић, врстан познавалац свих прилика свога краја и заљубљеник у све оно што Плавно краси, могао би о њему причати данима. А за све што се поуздано и прецизно може тврдити о историји, народу и обичајима који га праве, једна објављена монографија Плавна је, каже, мало.

– Први помен Плавна, под тим именом, забиљежен је крајем 14. стољећа, тачније 1388. године када је пописано, заједно са осталим утврђењима, у повељи угарског

краља Жигмонда Луксембуршког. Но Плавно није тако млада насеобина јер је, са свим својим засецима, имало становништво још у прастара времена. Још од античког времена имате у засецима Русићи, Ђурићи и још њих пар трагове старих насеобина, чак из неолита. Римљани су боравили овдје, у средњем вијеку било је великашко сједиште да би, доласком Турака постало резиденцијални центар великашке породице Дурак-Беговића. Плавно је, у то вријеме, често било поприште сукоба између западних сила, прије свега Венеције и Аустрије са Турцима. У тим смутним временима подигнута је наша црква 1618. године. Црква није подигнута од стране оних становника који су живјели овдје до 1995. године односно од њихових предака, али је православље у овом мјесту присутно од краја 14. вијека. Ова црква је саграђена у најтеже вријеме, када су Турци увелико владали. Далеко од хришћанских територија православци су подигли у Плавну свој храм, мало помало га надограђујући, да би 1790. поставили иконостас, који је урадио тада познати сликар Вуко Сударевић – каже Ђурић.

Поводом јубилеја Храма Светог Георгија и славе Спасовдана, литургију је служио епископ далматински Никодим са неколико свештеника Епархије далматинске. У културно-умјетничком програму, у част четири вијека постојања, присуствовали су представници градских власти града Книна.

БАСКА РАДУЛОВИЋ/ИЗВОР
ФОТО: ПЛАВНО.РС

ВЕЛИКИ ТРУД ЗАВИЧАЈНОГ УДРУЖЕЊА

У обнови храма, изградњи још једног у свом селу, али и вјечитим настојањима да очувају традицију, обичаје, па и културно наслеђе својих предака, увијек окупљајући Плавањце са свих страна, велике заслуге носи и *Завичајно друштво Плавно* са сједиштем у Београду. Поводом годишњице храма потрудили су се да у селу окупе што више људи, организовали скроман културно-умјетнички програм, али и састали са политичким представницима Града Книна, како би заједно нашли нове начине да оживе своје село.

ПЛАВАЊСКИ УЧИТЕЉ ДОСИТЕЈ ОБРАДОВИЋ

У овом селу, где је током протеклих деценија много тога нестало у забраву, са поносом се његује и истиче сјећање на првог плавањског учитеља, а тек касније и првог српског министра просвјете Доситеја Обрадовића. Он је за вријеме свог боравка у Плавну, у црквеној братској кући код Храма Светог Георгија, основао прву школу у којој је подучавао Плавањце писмености, а крајем зиме 1770. године ту је и завршио своје дјело *Ижица*.

Братска кућа поред храма обновљена је захваљујући труду и љубави мјештана овог села, а на спомен-плочи постављеној 1989. године поводом 220. годишњице од његовог боравка у Плавну уклесан је Доситејев аутобиографски запис:

– *Кад сам се вратио из Азије мале и Гречије дођем у Далмацију за чити где дјецу. Изаберем неко планинско, околом предивни и широки долина, сасвим пристојно место зовемо Плавно. Ту се остановим и скупим доста дечице. В шкоље мојје суштеј при церкви свјатог великомученика Георгија победоносца, менти во јеромонасјех Доситеј Хоповски.*

НЕДОПУСТИВО ЈЕ УПОРЕЂИВАТИ ЧЕТНИКЕ И УСТАШЕ У БЕОГРАДУ ПРОМОВИСАНА КЊИГА ДР МОМЧИЛА ДИКЛИЋА

Да је Дража Михајловић био нацистички савезник, не би га амерички предсједник Труман посмртно одликовао 1948. године

Промоција књиге *Недопустиво је упоређивати четнике и усташе* аутора др Момчила Диклића представљена је београдској публици 15. маја у сали Општине Нови Београд у организацији Удружење Срба из Хрватске. У име организатора, публику је поздравео Милојко Будимир, уредник књиге, а осим аутора о књизи су говорили мр Милисав Секулић и др Гојко Маловић.

Како се из самог назива може закључити, књига говори о времену Другог свјетског рата и Комунистичке партије Југославије, „на чијем се челу наметнула хрватска структура, која је имала апсолутно доминацију током Другог свјетског рата, а по ослобођењу и уласку у социјалистичку Југославију они су ту моћ још више учврстили и централизовали. Све то није било формално, али је било стварно“, речено је у уводу.

СЕКУЛИЋ: НЕРАЗУМНА ПОЛИТИКА КРАЉЕВИНЕ СХС

Милисав Секулић доживио је ову књигу као отворена врата која читаоца одсељавају у још неразјашњен музеј хрватско-српских односа на досадашњим путевима историје, како је истакао на почетку.

– Стварање усташа није само производ Хрвата као народа и фашистичке политике Њемачке, него и неразумне политике Краљевине Срба, Хрвата и Словенаца, Југославије и комунистичке партије Југославије. Стварање Краљевине СХС први је корак који опрашта све злочине који су Хрвати починили као припадници војске 1914–1918. О том рату и о злочинима над

» НУДИ ОДГОВОРЕ НА СВА ПИТАЊА: др Момчило Диклић, Милисав Секулић, Милојко Будимир и Гојко Маловић

Србима се ђутало – рекао је Секулић, нагласивши да све што се дешавало у НДХ односило се на борбу против Срба, а они су говорили умјесто Срби – четници.

МАЛОВИЋ: НИЈЕ ДОВОЉНА ПРАВНА РЕХАБИЛИТАЦИЈА

Гојко Маловић рекао је да ова књига служи за рехабилитацију четничког покрета, да није довољна само правна рехабилитација, и да су „Срби генерацијама живјели у лажи Титовог упорног перформанса да ако су Хрвати имали за злочинце усташе, исто су Срби имали четнике за злочинце“.

– Други свјетски рат Срби дочекују као обесмишљена маса, без националног програма. Милош Црњански је још 1935. године говорио да ствари у Југославији треба да се посматрају са српског становишта, а Лаза Поповић 1923. године рекао је да

је српска идеја умрла док је свако настојање Срба у Другом свјетском рату за заступане и заштиту српског интереса проглашавало за великосрпско, реакционарно и непријатељско – објаснио је Маловић, нагласивши да су четници ослободилачки антифашистички покрет, који је био спонтан, неосмишљен

већином Срба, а да је југословенство била трагична српска заблуда и замка.

– Српско стадо у НДХ кретало се за вуком, а не за палистиром. Хрвати су за разлику од Срба дочекали Други свјетски рат спремно, двоструко и дуговременски програмски организовани, кроз усташки покрет и Комунистичку пар-

тију Југославије, која је била прикривени антисрпски покрет – додао је Маловић, истичући да је аутор у овој књизи навео велики број примјера беспримјерног српског страдања у НДХ, изазваног намјерним поступцима комуниста под хрватским вођством, попут села Радуча, Пухале, у општини Брлог и низ других мјеста.

ДИКЛИЋ: НДХ НИЈЕ БИЛА „ТАКОЗВАНА“

Аутор је у свом излагању јасно поручио да овом књигом никога не амнестира од злочина.

– Жао ми је што не знамо колико је ко злочина починио. Ја бих волио да ова књига изазове расправу. Ми у Србији нисмо организовали последице 1992. године стручну научну расправу о распаду Југославије. То су урадили у Загребу и Сарајеву – навео је Момчило Диклић, нагласив-

СТРУЧЊАК ЗА СРПСКО-ХРВАТСКЕ ОДНОСЕ

Момчило Диклић, из Старог Села, поред Оточца у Лици. Рођен 1954. године у Оточцу, гдје је завршио основну школу и гимназију. Педагошку академију, Група: повијест и географија, завршио је у Ријеци 1977. године. На Филозофском факултету у Загребу дипломирао је на групи историја 1984. године. Магистарски рад одбранио 1990. године у Загребу на Факултету политичких наука, под насловом *Положај Срба у Хрватској 1945. до 1990.*, а докторску дисертацију *Српско питање у Хрватској 1941. до 1950. г.* одбранио је 2003. године у Новом Саду. Запослен је на Институту за европске студије, што му омогућава високу обавијештеност у подручју међунационалних, а прије свега српско-хрватских односа. До сада је објавио 13 монографија и више десетина научних радова о Србима авнојевске Хрватске, односно српско-хрватским односима.

ши да ову своју књигу доживљава као борбу за истину о српском народу и да се морамо изборити за њу јер је неприхватљиво изједначавање злочинца и жртве.

– Четништво је био антифашистички и антинацистички покрет који је данас најискривљенији и највише вулгаризиран израз у 20. вијеку на овим просторима, док је усташлук био најмрачнији нацистичка варијанта. Није постојала „такозвана“ НДХ, она је била држава са свим атрибутима Хитлеровог европског поретка. Ми треба да упознамо јавност да је то било тако – рекао је Диклић, објаснивши да су у Другом свјетском рату сви који нису слушали врх партије називани четницима и да је сваки захтјев за српско национално питање називан четничким.

– Дража Михајловић, објективно није могао бити фашистички и нацистички савезник, како су га приказивали Брозови послушници, а неки то и данас покушавају доказати. Да је Дража Михајловић био нацистички савезник, не би га амерички предсједник Хари Труман посмртно одликовао 1948. године. Такође је познато да је последице Другог свјетског рата у западном свијету дозвољено подизање споменика Дражи Михајловићу, што Брозове структуре, упркос уложеном великом труду, нису могли спријечити. Брозов режим срачунато је уклоњено или у потпуности уништио посмртне остатке Драже Михајловића, да се о њима ништа не зна јер би то мјесто брзо постало српско „светиште“ – закључио је Диклић. Програма промоције обогатио је бесједник и појац Гојко Шашаић.

ВЕСНА ВУКОВИЋ

У БЕОГРАДУ ПРОМОВИСАНА КЊИГА МИЛИСАВА СЕКУЛИЋА „СТРАШНО И СРАМНО“

Књига о јасеновачким мученицима

Књига Милисаве Секулића „Страшно и срамно“ у којој су сабрана свједочанства преживјелих из логора на територији бивше Југославије у 2. свјетском рату представљена је 31. маја у Центру за културу Раковица (Београд). О књизи су говорили доктор историјских наука Момчило Диклић из Института за европске студије, пуковник у пензији Радован Милетић и Гојко Шашаић.

Према ријечима Диклића, ово је књига о српским мученицима. Он је цитирао ријечи Матије Бећковића: Они су нас тамо убијели живе, а ми смо последије убијали мртве.

– Милисав Секулића карактеристично интелектуална радозналост. О њему говорити значи говорити о ерудити и образованом човјеку.

Он је неvjероватан спој успјешног официра и филозофа. Врсни је познавалац историје 20. вијека, нарочито Балканских ратова и 1. и 2. свјетског рата. Сав његов рад доживљавам као борбу за српски народ, рекао је Диклић.

Радован Милетић је истакао да је у име братства и јединства потиснута истина о страдањима Срба и да су се тиме бавили само часни изузеци.

– Ни до данас нису саопштени поименични спискови страдалих у НДХ, а Србија једина у свијету није пребројала своје жртве у 2. свјетском рату, истакао је Милетић који је подсетио да је током рада Југословенске државне комисије саслушано пола милиона свједока, а да ипак немамо цијелу слику о томе шта се догодило.

– Операција смањења броја жртава траје и данас, нагласио је Милетић. Он је цитирао Ноама Чомског који је писао да је Римокатоличка црква најмоћнија институција у свијету и да су геноцидом руководили језуити, главна католичка полућа.

– Јасеновац је најважнија тема модерне српске историје, а не сукоб партизана и четника, што нам се намеће. Ова књига ће младим истраживачима олакшати истраживање геноцида, рекао је Милетић.

Гојко Шашаић је истакао да је Секулић цијели живот посветио истраживачком раду чега је резултат 22 објављене монографије. Шашаић је подсетио да је генерал Секулић био свједок одбране Слободана Милошевића у Хашком трибуналу.

» др Момчило Диклић, Милисав Секулић, Радован Милетић и Гојко Шашаић

– Мислим да нико нема такву документацију какву има Секулић – нагласио је Шашаић. Он је као преживјели из Јасеновца (био је тамо као беба од седам мјесеци) захвалио Секулићу што се бави проблематиком Јасеновца и прикривањем истине о том логору смрти.

Аутор књиге је напоменуо да је писање књиге „Страшно и срамно“ трајало десет година, а штампање пар година.

– Ова књига није роман са измишљеним јунацима, ово

је књига са стварним извршиоцима злочина и са конкретним жртвама. Потрудио сам се да све унијето у књигу документујем. И прије штампања знао сам да ја одлазим, а да књига остаје. Циљ ми је био да оне који је буду читали наведем на дружење са истом без које ни живот много не вриједи. Незнање истине о злочинима не смије никога оправдавати, а сакривање истине је grijех не само до Бога, него и од времена у коме се живи. Сјени оних

које су поубијали злочинци и наш однос према њима никад нам неће опростити – рекао је Секулић.

Написано у књизи је преузето из изворне документације из времена дешавања злочина. Та архива налази се у Архиви Србије и у тзв. заштићеној архиви СФРЈ, СРЈ и Србије.

– Страшно и срамно је оно што чине држава и политика последице рата у сакривању злочина почињених у рату, закључио је Секулић.

Д. БАШОВИЋ

НОВАКОВИЋИ ПОМИСЛИЛИ НА ГРОМ, А КУЋА И ШТАЛА НАМЈЕРНО ЗАПАЉЕНЕ

Паљење имовине породице Новаковић у Лици порука да Срби нису добродошли

– Жалосно је да се то дешава након обећања председнице Колинде Грабар-Китаровић да су Срби грађани Хрватске и да смо сигурни – кажу Мара и Душан Новаковић

Никога није брига за нас. Паљење наше имовине порука је да овдје нисмо пожељни. Нисмо ни у најгорим мислима могли очекивати да би се могло десити нешто тако страшно. Мислили смо да је давно прошло вријеме када су се палиле српске куће.

– Како год, не можемо ово оставити каже за *Српско коло* Душан Новаковић из Залужнице код Врховина у Лици. Он и његова супруга Мара страхују и реално очекују да ће по већ утврђеном сценарију и у њиховом случају, највјероватније, починилац остати непознат! Шокирани смо. Затекали смо немилу призор. Прво смо помислили да је у шталу ударио гром, а онда смо видјели да нам је и кућа изнутра запаљена. Унутра је изгорио намјештај. Сви зидови су били црни. Жалосно је да се то дешава само неколико мјесеци након посјете председника Србије Александра Вучића Хрватској и обећања председнице Хрватске Колинде Грабар-Китаровић да су Срби грађани Хрватске и да смо сигурни – наставља Новаковић.

Запаљена штала и уну-

трашњост куће био је немилу призор који су српски повратници Душан и Мара Новаковић затекли у свом селу Залужница крај Врховина након двоседмичне посјете својој дјечи која живе у Хртковцима, у Србији.

ПОЛИЦИЈА: НАМЈЕРНО ЗАПАЉЕНО

Полиција, која је stigла тек на позив несретних и запрепаштених власника, обавила је увиђај заједно с вјештацима загребачког криминалистичког центра. Из

Полицијске управе Личко-сењске утврђено је да је била ријеч о намјерном паљењу те се ради о казненом дјелу „довођења у опасност живота и имовине опће опасном радњом или средством“.

– У раздобљу од 5. до 20. маја 2018. године у Залужници, непознати починитељ провалио је у обитељску кућу у власништву 54-годишњака и запаљивом текућим изазвао пожар у кући, а потом и у стаји. Полиција трага за починитељем, против којег ће надлежном др-

жавном одвјетништву поднети казнену пријаву – стоји у званичној изјави Полицијске управе Личко-сењске.

ХРВАТСКИ ПОЛИТИЧАРИ И МЕДИЈИ ЋУТЕ

За викенд су их дошли охрабрити, наћи начина како да им се помогне и поручити да нису сами у овој трагичној ситуацији саборски заступник Борис Милошевић, генерални конзул Републике Србије у Ријеци Горан Петровић, замјеник жупана Личко-сењске жупаније Никола Лалић, начелник Врховина Милорад Делић и замјеница државног тајника у Средишњем државном уреду за стамбено збрињавање Татјана Вукобратовић-Спасојевић

Нажалост, овај чин није наишао на осуду, осим СДСС-а, осталих политичара у Хрватској нити је заслужио простор у хрватским медијима, а требао је, јер је ријеч, између осталог, о ријетким српским повратницима који су се у Хрватску вратили тек прошле године, у вријеме кад је процес повратка већ давно стао.

Нису утврђене околности, нема свједока. Случајно или не, ово паљење се поклопило с напетостима у Хртковцима изазванима најавом скупа Српске радикалне странке у том војвођанском мјесту.

БОРО РКМАН

ОДРЖАН 12. САБОР КРУШЕДОЛСКА ЗВОНА 2018

Дванаеста по реду манифестација *Крушедолска звона 2018*, која се организује у знак сјећања на жртве хрватске војно-полицијске акције *Блесак* и све Србе жртве ратова у 20. вијеку, одржана је 26. маја испред фуршкогорског манастира Крушедол. Програм је почео архијерејском литургијом коју је служио епископ сремски Василије, а након парастоса приређен је пригодан програм уз учешће великог броја КУД-ова, пјевачких и фолклорних група и глумача из Србије, Хрватске и Републике Српске.

ВЛАДИКИН БЛАГОСЛОВ

Манифестацију је отворио и благословио епископ сремски Василије, који је истакао да је манастир у Крушедолу већ 500 година мјесто сабрања српског народа, светиња у коју смо увијек добродошли. Владика Василије пожелио је српском народу јединство у Духу Светоме и у благослову и поретку Светог Саве и да се коначно сабере и никад више не раздваја.

– Да више не будемо страни једни другима, преко једне планине, или неке урвине, него да будемо једно свето биће од Аустралије до Ванкувера и свих других мјеста

на свијету гдје данас живи српски народ – рекао је владика Василије.

У име домаћина обратио се председник Завичајног удружења Славонаца из Инђије Вељко Вукелић, који је нагласио значај овог свесрпског сабора у Крушедолу кога, како је рекао, не би било да није владике Василија и неколико ентузијаста.

– Да није било Крушедола, питање је да ли би нас оволико било и да ли би нас уопште било, на срба преко Саве, Дунава и Дрине. Иако није најстарији манастир Фрушке горе, Крушедол је најзначајнији јер су овдје мошти Бранковића, Обренови-

ћа, Чарнојевића, наших јунака и знаменитих људи. Овдје смо јер су Крушедолска звона прије три вијека окупљала српски народ након велике голготе и сеобе Срба 1690. године и овдје су одржана три сабора, 1708. 1710. и 1713. године, и сва три су имала огроман значај за српски народ. Између осталог, сачували су јединство српске православне цркве, и сачували су Србе као народ – рекао је Вукелић, додајући да су та звона од памтивјека била звона која су нас окупљала и пратила од крштења преко вјенчања па до умирања.

– Тај звук црквених звона дио је наше хришћанске

душе и он нас и данас окупља – закључио је Вукелић.

Традиционалну *Крушедолску бесједу* говорио је Миша Ђурковић, директор Института за европске студије, који је као „први задатак“ српском народу у будућности истакао борбу за враћање служења обавезног војног рока ради одбране и евентуалних ратова, подсетивши да је под притиском великих сила прије седам година у Србији укинута служење обавезног војног рока.

ЂУРКОВИЋЕВА БЕСЈЕДА

Овогодишњем Сабору присуствовали су изасланици председника Републике

Српске Милан Љепојевић и председник ДНС-а Марко Павић, директор Представништва Републике Српске у Србији Млађен Цицковић, председник општине Инђија Владимир Гак, замјеник председника општине Земун Дамир Ковачевић, остали представници институција Србије и Републике Српске, представници удружења избјеглих и прогнаних Срба из Хрватске и БиХ, као и њихови пријатељи.

Програм манифестације представљао је смотру духа и народног стваралаштва изворних пјевачких група и више културно-умјетничких друштава која чувају и његу-

ју обичаје, фолклор и традицију завичаја, попут КУД-ова *Петрова Гора* Кордун, *Славонија у срицу*, *ТЕНТ*, *Дика Слајтина*, *Жетар живи*, *Ђорђе Напојевић* из Новог Сланкамена, *Никола Тесла* из Београда, оркестар хармоникаша из Угљевика, млади умјетници, солисти, пјевачи и гуслари.

Водитељи програма биле су Маја Колунџија Зорое и Јована Марић. Сабор је организовала Асоцијација избјегличких и других удружења Срба из Хрватске заједно са Завичајним клубом Славонија из Инђије, а Сабор је подржало и Представништво Републике Српске у Србији. **ВЕСНА ВУКОВИЋ**

РАДОЉУБ ВИДИЋ ПРЕДСЈЕДНИК ОПШТИНЕ КУРШУМЛИЈА, УВЈЕРЕН ДА ЋЕ ДО КРАЈА МАНДАТА ИСПУНИТИ ПЛАНОВЕ

Планирамо да Куршумлијској бањи вратимо стари сјај и економски опоравимо читав крај

Председник општине Куршумлија Радољуб Видић је у разговору за *Српско коло* рекао да ова општина има чиме да се похвали, јер је у претходном периоду реализовано више пројеката уз помоћ Европског прогреса. Тако су грађани добили покривену зелену пијачу, лабораторију у куршумлијском Дому здравља, монтирано је гријање и вентилације у Спортској хали, а реконструисана је Основа школа Милоје Закић.

– Уз помоћ Министарства привреде и ИПА фондова, по систему *Градимо заједно*, асфалтирано је око десет километра сеоских и приградских путева, док је Министарство за пољопривреду финансирало изградњу око двадесетак километара атарских путева. Велику помоћ имали смо од Министарства за инфраструктуру и грађевинарство и *Пушева Србије*, који су помогли асфалтирање 15 километара локалних путева. У току су завршни радови на изградњи градске капеле и резервоар за водоснабдијевање који ће бити пет пута већи од постојећег и омогућити боље водоснабдијевање грађана пијаћом водом у љетним мјесецима. Од Владе Републике Србије на трајно коришћење Општина Куршумлија добила је зграду некадашњег биоскопа. Аплицирали смо за пројекат којим би се реконструисао комплетан објекат и на тај начин створили бољи услови за културни живот. Побољшана је путна инфраструктура, асфалтирано је 50 улица, а радови су активно извођени и на нацији коловоза и реновирању постојеће макадамске конструкције. У протеклом периоду реконструисано је око 8 км водоводне мреже, и око 10 километара канализационе мреже.

● Да ли се припрема документација за нове пројекте?

– Завршени су и усвојени Просторни план и Планови генералне регулације града и за све три бање, као и више планова детаљне регулације. У завршној фази је и више пројеката када је ријеч о капиталним улагањима као што су: изградња постројења за пречишћавање отпадних вода у Куршумлији, Пролом и Луковској бањи, регулација рјечних корита, како у граду, тако и у бањама. Према подацима Предшколске установе *Сунце* повећан је број малишана у јасленим групама те је у плану да се ове године догради још једна учioniца како би сва дјеца могла да похађају ову предшколску установу.

● Све локалне самоуправе покушавају анимирати инвеститоре да улажу у њихову средину. Која је предност Куршумлије?

– Куршумлија припада најнеразвијенијим општинама у Србији (девастирано подручје) и има статус првог ранга приоритета у развојној политици Републике Србије. Овакав статус је не спрјечава да због природних потенцијала изађе из круга најнеразвијенијих и заузме једно од значајнијих позиција у Републици.

МЛАДИ ИДУ ЈЕР НЕМАЈУ ПОСЛА

● Који су највећи проблеми грађана Куршумлије?

– Незапосленост. Према евиденцији Националне службе за запошљавање Куршумлија има 3.000 запослених лица, 3.500 незапослених, док је око 5.000 пензионера. Низом мјера настојали смо да смањимо незапосленост у нашој општини и Локалним акционим планом реализовали програме samozапосљавања и отварања нових радних мјеста, што, нажалост, није дало суштински праве ефекте. Један од већих проблема општине Куршумлија је огромна територија (преко 950 км²), а мала насељеност. Посебне потешкоће огледају се у путној инфраструктури гдје је око 800 км локалних и некатегорисаних путева немогуће квалитетно одржавати. Последњих пар година све је израженији одлазак младих људи на школовање у веће центре. По завршетку школовања највећи број студената тамо и остане, а они које се врате тешко могу наћи запослење.

На територији општине Куршумлија постоје три бање, док је развој туризма повјерен предузећу АД *Планинка*, привредном друштву са сједиштем у Куршумлији. *Луковска*, *Пролом* и *Куршумлијска бања* богате су изворицама љековитих вода, а чувена *Пролом вода* се пуни и пакује у *Пролом бањи* и дистрибуира не само на домаћем тржишту, већ се извози и у више земаља. *Куршумлијска бања* се сврстава у круг бања са највећим бројем различитих љековитих вода. Међутим, она не ради већ десет година. Позната још у римско доба, на 11 км југозападно од Куршумлије, убрзан развој бање почиње изградњом рехабилитационог центра *Жубор*. Међутим, због лошег руковођења и издвајања из предузећа *Планинка* половином 2016. године је и званично престала са радом. Од ступања на дужност председника општине, интензивно комуницирајући са Владом Републике Србије и Фондом ПИО, покушавамо да нађемо модел за покретање ове бање. У овом тренутку, имовина бање понуђена је на продају, а успјели смо да привучемо и потенцијалне инвеститоре који су заинтересовани за покретање овог важног пројекта.

● Има ли на помолу неких инвеститора?

– У завршној фази је потписивање уговора са израелском компанијом за закуп простора бивше Модне конфекције 7. *Јули*, гдје би отварање ове фабрике за почетак имало 100 радника. Из буџета општине Куршумлија сваке године издваја се 20 милиона за Програм мјера подршке за споровођење пољопривредне политике и политике руруалног развоја те је у 2017. години за подстицајне мјере из овог програма средства добило 376 пољопривредних произвођача.

● За шта су највише заинтересовани пољопривредници?

– Највеће интересовање произвођача је за подстицајне мјере у воћарској производњи за куповину прикључних машина, за обраду земље, заштиту биља, изградњу система за наводњавање подизање нових и реконструкција старих засада. У знатној мјери заступљена је и набавка квалитетних приплодних грла оваца гдје се све већи број пољопривредника бави овом пољопривредном дјелатношћу. Посебан акценат стављен је на развој пчеларства, те се биљежи све већи број младих пољопривредника које желе и конкуришу у оквиру поменутог програма за набавку нових кошница и опреме за пчеларство.

● Колико општина може сама да уради на рјешавању економских проблема?

– Иако скромних финансијских средстава, Општина Куршумлија настоји да кроз Локални акциони план запошљавања отвори нова радна мјеста, обезбиди стипендирање средњошколаца и студената, омогући помоћ породицама и на тај начин утиче на смањење одлива становништва. За ову намјену из општинског буџета значајна средства издвајају се за социјалну политику и повећање natalитета. Већ пету годину заредом мајке у радном односу, по рођењу бебе, добијају 40.000, незапослене породице 20.000 динара, док за треће и свако наредно дијете Општина Куршумлија издваја 20.000 динара наредних 18

мјесеци. У 2017. години из буџета Општине Куршумлија за ову намјену издвојено је 26.940.000 динара. (4,23%). На основу скупштинске Одлуке свим паровима који су у програму за вантјелесну оплодњу исплаћује се по 100.000 динара.

● На који начин би се Куршумлија могла брже развијати?

– Неискоришћена шанса за развој наше општине је и вишенамјенска акумулација Селова, чија изградња траје већ 32 године. Поред запошљавања нових радника и побољшања туристичке понуде цијелог Топличког округа, дио Нишког округа био би заштићен од поплава, а суша би остављала мање последице, поред основне улоге коју би брана имала – водоснабдијевање. Куршумлија има огромне површине под буквом, храстом и дјелом јелове шуме, што такође представља велику шансу за развој куршумлијског краја уколико Шик Копанник добије свог правог инвеститора.

● Какви су услови за рад у школама?

– У 2016. години 730 ученика и студента остварило је право на стипендију (исплаћено 23.332.000 за ову намјену), док је у прошлој години 649 ученика и студента остварило право на стипендију (исплаћено 17.614.000 за ову намјену). Општина Куршумлија у прошлој години наградила је 26 студената. Новчани износ за ученике износи 2.000 динара, за студенте 4.000 динара на мјесечном нивоу. У сарадњи са развојним програмом Европским прогресом и Канцеларијом за јавна улагања значајна средства уложена су у реновирање Основне школе *Милоје Закић*, којом је обухваћена комплетна реконструкција, замијењен је кров, изграђена фасада, замијењена дотрајала столарија, а у наредном периоду очекује се санација мокрих чворова. Реконструкција школе урађена је и у другој Основној школи у граду *Дринка Павловић*, гдје је уз помоћ амбасаде Јапана, извршена замјена дотрајалих прозора и врата.

● Каква је здравствена заштита?

– Дом здравља има велику подршку локалне самоуправе која годишње издваја око 8 милиона за трошкове установе. Ова здравствена установа је у новембру 2016. године реакредитована на период од максималних седам година. Захваљујући локалној самоуправи уведена су дежурства у оквиру Хитне службе Дома здравља Куршумлија, чиме је повећан квалитет и доступност наших услуга. Ангажован је рад специјалиста из Прокупља, такође захваљујући средствима која за то одваја локална самоуправа: хирурга, уролога, ендокринолога и психолога, тиме је омогућено пацијентима да не путују до Прокупља, и да брже и квалитетније обављају своје прегледе.

● У којој мјери су ријешени проблеми избјеглих и интерно расељених лица?

– У сарадњи са Републичким Комесаријатом за избјеглице на територији општине Куршумлија у протеклом периоду стамбено је збринута око 50 породица, док су значајна новчана средства издвојена и за куповину механизације и пољопривредних машина намијењена расељеним лицима са намјером

им се омогуће бољи и квалитетнији услови за живот и рад.

● Какви су услови за спортске активности?

– Сваке године изводе се активности на базену. У плану је да се цио комплекс допуни дјечијим мобилијаром и још једним базеном за наше најмлађе суграђане. Осим стандардног одржавања хале, ове године издвојена су значајна средства за куповину паник свијетла, која су у потпуности замијењена новим лед свијетлима. Купљене су професионалне справе, док су за женски спорт и рекреацију набављене нове фитнес справе. Од нових програма и активности у хали издваја се *Школица сјоршиа* за најмлађе суграђане, која је постала веома популарна. У протеклом периоду настављено је са радом на унапређењу свих помоћних терена, па је фокус био на реновирању свлачионица и пратећих објеката на стадиону. Општина Куршумлија помогла је Спортском центру да у 2017. години изгради терен за одбојку на пијеску.

● Колики су туристички потенцијали?

– На територији општине Куршумлија у 2017. години остварен је туристички промет од преко 30 000 долазака и око 200.000 ноћења, што је 20% више у односу на 2016. годину.

У октобру 2017. године дио планинског подручја Радан, Влада Републике Србије ставила је под заштиту као Парк природе *Раган*, које се сврстава у I категорију заштићеног подручја међународног и националног, односно изузетног значаја. Унапријеђена је и промоција културног наслеђа кроз ЕДЕН пројекат за избор изузетних дестинација Европе у области културног туризма, на ком је општина Куршумлија ушла у топ пет дестинација у Србији. У *Пролом бањи* изграђен је ексклузивни велнес центар површине 2.000 м² и почела је изградња још једног спољног базена. *Луковска бања* има два отворена базена са термалном водом, а почела је изградња још једног хотела са око 200 лежаја. У ова два природна лијечилишта годишње на лијечењу, опоравку и одмору борави више од 35.000 туриста и остварује се преко 165.000 ноћења. Након увођења подстицајних мјера развоја домаћег туризма од стране Министарства туризма, бање на територији општине Куршумлија (*Пролом* и *Луковска бања*) се налазе у самом врху тражње. Све веће и захтјевније тржиште доводи до потребе повећања понуде која ће бити богатија и разноврснија, а самим тим и конкурентнија.

● Који су то духовни потенцијали?

– Манастир Светог Николе у Куршумлији најстарија је задужбина Стефана Немање, коју је, заједно са оближњим манастиром посвећеном Богородици, подигао између 1159. и 1168. године. Општина Куршумлија формирала је Организациони одбор за обнову овог манастирског комплекса на чијем је челу патријарх српски Иринеј и ја као председник општине. У току је процес обнове поменутог манастирског комплекса, као и активности на обиљежавању јубилеја 850 година од изградње првих задужбина Стефана Немање 850 година БЕЛЕ ЦРКВЕ.

● По којим манифестацијама је препознатљива Куршумлија?

– Општина Куршумлија издваја средства за одржавање бројних манифестација на територији наше општине: привредно-туристичка манифестација *Малинијада*, културно-умјетничке и забавне манифестације *Куршумлијска ишиаријада*, *Културно љешио*, *Ликовне и Фојто колоније*, *Сјоршиске ипре младих* итд.

● Какви су планови до краја мандата?

– Жеља ми је да грађанима Куршумлије омогућимо боље услове за живот и рад, зауставимо одлазак младих људи у веће центре, а нашим најмлађим суграђанима створимо боље услове за њихово одрастање и школовање. До краја мандата волио бих да се реализују све планиране активности, прије свега мислим на горући проблем који се тиче *Куршумлијске бање*, да она напоскон проради и поврати сјај који је некада имала, да се статус радника ШИК *Копанника* напоскон ријеша, и да у наш град стигну значајне инвестиције.

СТАНА ЋЕМБЕР, ПРЕДСЈЕДНИК ОПШТИНЕ ЧОКА, СМАТРА ДА ЈЕ ДЕФИНИСАЊЕ ИМОВИНСКИХ ОДНОСА ОСНОВ ЗА РАЗВОЈ ОВЕ СРЕДИНЕ

Комасација је једини начин да се поставе „добри темељи“ за будућност наше општине

Општина Чока је не-развијена општина смјештена у Сјевернобанатском округу, која нема јаку привреду, а према ријечима председнице општине Чока Стане Ћембер, ова средина суочава се са великим одливом становништва у земље Европске уније.

– Према попису из 2012. године, Чока има 11.500 становника. Међутим, добијањем двојног држављанства које је почело 2011. године број становника значајно се смањило, али како су људи се задржали своја пребивалишта, статистика то не показује. Процењујемо да је у питању око 3.500.

● **Да ли је ријеч о становницима мађарске националности?**

– У већини случајева ријеч је о припадницима мађарске националности, али и други одлазе. Чока је подручје у коме има много мјешовитих породица. Увјерена сам да би се са здравијом економијом људи вратили. Има доста случајева људи који оду и раде у Мађарској, у мјестима која су удаљена до 60 километара. Викендима долазе својим породицама кући. Дobar дио је отишао даље, до Аустрије, и повремено долазе.

● **Сви се утркују да доведу стране инвеститоре. Која би била предност Чоке?**

– Чока има добар географски положај, потенцијал за развој што се тиче сточарства, ратарства те пољопривреде уопште. Сматрамо да ће се комасацијом створити добри и реални услови за развијање ових потенцијала. Код нас је основни проблем што су катастарски премјери још из доба Марије Терезије. Годинама се само причало о томе како је катастар запостављен, а ништа се није радило. Не желим да анализирам да ли је у питању људски фактор или неке друге околности. Комасација је врло сложен, скуп и релативно дуг процес који траје више година, али је једини начин да се дође до праве слике шта је то државна имовина, а шта приватна. Самим тим би се створили услови за стварање једне здраве индустријске зоне. Чока своју шансу види у пољопривреди и објектима који би се тицали пољопривреде, прераде љековитог биља или прераде пољопривредног отпада као енергента. На другој страни долазимо у неки парадокс да сви причамо о некој незапослености, а ево нама за двије недеље треба да почну јавни радови и муку мучимо да дођемо до радне снаге.

● **О чему се конкретно ради?**

– Расписали смо позив за јавне радове у сарадњи са Заводом за запошљавање. Одредили смо 2,5 милиона динара из општинског буџета,

та, а још толико смо добили од Републике за рад на инфраструктури. Ријеч је о радовима на каналској мрежи и чишћењу, уређењу парка, јавних површина и слично. По мом мишљењу, мало је нерална слика на тржишту рада. Наиме, формално правно има људи који се воде као радно способни. За ове двије године рада разговарала сам појединачно са 300 људи у данима који су отворени за грађане. Већина незапослених људи су у поодмаклим годинама и нарушеног здравља. У прилогу ове говори и чињеница да за расписане јавне радове тешко долазимо до радне снаге.

● **Да ли је предвиђена градња индустријске зоне?**

– Постоји пројектна документација из 2010. године. Ријеч је о мегаломанском и потпуно нереалном пројекту за наше услове. Мислим да се морамо окренути стварности. Боље је да имамо мању индустријску зону која би могла да буде на здравим ногама. Шансу видим у мањим погонима. Осим пољопривреде, у Чоки имамо двије ливнице и трудимо се да помогнемо њихово проширење. За разлику од неког претходног периода, сада заиста имамо веома добру комуникацију са привредницима. Трудимо се да својим радом изградимо што веће повјерење. Већ помињана комасација враћа вјеру људима да се у локалној самоуправи озбиљно приступа проблемима који нису мали.

● **Какво је стање привреде?**

– Наше привредне гране су стабилне са оним постојећим, а то су двије ливнице (*Сшара ливница и Аушофлекс*), *Дуванска индустрија*, *Винарија*, те четири пољопривредна добра у приватном власништву. Надамо се да ће Чока добити шансу да подигне привредне капацитете. Сигурно имамо више потенцијала за индустри-

ју прераде меса и љековитог биља.

● **Каква је путна инфраструктура?**

– Путна инфраструктура није на оном нивоу који је потребан и ту се трудимо да пројектима које смо урадили побољшамо стање. Озбиљно приступамо проблему одвођења атмосферских вода и фекалне канализације, радимо на пројектној документацији да би могли партиципирати код ЕУ фондова јер то су пројекти који траже велика улагања. Што се тиче канализације, она постоји само у насељеном мјесту Чока. Усвојили смо студију изводљивости вакумске канализације и прошли смо на пројекту код Министарства за привреду са 3,5 милиона да урадимо пројектно техничку документацију за канализацију за насељено мјесто Остојићево. А расвјета и

водоводна мрежа можемо да кажемо да су задовољавајуће.

● **Каква је прекогранична сарадња са мађарским општинама?**

– Морам да истакнем да је веома за наш крај значајно што су председник Александар Вучић и Виктор Орбан постигли уговор о сарадњи између двију земаља, што је резултирало и бољом сарадњом нашег Сјевернобанатског округа са будимпештанским фирмама и институцијама.

● **Које су манифестације карактеристичне за Чоку?**

– Општина Чока може се похвалити са манифестацијама јер у свих седам насељених мјеста постоје удружења која се баве културом традицијом и обичајима, тако да преко цијеле године се одржавају традиционалне манифестације. Оно по чему смо препознатљиви то су *Чокански добошари* и ликовне колоније, како дјечје, тако и за одрасле, удружења жена су врло активна и српска и мађарска културно-умјетничка друштва.

● **Да ли сте и у којој мјери искористили туристичке потенцијале?**

– Развој туризма у Чоки реално не може да се развија у мјери коју би жељели јер морамо унапредити економски развој општине, али постојање термалних вода даје шансу за будућност туризма у нашој општини. Имамо ријеке Тису и Златицу. Имамо ловишта у три насељена мјеста. Међутим, то све више почива на неком аматеризму.

● **Каква садржај се нуди најмлађим становницима?**

– Захваљујући сарадњи са Управом за капитална улагања и министарствима радили смо на реновирању школе

ОШ *Јован Појовић* са њеним истуреним одјељењем у Санаду. Тренутно радимо документацију за ОШ *Серво Михаљ* у Падеју. Реновирали смо вртиће у Остојићеву, Чоки и у Санаду. Задовољни смо са уређењем школа. Међутим, забрињава мали број дјецe.

● **Да ли грађани могу бити задовољни здравственом заштитом?**

– Општинска управа има пуно разлога да се поноси због комплетно реновираног гинеколошког одјељења Дома здравља, педијатрије и зубне амбуланте. Захваљујући сарадњи са Покрајинском набавили нове савремено санитетско возило, које ће допринијети бољем раду Дома здравља. Имамо амбуланте у свим насељеним мјестима, с тим што због забране запошљавања морамо мало да се довијамо, али можемо рећи да су здравствене услуге на задовољавајућем нивоу.

● **Какви су услови за развој спорта?**

– Спортску халу немамо и у овом моменту она не би ни била функционална за нашу општину. Имамо три сале у основним школама у Падеју, Чоки и у Остојићеву. Оне се користе за спорт и увијек су доступне нашој дјечи. Имамо терене за мали фудбал, велики фудбал, кошарку, одбојку... Задивљена сам радом свих људи који се баве спортом у општини. Велики ентузијаста који са пуно љубави раде са дјецом и омладином и ја им скидам капу.

● **Колико општина помаже рад вјерских заједница?**

– Поносни смо на реконструкцију и санацију Цркве Светог архангела Гаврила и Михаила, која је деценијски била проблем због неодговорне политике претходних руководстава. Нисмо жељели да се бавимо прошлошћу јер би само губили вријеме, него смо из буџета издвојили средства и урадили цркву јер грађани заслужују да имају уређен храм. То смо дужни и према прошлости и према будућности. Падеј је било мјесто које има јако мало православног живља и није имало капелу. Тај пројекат је започет још негдје прије десетак година, а ми смо успјели за ове двије године да завршимо капелу. У свим насељеним мјестима постоји капела. Планирали смо да ове године реновирамо православну цркву у Санаду, а следеће планирамо да урадимо католичку цркву у Остојићеву.

● **Колико је избјеглих и интерно расељених људи пронашло у Чоки свој нови дом?**

– Ратови деведесетих довели су талас људи који је дошао у нашу општину. Један број је остао и добро се уклопио у ову средину. Тешко је рећи прецизан податак колико је људи тих година боравило на територији наше општине, јер смо имали проблема са Комесаријатом за избјеглице и руководством које је то водило. Међутим, морам да се вратим у даљу прошлост. Недавно смо у Остојићеву обиљежавали годишњицу колонијације. Било је заиста врло дирљиво. Наиме, управо је Остојићево мјесто у које су по завршетку Другог свјетског рата населили колонијисти из Босне. Притиснути ратним страхотама деведесетих година њихови рођаци, кумови и пријатељи, напуштајући своја вјековна огњишта у већем броју су долазили привремено на територију наше општине, највише у Остојићево. Временом би ишли даље, неки су се враћали, неки одлазили у друге средине. Данас на територији општине Чока има сигурно више од 80 таквих породица које су се задржале и које ће сигурно овдје и остати. Да ли ће њихови потомци отићи, то не могу да кажем, али ови људи који су се овдје задржали су себе ту изнова пронашли. Као друштвена заједница морамо стално обиљежавати те датуме у којима је српски народ тешко страдао и подсећати људе са поруком да се то више никада не понови.

● **Да ли са неким општинама имате братске односе?**

– Чока је с братимљена са општинама Сокобањом, Детом из Румуније и Бордањ из Мађарске. Интезивно сарађујемо са њима, а надамо се да ћемо у некој скоријој будућности имати још видљивије резултате, посебно са мађарским општинама.

● **Каква је сарадња са Покрајинском и Републичком владом?**

– Имамо заиста више него добру сарадњу и са покрајинским и републичким институцијама. Од покрајине смо недавно добили средства за атарске путеве, за одводњавање и за отресниште. Од Републике добили смо средства за пројекте. Нас није заобишло ни насиље над женама нити вршњачко насиље и заиста нам је неопходно једно прихватилиште. Сарадња са Покрајинском и Републиком за Чоку је од приоритетног значаја јер је наш буџет заиста више него скроман.

● **Шта бисте поручили својим грађанима?**

– Чока је мултиетничка општина гдје са поносом можемо рећи да су односи традиционално добри, без тензија, са толеранцијом и уважавањем народа који живе у нашој општини: Срби, Мађари, Пољаци, Роми. За нас је боља будућност – опстанак. Морамо сви да засучемо руке и радимо, волимо своју државу и градимо бољи амбијент. Да привлачимо инвестиције и да на уму имамо ријечи патријарха Павла: „Све што човек дијели са другима смањује се, осим љубави...”

КУЋЕ ЗА ОСАМ ИЗБЈЕГЛИЧКИХ ПОРОДИЦА

● **У којој мјери је у Чоки споведен процес стамбеног збрињавања протјераних и интерно расељених лица?**

– Прошле године наша општина је по пројекту РХП подијелила 8 кућа, а додјеливани су пројекти економског оснаживања расељених и избјеглих лица у више наврата. Чока је узела активно учешће у помоћи лицима која су напустила своје домове и сматрамо да је то један од доприноса да ти људи се осјећају добродошлом у нашој општини. Као председник општине никад нисам имала дилему да се људима помогне да се изборе за своју егзистенцију. Добро знамо какву су голготу преживјели. Дуго радим у управи, а 1995. године радила сам као матичар у Падеју и у три мандата била председник Мјесне заједнице. Заиста сам добро упозната са судбинама тих људи. Формирали смо комисију, учествовали на конкурсима прошле године и у сарадњи са Комесаријатом додјелили смо 8 кућа. Ангажовали смо вјештака који је процијенио све те куће и мислим да смо одрадили заиста велики посао. Збринута је осам породица у добрим кућама које ће им, даће Бог, послужити на здравље још дуго година. Они ће остати овдје створиће се нове породице и овакви пројекти доносе вишеструко користан дугорочан ефекат. Ове смо године аплицирали на конкурс за економско оснаживање избјеглих и интерно расељених породица. У будућности ћемо се трудити да максимално искористимо сваку законску могућност да помажемо овој популацији.

КОЛОНИЗАЦИЈА СЈЕВЕРНИХ КРАЈЕВА (1920-1941)

Пише: др Милан Мицић

Колонисти који су масовно пристизали у Банат, Бачку, Срем, Славонију и Барању у периоду 1921–1923. долазили су са мало имовине или без ње и главни проблем био је њихов смјештај јер су од државе добијали само 5 хектара земљишта у привремени посјед и окућницу за градњу куће. Колонисти су зато по досељавању улазили у привремени смјештај на велепосједничким мајурима гдје им је надијељено земљиште или рјеђе у кирију у старим насељима. Њихове здравствене прилике на почетку процеса колонизације биле су очајне јер су прозиле из тјескобног и нехигијенског смјештаја, недостатка хране и промјене начина исхране, лоше пијаће воде, недостатка обуће и одјеће, недостатка здравствене заштите јер су колонисти изоловано живјели на мајурима удаљеним од старих насеља чији су путеви у јесењим и зимским мјесецима постајали непроходни.

СМЈЕШТЕНИ У ШТАЛАМА ЗА СТОКУ

По досељавању на велепосједничке мајуре колонисти су привремено насељавали зграде на мајурима, зграде за раднике, стаје, чардаке или свињце. Услови живота у њима били су изразито лоши.

– Људе смјештамо у штале за стоку – написао је 1923. године Јоца Лалошевић, један од главних противника аграрне реформе и вођа војвођанских радикала.

– Људи у поцијепаном одијелу, 1.800 људи, 400 дјеце станује по шталама – описивао је Милош Црњански мајуре Абацију и Рарош на велепосједу Ернеста Карачоњија у Банату, на којима је настала колонија Милетићево.

– Људи ту станују у шталама, жене рађају под једним кровом – описивао је мајур Велики Рит на истоименом посједу услове живота колониста из Босне Милош Црњански. Макса Дачић, председник аграрне заједнице у Милетићеву, 12. фебруара 1928. године тражио је зајам за досељенике, за градњу кућа „јербо нам је досадило да живимо по спајанским шталама и разним јазбинама“. Колонисти смјештени у стајама, магацинима за пољопривредне производе и зградама за раднике на имању – бироше имали су у најбољем случају једну просторију по породици, а четири породице дијелиле су један земљани шпорет на којем су жене досељеника наизмјенично припремале храну.

– Приликом насељавања због оскудног стамбеног простора било је породица које су дијелиле једну просторију. Тако су на Агати мајуру, код Нове Црње, на имању А. Чеконића, једну просторију дијелиле су породице Јакова Будимчића, из Банчића, код Љубиња и Лазара Перишића, из Влаховића, код Љубиња

– Нас се није населило пола на ову пустару. Нити имају ће да се населе пошто је све препуно. Има нас по двије фамилије у соби – писао је 10. августа 1924. године Павле Шкрбић у име насељених добровољаца и колониста о животу и условима становања на пустари Ада, на велепосједу Јакова Елца код Вуковара.

Добровољца Петар Жунић 18. децембра 1921. године жалио се на ванредној скупштини аграрне заједнице

Краљевина СХС настала је као последица Првог свјетског рата у којем су нестала четири традиционална царства (аустроугарско, руско, њемачко, и турско). Истовремено, по завршетку Великог рата, на Версајској мировној конференцији 1919–1920. године политички је прекомпонован простор Средње и Источне Европе, повучене су нове границе и створене су националне државе на поменутом простору.

Нова југословенска држава тако је 1918. године ушла дубоко у подручје Панонске низије добијајући Славонију, Срем и веће дијелове Баната, Бачке и Барање, што је пратио напет

процес разграничења према новим сусједима Мађарској и Румунији. Створена изненада, недовољно хармонизирана, са снажним унутрашњим дестабилизујућим тензијама, са спорним границама и непријатељским окружењем, са дијеловима државе који су припадали различитим цивилизацијским круговима, са становништвом које се међусобно није познавало, Краљевина СХС била је од самог почетка свог историјског постојања оптерећена бригом за свој историјски опстанак и великим страхом од дезинтеграционих кретања који би несигурну идентитетску конструкцију довели до њеног распада.

» Свадба учитеља Радојице и Стане Шуковић, рођ. Митровић, у колонији Војвода Степа 1934. године

БЕСКУЋНИШТВО

у Чанатавиру у Бачкој да „што прије треба добити плацеве јер су данашњи станови тијесни и премали“. Колонисти насељени на велепосједу Рихарда Хамерштајна на мајуру Шара пуста код Станишића у Бачкој 4. октобра 1922. године тражили су смјештај од Жупанијског аграрног уреда у Суботици, а 16. октобра 1922. године стигао им је одговор „да се смјесте у један стан од собе и кухиње и то 2-3 или више фамилија, што је немогуће јер наше фамилије броје 5-10 чланова“, описали су насељеници свој долазак у привремени смјештај на мајурима.

– Велика већина добровољаца станује у становима грофа Чеконића – записао је о условима становања и хигијени колониста на двадесет и четири мајуре Александра Чеконића у Банату великобечкеречки свештеник Жарко Стакић 7. јуна 1924. године.

Према записнику аграрне заједнице у колонији Растина, код Сомбора, на велепосједу Меланије Редл, на самој југословенско-мађарској граници, од 6. марта 1922. године тражено је од насељеника који су живјели у мајурским зградама да „дворишта редовно чисте два пута недјељно и да се исто по кућама одржава ред и чистоћа“.

НИЧУ ПРВЕ КОЛИБЕ

– Прве групе настањивале су се у шталама и свињцима који су остали празни, обрадили у траву и коров – описивао је Илија Бијелић насељавање колониста из Лике и Босне на мајур Вида пусту Ладислава Лелбаха у Банату.

Неколико првих група настанило се у великој штали која се пружала добрим дијелом будућег села. Породице су се смјештале по реду доласка. Оне које су прве дошле тражиле су себи најпогоднији кутак. За врло кратко вријеме све зграде су биле попуњене. Ко није имао мјеста под кровом, подизао је себи привремени дом – колибу.

– У недостатку станова преуређиване су штале за становање. У овим становима нису постојали ни основни хигијенски услови за живот – описивао је досељавање на мајуре велепосједа Ладислава Баћањија око Банатског Аранђелова Миодраг Мендрагић. Аграрна заједница коју су чинили досељеници из Босне и Херцеговине на имању Алтруистичке банке у Банатском Двору 27. јануара 1925. године истичала је у својој молби Савезу аграрних заједница за Банат да „три године чланови аграрне заједнице живе по шталама и шупама“, а 7. априла 1930. године, дакле 9-10 годи-

на од почетка колонизације да „већим дијелом у шупама и данас станујемо.

– Добровољца Михаило Дмитровић 1922–1925. године становао је на пустари Церје „у једној штали“, а у мају 1925. године преселио се на пустару Солнок код Руме, на велепосједу Петра Пејачевића, гдје је тражио плац за градњу куће. У извјештају Среског начелника среза вршачког од 10. јула 1930. године стоји да на посједу Мора Тишлера у Павлишу, код Вршца, „колонисти живе у господарским зградама (доста руинираним и нехигијенским)“.

– На имању Јулије Чавоши у Великој Греди, у Банату, четрнаест година од почетка колонизације, године 1935. у згради бр. 7 у 16 просторија живјело је 16 породица, а „услови становања на пустари били су веома лоши“.

ПЛАЉАЛИ И СКУПЕ КИРИЈЕ

Услови привременог становања насељених колониста били су такође лоши и у кирији у коју су колонисти улазили као привременом рјешењу до градње кућа у старим насељима у чијој близини су надијељени земљиштем.

– Овдје је све пропало и помрло по туђим становима – написао је 16. јануара 1934. године Радислав Крстић, колониста у Банатском Новом Селу, код Панчева. Јеврем Пауновић из колоније Масариково, код Суботице, 22. новембра 1933. године жалио се да „пет година станује у једној изби-шупи са ситном дјецом и болесном женом.

Добровољци досељени из Гацка у насеље Вајску, у Бачкој, на велепосјед Марије Сечењи 2. фебруара 1937. године жалили су се да „скитамо од немила до недрага по шупама и шталама Мађара и Нијемаца колониста бивше Аустроугарске, гдје плаћамо скупе и неподношљиве кирије... По нездравим становима породице су нам почеле подлијегати болестима, а било је и више смртних случајева“, наводили су колонисти из Херцеговине.

Седамнаест породица у колонији Бач, на велепосједу Калочке надбискупје, 23. новембра 1934. године још становало у шупама и шталама. Милош Новаковић, отац шесторо дјеце ни 31. јула 1939. године није имао своју кућу у колонији Бач, већ је становао „под кирију у некој старој изби“. Једанаест колониста 1936. године у колонији Александрово у Банату није имало изграђене куће већ је живјело „у шталама и шупама у унутрашњости плацева“.

Из привременог смјештаја, који је

дубоко узнемиравао насељенике и давао осјећај привремености на простору насељавања, колонисти су тежили да што прије уђу у куће које су зато градили на брзину, а које су биле од набијене земље („набоја“), често влажне, нехигијенске и тјескобне. Уз нехигијенске куће, опште сиромаштво, недостатак обуће, одјеће, намјештаја и хране током цијеле године, благо и прашина у колонијама на које динарски досељеници нису били навикли и лоша пијаћа вода доводили су до честих обољења међу којима је туберкулоза била најизраженија.

ПОДЛОЖНИ БОЛЕСТИМА

– Увијек имам болест у кући јер кућу сам налијепио само са једним малим одјељењем – писао је аграрној заједници у Старом Лецу, у Банату, колониста из Босне Станко Ђуричић 2. фебруара 1940. године.

– Подигао сам кућу од земље и блата, покривену са три сорте старог цријепа без тавана, гдје станујем са 7 чланова породице – описаво је услове свог становања колониста у Селешу, код Алибунара, Лазар Берат колониста из Херцеговине 21. августа 1938. године.

– Кућу сам подигао са двије собе, кухињом и шталом те у једну собу станујемо 12 чланова наше фамилије у великој тјескоби – описивао је услове становања Раде Бјелица, колониста из Херцеговине, насељен у колонији Руско Село 16. маја 1935. године.

– На другим колонијама видео сам да начин подизања кућа није добар – написао је Савезу аграрних заједница за Банат Божо Маријан из колоније Александрово Гај 27. марта 1925. године – јер насељеник у недостатку новца чим подигне четири зида усељава се у кућу и са собом води стоку, он у једну собу, а у другу краву.

– У нашој заједници има сиромашних чланова који не могу градити штале и котарке да бисмо имали склониште за стоку од зиме, а коју исту држе у постојећој кући, што здравствено не одговара – написао је Мирко Граховач, колониста из Херцеговине 20. априла 1935. године Савезу аграрних заједница за Банат о градњи кућа у колонији Руско Село.

– Обишао сам много колонистичких кућа у Владимировцу – описаво је начин живота и сиромаштво колониста у овој јужнобанатској колонији Тоша Искруљев у Југословенском дневнику 24. децембра 1930. године:

– Гледао сам како једна мајка са својом дјечицом живи у кући гдје нема врата према тавану, а на таван се

иде из кујне. У соби не живи јер нема пећи. Гледали смо како породице 6-8 чланова спавају свега у два кревета у којима се налази по једна сламњача, са по једним јастуком. У креветима има још по једно лако ћебе.

– Видјели смо кућу гдје има само једна чаша, два ножа, три виљушке, осам кашика, а њих осам у кући. Врло много кућа има гдје уопште не знају шта је шифонер. А шта ће им кад немају ни хаљина, ни кошуља. Шта имају, то је на њима. И то старо, изношено, похабано.

ИЗБЈЕГАВАЛИ ПОМОЋ ЛЈЕКАРА

– У кућама су собе све непатосане. Ту су двије-три старе столице, једна или двије клупе, један сто који се њиха, два кревета, једна или двије шерпање, сандук за брашно у којем нема ништа, канта, чаша, метла...

– Приликом мог изласка на ову колонију видео сам такву биједу и немаштину каква се ријетко виђа – утисци су ревидора Савеза аграрних заједница за Банат, Бачку и Срем Богдан Прњајића о колонији Бач 11. марта 1935. године.

– На колонији је подигнуто 15-20 малих и нездравих кућа које прије личе на избе и у њима станује једна до двије породице са већим бројем ситне дјеце – додао је у извјештају ревидор Богдан Прњајић. Председник аграрне заједнице у колонији Кочићево, код Бачке Тополе, Никола Шикић извјештавао је 26. маја 1925. године да су „у колонији куће недорешене без врата, прозора и већ имају случајеви обољења од прехладе код породица које ту станују“.

– Већина нас станује у кућама чији су зидови од плетеног прућа, кровови од сламе, ријетко од трске или кукурузовине. О хигијени у таквим условима не треба ни говорити – писали су 18. марта 1940. године српски општанци из мађарског дјела Барање, насељени у колонији Плавна у Бачкој.

Срески начелник среза Јаша Томић у свом извјештају 21. марта 1930. године описаво је здравствено стање колонистичког насеља Александрово у Банату у мрачним бојама истичући лоше хигијенске и стамбене услове.

– Због сиромаштва и неспособности насељеници се веома ријетко обраћају лекару за помоћ и када га зову обично је касно. Из статистика се види како је велики помор дјеце. Узрок лежи у биједним становима. Ни до данас неке породице нису у материјалној могућности да подигну сопствену кућу и станују у просторијама опкољеним ђубриштима и помијарима. Принос са земље која им је додијељена једва је довољан да се породица прехрани. У току година 1923/1924, 1925 и 1926. године градили су добровољци и колонисти куће, али највећим дијелом на слабој хигијенској основи. Обично су градили малу кућу с једном собом ниском и без пода.

Пошто нису имали средства да граде споредне зграде и просторије, таква соба служи и за становање често веома бројне породице и за смјештај купуса, крумпира итд. На многа мјеста се у соби улази у шталу. Прозори су ријетки, мали, ниски, често закочени и не служе зрачењу собе, већ су само улаз за дневну свјетлост, ваздух у таквој соби је влажан, загушљив и заудара на плијесан и нечистоћу...

НАСТАВИТЕ СЕ

КРСТ НАД ЈАМОМ У БЕОГРАДУ ПРИКАЗАН ДОКУМЕНТАРНИ ФИЛМ ДУШАНА БАСТАШИЋА О СТРАДАЊУ СРБА У ЛОГОРУ ЈАДОВНО

БЕЋКОВИЋ: ЗАБОРАВ ЈЕ ПОНОВЉЕНИ ГЕНОЦИД НАД СОПСТВЕНИМ НАРОДОМ

Документарни филм *Крст над јамом* аутора Душана Басташића у продукцији Удружења *Јадовно 1941*. приказан је 21. маја у Центру за културу *Влада Дивљан* у Београду, а премијерно је приказана и изложба умјетничке фотографије *Тамо гдје праведници почивају* аутора Николе Зајца.

Документарни филм и изложба су прича о Удружењу *Јадовно 1941*. и враћању у памћење свих пострадалих у комплексу логора смрти Госпић–Јадовно–Паг 1941. године у НДХ и борби да се мјеста њиховог страдања достојно обиљеже.

БАСТАШИЋ: ФИЛМ СНИМАН НА МЈЕСТИМА СТРАДАЊА

У протеклих осам година ово удружење се бави доношењем истине о страдању 38.000 Срба у комплексу логора Јадовно–Госпић–Паг

» Академик Матија Бећковић

1941, лоцирањем непознатих мјеста страдања, а у том циљу су на пет локација, од десет нађених јама са костима страдалника, постављени православни крстови.

– На данашњи дан, прије 77 година, усташе су ухапсиле 504 Србина у Грубишном Пољу, од којих су у комплексу логора смрти НДХ

» Аутор Душан Басташић

Госпић–Јадовно–Паг, убили њих 487. Ко погледа природу на овом мјесту, види љепоту. Погледа ли доље ка јами, видјеће страхоту. Ово је филм о свирепом страдању Срба у којем нема ножева, ни костију, ни тијела – уводне су рјечи документарног филма.

Аутор филма Душан Басташић поручио је да би се према овој теми требало односити одговорније.

– Настојали смо на други начин, стављајући из једног револуционарног контекста и наратива на некакав културолошки ниво, урадити филм, који је нешто другачији од оних које смо научили гледати у вези са културом сјећања и страдања. Мислим да је вриједност овог филма у томе што је преко 90% снимљеног материјала снимљено на терену, на мјестима страдања – рекао је Басташић.

– Комплекс логора и страстишта Јадовно обухвата 32 досад регистроване крашке

» Са отварања изложбе „Тамо гдје праведници почивају“ аутора Николе Зајца

јаме и седам сабирних, ликвидационих логора, а за највећи број тих мјеста данас се не зна тачна локација. У протеклих осам година лоцирали смо 10 јама и масовних гробница и, колико смо били у могућности, означили те јаме, мјеста страдања српског народа. Поставили смо велике часне крстове на пет мјеста и они и дан данас стоје – рекао је Басташић, који је уједно и предсједник Удружења *Јадовно 1941*.

Пред пројекцију филма публици се обратио академик Матија Бећковић, који је поручио да би требало направити мапу са јамама у којима већ више од 70 година чекају српске невине жртве и пописати имена Срба страдалника истичући да „мртви умију да се захвале, а умију и да се љуте“.

– Због братства и јединства ми то нисмо учинили, а онда смо доживјели да чујемо да тих жртава није ни

било. Ми смо због тог гријења доживјели да нас у наше вријеме зову геноцидним народом, и ако би нас тако звали због нашег односа према нашим покојницима, имали би потпуно право. Таквог случаја вјероватно на цијелом свијету нема – рекао је Бећковић и завршио обраћање уз ријечни пјесме Јована Дучића: *Радосне побједе хероји нам даду / али стравну правду извојују мртви*.

ЛИНТА: СТРАДАЛНИЧКИ НАРОД ЛАЖНО ОПТУЖЕН

Пројекцији филма присуствовао је и предсједник Одбора за дијаспору и Србе у региону у Скупштини Србије Миодраг Линта, који је рекао је да је овај филм још један допринос у борби против заборава онога што се десило српском народу у злогласној НДХ, а то је незапамћени геноцид.

– Српски народ, нажалост, у протеклим деценијама није обратио довољно пажње

овој теми. Сада се налазимо у парадоксалној ситуацији да је српски народ, као страдалнички народ, оптужен да је урадио тобоже неки непостојећи геноцид. Једини прави начин је борба за истину – истакао је Линта.

Београдска пројекција филма *Крст над јамом* и изложба *Тамо гдје праведници почивају* одржани су уз подршку Представништва Републике Српске у Србији, а пројекат је подржала Управа за дијаспору и Србе у региону Министарства спољних послова Србије.

Међу присутнима су били академик Василије Крстић, главна уредница агенције *Сјутиник* у Србији Љубинка Миљинчић, представници Српске православне цркве, представници српских родољубивих удружења и потомци жртава. Водитељ програма био је Миодраг Којић, предсједник Удружења *Ђирилица*. **ВЕСНА ВУКОВИЋ**

КРОЗ МУЗИКУ ПРИКАЗАН ЖИВОТ

Присутнима су се обратили и аутор музике за филм Петар Топаловић и пјесник Мирослав Максимовић.

Аутор музике за филм Петар Топаловић рекао је да филм прича личну причу аутора, и на другачији начин, без потресних сцена, приказује ту тешку тему, па ће се и шира публика моћи са њом идентификовати.

– Желио сам кроз музику да прикажем и живот јер те крашке јаме данас посјећују млади људи. Кад човек борави тамо, види да нису сви ти људи убијени, да њихови потомци живе и даље и живот тече даље. Нису нас све уништили – навео је Топаловић.

Пјесник Мирослав Максимовић прочитао је потресан сонет *Јама*, који је написао подстакнут породичном трагедијом. Наиме, читава породица његове мајке која је имала шесторо браће и сестара у августу 1941. године бачена је у јаму Безданицу у западној Босни.

У НОВОМ САДУ ПРОМОВИСАНА КЊИГА МИЛОЈКА БУДИМИРА

Споменичка баштина Срба са подручја данашње Републике Хрватске

Учитаоници Градске библиотеке у Новом Саду, 31. маја 2018. године, одржана је промоција другог допуњеног издања књиге *Споменичка баштина Срба са подручја данашње Републике Хрватске* аутора Милојка Будимира. Књига је објављена прошле године у издању Удружења Срба из Хрватске и Српског културног друштва *Зора* Книн из Београда и вриједан је прилог малобројној библиотеци дјела која се баве документовањем злочина извршеног над културним благом Срба у другој половини 20. вијека.

О књизи су, поред аутора, говорили проф. др Велимир Ђеримовић, дугогодишњи директор Завода за заштиту споменика у Вуковару, затим млади историчар др Милан Гулић са Института за савремену историју и Данко Перић, новинар. Повод за објављивање другог допуњеног издања књиге *Споменичка баштина Срба са подручја данашње Републике Хрватске* било је обиљежавање седам вијекова манастира Крупа прошле године и жеља да се још једном проговори о нашим светињама које датирају из 14, 15. и 16. вијека. Књига доноси преглед сакралних споменика и цркава Срба из Хрватске од којих су многи на разне начине страдали током читавог 20. вијека, као и

» др Милан Гулић, проф. др Велимир Ђеримовић, Данко Перић, Милојко Будимир и Весна Живковић

преглед археолошких локалитета книнске крајине.

Београдски историчар Милан Гулић, родом из Бенковца, за књигу Милојка Будимира рекао је да она представља добру полазну основу за све будуће истраживаче и историчаре.

– Културна баштина Срба у Хрватској је нешто што мора опстати, како на терену, тако и у стручној литератури. Томе се мора озбиљно приступити и наука на томе мора више радити, највише због тога што Срба на значајном дијелу Републике Хрватске готово да више и нема – истакао је Гулић.

– Срби из Хрватске имали су

бурну и трагичну историју, али имају шта да забиљеже када је споменичка баштина у питању. Ово је прилика да дио те историје уђе у корице једне књиге. Потрудио сам се да то представим на један објективан начин. Као археолог имао сам прилику да обиђем много локалитета на простору бивше Републике Српске Крајине и да сагледам сву дубину трагедије. Покушао сам да проговорим и о страдању тих објеката од којих су неки изнова рушени и девастирани – рекао је Милојко Будимир.

Он је истакао да су Срби са подручја данашње Хрватске у 20. вијеку доживјели геноцид, јер је уз

прогон српског народа и његово физичко уништење затирана и културна баштина. Подсјетио је да је и у Другом свјетском рату, као и деведесетих година, прва на удару била СПЦ. Нагласио је да је у Хрватској све вријеме постојала тежња да се српска црквена баштина присвоји и прикаже као хрватска.

Црква је водила не само бригу о духовном јединству и повезивању српског народа, већ је имала и просвјетну, националну и политичку функцију. Зато је постала главна мета напада. Попис уништених, оскрнављених и опљачканих цркава од 1941, који је представљен у књизи, доказ је континуитета у за-

тирању споменичке баштине српског народа на територији гдје је, према налазима археолога, живио од петог вијека наше ере, рекао је Будимир. Он је уз помоћ сарадника на терену сакупио до сада најдетаљније податке о уништавању црквених објеката у пет епархија СПЦ на територији данашње Хрватске.

Нажалост, број од 89 уништених и 195 тешко оштећених српских цркава у Хрватској од 1991. до 1995. године није коначан, јер су разарања настављена и послје је рата. Због тога је веома важно да се кроз чланке, студије и књиге као што је ова, сачува веза између дијелова Хрватске у којима су Срби живјели у великом проценту и његовог српског становништва гдје год се оно налазило.

У свом излагању Милојко Будимир је истакао да се највећи дио икона које су донијете и сачуване налази у Патријаршијском двору у Сремским Карловцима, захваљујући разумијевању епископа сремског, владике Василија, који је препознао њихову вриједност. Том приликом Будимир је позвао публику, и све оне који нису, да посјете Сремске Карловце и виде дјелић тог нашег блага, један каменчић у мозаику који је донијет и сачуван.

СЊЕЖАНА СТАНИШИЋ

НАЈВЕЋИ СКУП СРБА ИЗ КРАЈИНЕ У НОВОМ САДУ ОДРЖАН ПЕТИ САБОР ЈАЊАНА У ВОЈВОДИНИ

» Народни посланик Миодраг Линта са учесницима и организаторима завичајног скупа након завршеног такмичења у кошењу траве

Крајишници се по косидби препознају

» КиЦ "Младост" Футог

» Косачка дружина

» ИМА ЛИ КО ЈАЧИ: Пригревчани у топ форми

Јањани су се и ове године 20. маја окупили у Футогу, поред Новог Сада, како би се пригодним културно-умјетничким програмом и надметањима у традиционалним спортским дисциплинама још једном подсетили родног краја.

ЦРЕПУЉА: ЧУВАМО ТРАДИЦИЈУ, ОБИЧАЈЕ И КУЛТУРУ

Ову забавно-спортску манифестацију отворио је Зоран Црепуља, предсједник МЗ Футог и предсједник Удружења Јањана у Војводини. Црепуља је сигурно најзаслужнији што сваке године овај Сабор доноси нешто ново, а чува оно највриједније – традицију, обичаје и културу Јања.

– Сабор је за све нас прилика да покажемо богатство и љепоту нашег наслеђа и што је још важније: да то преносимо на млађе нараштаје. Ово је истовремено прилика да се сретнемо са старим и упознамо нове пријатеље, и да сви заједно уживамо у овој нашој манифестацији – рекао је Зоран Црепуља, захваљујући се Граду Новом Саду, Покрајинском секретаријату за културу, јавно информисање и односе са вјерским заједницама и свим људима добре воље који су помогли да се овај скуп одржи и ове године.

Помоћник градоначелника Новог Сада Александар Петровић обраћајући се присутнима истакао је да свако треба да буде поносан на своје поријекло, коријене и историју.

» Помоћник градоначелника Новог Сада Александар Петровић

» Предсједник удружења Јањана у Војводини Зоран Црепуља

– Традиција је нешто што се преноси генерацијама и што треба брижљиво чувати, његовати, заливати као најљепши и најмириснији цвијет. Војводина и Нови Сад поносни су на своју мултикултуралност, а поносни смо и на вас Јањане, поштене и вриједне суграђане, који су оплеменили ове наше већ традиционално укоријењене културне и спортске вриједности – истакао је, између осталог, Александар Петровић.

ЛИНТА: ЦВИЈИЋ СЕ ДИВИО ЈАЊАНИМА

Предсједник Одбора Скупштине Србије за дијаспору и Србе у региону Миодраг Линта подсетио је да је српски народ Јања вјековима био осуђен да се бори за слободу, а најтежи период свакако је био у вријеме владавине злочиначке НДХ када

је на том простору страдало више од 2.500 Срба.

– Чувени српски научник Јован Цвијић рекао је да су Јањани виталан, емотиван, здрав и истрајан народ који се никада није одрекао свог српства и своје цркве. Иако мала, та област је дала двојцицу владика, десетине свештеника и у тешким временима очувала своју вјеру – нагласио је Линта, пожељивши да такмичења прођу у спортској и фер атмосфери.

Јасмина Обрадовић, републичка посланица, истакла је да се и сама осјећа домаћинском ове манифестације јер је из Футога, а цитирала је пету од десет препорука Јањанима објављених у *Јањаном илустрици* „да се сваки Јањанин стара о својој родној кући, очевини, дједовини и породичном гробљу“.

– Наставите да се старате

ЈАЊСКИ ВИШЕБОЈ ОД 19. ДО 22. ЈУЛА

Ове године Јањски вишебој ће се одржати у новом термину 19–22. јула, са новим концептом. У четвртак 19. јула предвиђено је Саборовање и Јањско прело у Стројицама. У петак, 20. јула, у 12.00 часова Поход стазом здравља – прешачење у природи, у дужини од десетак километара. У суботу, 21. јула, такмичење у кошевини и спортским дисциплинама. Док је недјеља, 22. јула, резервисана за културно-умјетнички програм, презентацију прављења јањске пите и финале у фудбалу.

Завичајно удружење Јањана позива све заинтересоване на Збор-прославу као некада, да учествују у дефилеу кроз центар Стројица, гдје ће се промовисати јањска народна ношња и остале рукотворине.

Када је ријеч о забавном програму, током вишебоја наступиће: Митар Мирић, Баја Мали Книнца, Лазо и Гоци, Боле бенд и Весна.

о култури и традицији свога мјеста, а ми ћемо се старати да увијек и на сваком мјесту имате нашу подршку. Поготово ми Футожани знамо то да цијенимо, знамо да са вама заједно добијамо све битке, а управо бијемо једну од њих, а та је да наши завичајци имају и свој медиј – рекла је Јасмина Обрадовић и додала да када се то оствари, „позваћемо вас да вам то представимо“.

НАЈБОЉИ НА ТРОНУ

Здравцу за добродошлицу подигао је Браниша Ђукић из Футога, а у културно-умјетничком програму учествовали су: мушке пјевачке групе *Момци са Совића* и *Косачка дружина*; фолклорни ансамбл и женска пјевачка група КИЦ-а *Младосћ Футог*, хумориста Ђуро Плавшић из Каћа. Програм су водили Александра Добрин и Милан Степанов, који су успут подсетили на многобројне активности које су Јањани остварили у протеклих година.

Највише интересовања код публике изазвала су спортска надметања. Више од двадесет учесника из Србије, Црне Горе и Босне и Херцеговине учествовало је

» Браниша Ђукић

У КОЛОНИЗАЦИЈУ ОТИШЛО 1.350 ЉУДИ

Јањ је географска, историјска и културна област, јужно од Шипова према Купресу, коју чини 18 села смјештених у и око кањона ријеке Јањ. Област Јањ обухвата око 85% површине општине Шипово и простире се на око 450 км². На простору Јања се налази Јањска висораван, Грбавичко поље, планина Виторог, Ваганска пећина, прашума Јањ, манастир Глоговац и многе друге знаменитости. Пред Други свјетски рат, у 18 насеља Јања, је живјело око 14.000 становника. Након Другог свјетског рата, у Јању је живјело око 9.000 становника у око 1.370 домаћинстава, од чега је у процесу колонизације исељено 1.350 становника у 230 домаћинстава.

у кошевини, а све је то будно пратио трочлани жири у саставу: Милош Цвјетичанин, предсједник, и Миле Ерцеговац и Пера Вранић, чланови жирија. Сваки од такмичара морао је да покоси парцелу од 29 метара дужине и 3,10 метара ширине. Осим брзине, овдје се оцјењивао и квалитет кошења, тако да они најбржи нису били и најбољи.

Према оцјени жирија, најбољи косац ове године био је Славиша Пуповић из Пљеваља, док су у остале три дисциплине доминирали такмичари *Цими комерца* из Пригревице. Ван конкуренције је учествовала Светлана Цеца Кнежевић и побрала аплау-

зе „колега“ косаца и многобројне публике.

Док су се чекале оцјене жирија, дјевојке су као некада давно косце послужиле домаћим специјалитетима.

Својим присуством манифестацију су увеличали и предсједник Удружења *Јањ-Шипово* Зоран Маријанац и свештеници из Јања, као и свештенство из Футога.

Након културног и спортског програма, забава и дружење настављени су уз пјеваче Гоција и Лазу, под шатором испред спортске хале у Футогу, гдје су најбољим појединцима и екипама уручене захвалнице, медаље и новчане награде.

ТЕКСТ И ФОТО: ЖЕЉКО ЂЕКИЋ

СКОК У ДАЉ ИЗ МЈЕСТА

1. Крајишник Александар
2. Јеротић Станко
3. Савковић Војислав

КАМЕНА С РАМЕНА

1. Марковић Милош
2. Бундов Александар
3. Крајишник Александар

НАДВЛАЧЕЊЕ КОНОПЦА

1. ЦИМИ комерц
2. ПКБ Београд
3. ЦИМИ комерц II

ТАКМИЧЕЊЕ У КОШЕЊУ ТРАВЕ

1. Пуповић Славиша
2. Керлец Недељко
3. Сладојевић Марио
4. Прљевић Марио
5. Газдић Милорад

ГРАЧАНИ ОРГАНИЗОВАЛИ ТУРНИРЕ У КУГЛАЊУ И БИЛИЈАРУ У КСИОЦ „ТЕСЛА“

СПАСОВДАНСКИ ПОБЈЕДНИЦИ

На сам храмовне славе Грачаца Вазнесења Господњег, Одбор за спорт Завичајног удружења „Грачац-Лика“, организовао је турнире у куглању и билијару на којима је учествовало неколико десетина такмичара. Најбољима су припале и пригодне награде, а о значењу Спасовдана и актуелној ситуацији у општини Грачац присутне је упознао проф. Милојко Будимир, члан Извршног одбора удружења, који се након петнаест дана боравка у Лици и Далмацији прије неколико дана вратио у Београд.

Четири екипе узеле су учешће у куглању на стаза-

ма Дома РВИ у Београду и након више од три часа надметања добијен је и побједник. Први Спасовдански турнир освојила је екипа у сативу Кесић. М. Контић и Судар, друго мјесто припало је Н. Контићу, Маричићу и Грбићу, а на побједничко постоље попели су се и Лукић, Ђекић и Јапончић.

Истовремено је одржан и турнир и у билијару. Дванаест такмичара (бараж, четвртфинале и финале) учествовало је у појединачним елиминацијама, а најбољи су добили захвалнице и позив да учествоваће и наредне године, када се очекује и много већи број пријавље-

них. Треће мјесто освојио је Душан Белојевић, мајстор билијара и са своје 84 године, други је био Ђуро Пјевач, док је први побједник Спасовданског турнира у билијару Жељко Дробац.

Ова манифестација се завршила, како и доликује правим домаћинима, а и славленицима, одлично припремљеним домаћим гулашом у ресторану Клуб-Тесла. Занимљиво је напоменути да су осим Грачана учешће на овој спортској манифестацији узели и гости из некадашњих сусједних општина, Госпић и Кореница, као и неколико такмичара из Београда.

Ж. ЂЕКИЋ

2. ВЕЧЕ ПАПУЧКОГ КРАЈА

АС КЛУБ, БУСИЈЕ - 30. 06. 2018. ГОДИНЕ

УЗ БОГАТ МЕНИ И НЕОГРАНИЧЕНО ПИЋЕ
ГОСТЕ ЋЕ ЗАБАВЉАТИ ТРЕФ БЕНД

ПОЧЕТАК У 19. 00 – ЦИЈЕНА КАРТЕ 2. 400 ДИНАРА

ИНФОРМАЦИЈЕ И РЕЗЕРВАЦИЈЕ НА ТЕЛЕФОНЕ:

063 442 922 И 060 0973 241

ДЈЕЦА ИЗ ДИВОСЕЛА У ЛОГОРИМА НДХ

ПИШЕ: ПРОФ. МИЛЕ РАЈЧЕВИЋ

Дивосело, српско село у општини Госпић ушло је у историју као највеће страстиште и гробница српског народа 5. августа 1941. године.

– Ни на једном страстишту у Лици, па ни једног датума у току Другог свјетског рата није пало толико жртава као у Дивоселу 5. августа 1941. године. И не само по броју жртава него и бестијалности и злочиначкој страсти каквом је почињен.

Данас, 70 година послје, трагајући по спаљеним огњиштима за онима који су некада живјели у Дивоселу, не налази се на преживјеле, нити има кога да каже нешто о овом селу, које данас изгледа аветно и личи на музеј геноцида на отвореном.

Послије покоља српског народа у Дивоселу, општина Госпић, 5. августа 1941. године, гдје је у само неколико дана на свиреп начин убијено, заклано, објешено и спаљено 907 мјештана овог села, од колијевке до старачког штапа; укупно убијених у рату 1941–1945. године у Дивоселу 1.307 мјештана или 60,39%, од тога 384 дјеце од колијевке до 15 година живота. Усташе су почеле детаљно претраживање Велебита, пронашле сакривене и избезумљене породице у грмљу, вододеринама, ликвидирале их, а неки су „имали срећу“ да заврше у концентрационим логорима у НДХ.

Потресне су истине и сјећања троје дивоселске дјеце која су прошла кроз ове казамате, преживјели све голготе концентрационог логора монструм-државе, као и казивања неколико одраслих Дивосељана...

Независна Држава Хрватска била је једина држава на свијету која је имала концентрационе логоре за малу дјецу (читај српску дјецу): Госпић, Јаска, Јастребарско, Травник, систем Јасеновац – Градишка, Горња Ријека код Крижеваца, Даница, Лоборград код Златара.

О ЗЛОЧИНИМА НАД ДЈЕЦОМ ПИСАО И ВЈЕСНИК

Најчитанији загребачки дневни лист *Вјесник* „стидљиво“ је објавио 1945. године следећи текст:

– Дјеца су била изложена сигурној смрти. Слабо обучена и још слабије хранена, дјеца су личила на праве живе лешеве и костурчиће. Подвргавана су свим могућим мукама и патњама. Ако би се неко од изгладњелих усудио да узме тј. „украде“ једну јабуку, часне сестре би га страшно изударале, а оно дијете које је покушало да бјежи, одмах је убијено. Ону дјечицу која су по мишљењу милосрдних часних сестара била непослушна, једна од њих изводила је иза логорске штале и тамо крмпом убијала.

Страхоте овога пакла преживјели су Милан Почуча, дијете са навршене двије године живота, његова сестра Љубица (4 године живота),

кумче Олгица Јерковић (двие године живота)...

Милан Почуча, дипл. правник, који је као дијете преживио пакао 8 усташких концентрационих логора, и игром судбине остао у животу, осврће се гневно на вријеме проведено у „паклу“ усташких логора смрти и износи своја стравична сјећања:

– Ја, моја сестра Љубица и наша мајка Јела (отац Божо убијен 1941. године у Дивоселу) преживљавамо покољ у Крушковачама у лето 1941. године (Дивосело, општина Госпић), а осамсто двадесет четири лица, на истој пољани, истог дана ту „срећу“ нису имали. Мала је била вјероватноћа да ће неко преживјети сав тај пакао, гдје су крвници били неумољиви и темељити у хватању немоћних и рањених, да би их, неки дан потом, у посебном крвавом пиру и ритуалу послје „обраде“ камом и маљем, бацили у Јарчју јаму на Оланку у подножју Велебита.

Иако смо већ били на страстишту Јадовно, ипак смо неким игром судбине утрпани у камионе да би завршили на Сланом. Који случај судбине и околности је био да будемо утоварени у задњи камион и да се он на Башким Оштарима похвати (Велебит), да се стекне временска околност, да наиђу Италијани и нареде враћање, а да потом не будемо враћени на полазиште, већ наставимо путовање: Јаска, Јастребарско, Крушчица, Даница, Градишка, Горња Ријека код Крижеваца – Лобор (или Лоборград)? И најнеобавјештенијима значење и смисао ових имена су јасни: логори – подручни или главни, сабирни или пролазни – свеједно, мада и многа имена и упућенима су енигма, али су, нажалост, реално – била неке од смртних станица мучења. Чудесним околностима, а посебно захваљујући племенитом и хуманитарном дјеловању др Диане Будисављевић, алиас Марије Будисављевић, ослобођени смо и транспортовани за Београд у априлу 1942. године.

Оно што су издржали људи, жене и слабања дјеца, животиње највјероватније не би. Гледати нож на нечијем врату или фотографију о томе, или видјети мржњу у очима, осјетити дах крвника и оштрицу на врату буди различит интензитет емоција и проживљавања и скоро га је немогуће ријечима дочарати.

ПЕТ ЛОГОРА ЗА ТРИ ГОДИНЕ

О мучилиштима у концентрационим логорима кроз које су прошле сестре Милица (1923) и Марија Вујновић (1915) из Дивосела, након кратког задржавања у сабирном логору у Госпићу, слиједи потресне изјаве:

– У Госпићу смо остале у затвору до краја августа 1941. године. Затим је почело пребацивање из логора у логор све до 1942. године, када ће бити и крај нашег робовања. Без хране, одјеће, воде и лежја, сусрета с људима, уз мучење, гладовање, смрзавање,

у нама је расло послје свега тога и невјероватно сазнање да човјек може све да издржи.

За три године промијениле смо пет концентрационих логора, пет усташких режими, небројена мучења, понижавања, малтретирања, шиканирања, блађења човјека и срзавање његовог поноса до блата. То је наших пет живота у пет усташких концентрационих логора.

У логору Лобор код Златара биле смо 1943. године. Тај логор је тада посјетила делегација Црвеног крста, у којој је био усташки министар Миле Будак и докторка Будисављевић, чије име нисам тада сазнала. То је била млађа пречанка, елегантна, висока, али нејасних намјера, која се интересовала за логор у коме су били Срби. По извршеном прегледу је рекла да ће тражити и радити на томе да затворенице изађу из логора, али да не иду у свој крај, него у Србију, пошто су Српкиње. Кратко вријеме послје ове делегације Црвеног крста стрпали су нас у камионе и довели у Загреб. У Београд смо стигли у сточним вагонима. Наше родитеље Николу и Аницу, браћу Пају и Јандру су убили 1941. године у Дивоселу, а брат од стрица (Вујновић Максима) Марко депортован је из Госпићког затвора у Јасеновац, гдје је погубљен 15. јуна 1942. године.

ДА ГЕБЕЛС ПОЗАВИДИ

Према злочинима који су рађени над овим недужним народом, а које су чиниле хрватске усташе 1941. године, и сам Гебелс би им позавидио. У овим селима је мрачна страна људске историје исписала своје најстрашније странице.

У „прочешљавању“ Велебита у вријеме покоља у Дивоселу 5. августа 1941. године, усташе су сакупиле око стотинак Дивосељана (остатак незаклоног народа, који је пронађен сакривен по шумарцима и вододеринама), углавном жена и дјеце и повели их на „пут спаса“ на Аланку. Лезива сјећања из овога пакла испричала су десеторица преживјелих, који су успјели извући из Јарчје јаме и преживјети овај злочин, како би живима и историји „оставили“ истину о паклу и мучилишту Јарчје јаме и покоља у Крушковачама. У Јарчју јаму на Аланку бачено је 75 Дивосељана, 45 старијих жена и мушкараца и 30 дјеце.

Пред исповијестима и потресним причама ових несрећних људи, што су се

успјели извући из овог мучилишта, мукама што су преживјели и видјели блиједе слике Дантеовог пакла. Мајка Марија је давно умрла (1997), остала су тужна сјећања, остало је пусто Дивосело етнички очишћено, без народа и знакова живота, остало је тужно сјећање и исповијест једне храбре жене, једног великог човјека, сјећање на једно вријеме које је било и прошло...

МАРИЈИН ИСКАЗ

Дио казивања Марије Почуче чије је троје мале дјеце заввијек остало у Јарчјој јами на Велебиту преносим аутентично:

– Тако формираше групу за клање. Пред нама су блескали ножеви, прави кољачки. Кренуше прве жртве. Свуда уокло усташа до усташе. Њих двојица зграбише прву жену, а друга двојица другу. Два су чекала на рубу јаме играјући се дугачким кољачким ножевима. Приведоше јадну жену. Двојица је прегнуше, трећи засука рукаве и заби нож дубоко у леђа жене. Она јаукну. Усташа истегну крвави нож и настави тако још пет, шест пута. Она двојица је одгурнуше и она се скотрља низ литицу у ждријело јаме. Одзвањали су тупи ударци титице која је нестала у безданој провалији. Низ дугачку оштрицу ножа сијевале су густе капи крви. Замрачило ми се. Привлачим своје троје дјеце ближе себи. Чврсто их стежем, а низ лице цуре сузе. Плакала су и дјеца. Дави ме у грудима, стеже у врату. Дјеца врштите: „Мама, мама“, „Боже, помози“, отимао се вапај. И мали Бранко је плакао. Иако је имао свега неколико мјесеци, кроз плач је слагао своје прве изговорене слојеве у ријеч ма-ма. Чинило ми се да земља испод мене пропада.

Зграби ме усташа. Један па други. Тешко сам се одвајала од земље на којој сам сједила. Вуку ме. Ноге слабе и дрхтаве па клецају. Падају. У нарамку ми мали Бранко, а Милка и Душанка држе се мојих скута. Дрхтавим рукама стежем своју дјецу. Не дам их. Милка врисну. За њом и Душанка. Усташа удара ногом једну па другу. Тешка усташка чизма ударала је изнемоглу дјецу и одбацивала их као фудбалску лопту. Пред нама кољачи. Своје омиљене алатке пребацују из руке у руку и поигравајући се нестрпљиво очекују нову жртву. Чекају својом оштрицом моју нејач: Милку, Душанку и у нарамку ми мала Бранка. Опиремо се. Чупамо се из оштрих канца најкрвавијих звијери, али

се ишчупати не могосмо. Плачемо. Страшно је. Дјечји плач проломио се у овим тешким канцама у врисак и утопио се у каменити литицама суморнога Велебита. Сунце се сакрило, скаменило се од ужаса и негрије више. Из дубине безданога ждријела дрхте јецаји. Пред нама јама. Смрт.

Бранко врисну. Грчевитим стиском снажне шапе зграби га усташа и истргну из мог дрхтавог загрљаја. Из груди ми се изви крик бола. Бранка ми отеше. Усташка ножина заби се у стомачић петомјесечног дјетета. Без имало сузезања изви усташа ножину с набоденим дјететом високо у ваздух и тресну о литицу. Разби дијете. Ни трепнуо није. Скотрља се мој Бранко низ ждријело Јарчје јаме и нестале у дубини њене провалије. На каменој литици остаде још једна флека крви. Опет ми се замрачи пред очима, али осјећам Милку и Душанку. Вучем их к себи. Низ рукаве кољача цури крв. Крв мога Бранка. Зграбише Душанку па Милку. Чујем врисак једне па друге. Урлик се провали. Оте се из мојих сломљених груди. Оштар убуд забодје се у моја леђа, затим други, трећи... Седми. Након седмог убода отиснуше ме крвавим трагом моје заклане нејачи.

БОРВАК У ЈАМИ СМРТИ

У јами сам. Јама смрти. Дочекале су ме на бркље набодене жртве. Уставила сам се на једној косој литици и на народу који је стењао у мукама. Пала сам у сједећи положај, леђима наслонена на стијену. Ноге су ми до кољена пропале кроз народ. Поглед ми окренут равно ка усташама. Нисам изгубила свијест. Сједила сам као да се одмарам послје неког тешког посла. Ране не боле, туге нема, страха нема, а жива сам. Сједим и гледам крвава злодјела разјарених кољача. Погледом пребирем по народу. Тражим и своје. Милку, Душанку, мала Бранка, гледам за свекрву. Нема их. Не видим их. Унутра велики јаук. Видјела сам по којну Лекицу. Бркље јој ухватиле ноге и она је висила главом окренутом према доле. Викала је: „Вуците ме, вуците ме.“ Ту су *три цурице Саре Милана Шимића*. Сјеле. Ухваћене су им ноге у бркље. Плачу и спамажу: „Спаси нас, тета. Спаси нас, тета.“ Цвиле беспомоћна дјеца и ламатају ручицама. Дечкић Никше Маркићева скаче по народу и панично зове: „О мама, о мама. О тата. Спасите ме.“

Јарчја јама на Оланку (убијено 30 дјеце из Дивосела), није једино ни посљедње мучилиште гдје су страдали мјештани Дивосела. То је само једна карика у ланцу мучилишта: госпићки *Gericht*, Крушковаче, Јадовно (19 дјеце из Дивосела), Слано, Шибубина (24 дјеце из Дивосела)... А свако мучилиште има своју „физиономију и специфичност“, зависно од тога каква су средства и тортуре примјењивани у новоствореној НДХ.

Поред ових језивих мучилишта, ми смо у Дивоселу у

XX вијеку свједоци спаљивања живих људи и дјеце (10 дјеце из Дивосела) и примјењивања таквих дивљачких метода које по својој окултности и начину извођења далеко премашују тортуре и шиканирања познате шпанолске инквизиције...

У Госпићу су објешена 33 мјештана Дивосела, од тога 13 дјеце. То су биле језиве и стравичне слике НДХ.

Према казивањима ријетких преживјелих из ових мучилишта, о ономе што су видјели и преживјели, блиједе слике Дантеовог пакла...

Спомен-костурница у гробљу палих бораца у Дивоселу подигнута 1959. године. (Мјештани Дивосела сакупили су остатке убијених које су водене бујице избацивале из Јарчје јаме на Аланку 1959. године и пренијели у спомен-костурницу у гробљу палих бораца у Дивоселу).

Текст на споменику: *Како шрба чувати слободу нека нас погосјећају ових 65 невиних жртва дјец, жена и старца које погубљале усташе бацише у јаму на Оланку*

6. VIII 1941. ГОДИНЕ.

Спомен-плоча је изрешетана рафалом са 5 метака 9. септембра 1993. године приликом хрватске војне акције на Дивосело. Тада су се унуци оних који су починили злочин у Јарчјој јами на Аланку (Оланку) светили поново мртвима из овог губилишта, настављајући „славу традицију“ својих предака.

РАД КОМИСИЈЕ ПОСТАО ДРЖАВНА ТАЈНА

Послије Другог свјетског рата постојала је Државна комисија за утврђивање ратних злочина на тлу Југославије у Другом свјетском рату. И та комисија је до 1948. године прикупила значајна документа о злочинима и злочинцима били су проглашени за државну тајну.

Данас, 75 година касније, Дивосело је пусто. Нема више колијевке ни дјечјег плача. Све је етнички очишћено, започето у Другом свјетском рату 1941. године, а довршено у грађанском рату 1991–1995. године. Сви историјски и културни споменици су порушени, стамбени и господарски објекти, уништена инфраструктура, гробља оскрнављена, нема трагова живота... Све је пусто, све рушевина до рушевине... Када човјек дође у ово село, које је некада имало 3.000 становника, има осјећај да је дошао у простор у коме је вријеме већ одавно стало. У село више не стижу писма. Нити их ко шаље, нити их има ко да прими. Прошлост се не може мијењати, али се из ње може научити. Остала су тужна сјећања на једно вријеме, које је било и прошло и које, нажалост, још увијек траје...

АЛИБУНАР УГОСТИО УЧЕСНИКЕ ТУРНИРА ДРЕВНЕ ИГРЕ КОЈА ЈЕ ОМИЉЕНА МЕЂУ СВИМ ГЕНЕРАЦИЈАМА КРАЈИШНИКА

Излетиште Девојачки бунар мјесто најмасовнијег такмичења у балотама

На алибунарском излетишту Девојачки бунар 27. маја одржан је традиционални турнир у боћању на коме су се такмичиле 24 трочлане екипе. Организатор овог цјелодневног дружења је Мјесна заједница Владимиравац, која је обиљежавајући славу Духови уприличила и низ других манифестација.

ТРИ ИГРАЧА СТАРИЈА ОД 80 ГОДИНА

Према ријечима председника ове мјесне заједнице Зорана Срдиха, покровитељ такмичења је општина Алибунар.

– Девојачки бунар је дио Делиблатске пешчаре. То је прелијепо мјесто у коме се налази 1.600 викендица. На турнир су стигли наши пријатељи из Вршца, Селеуша, Банатског Карловца, Батајнице, Пећинаца, Панчева, Зрењанина и других мјеста. Такмичи се око 100 играча то су углавном избјегли Срби из српских крајева Хрватске и БиХ. Сигуран сам да је

ово најмасовније такмичење у балотама на овим просторима на коме учествују они од 17 до 80 година. Имамо тројицу са преко 80 година. Ово је раритет, људи су дошли јутрос и остаће до касно вечерас када ћемо наставити дружење у једном ресторани – рекао нам је секретар МЗ Владимиравац Зоран Максимовић, који је професор физичког васпитања.

Он је додао да су балоте физички захтјевна игра мада се такав утисак не стиче на први поглед.

– Оволико страсти на терену не срећете ни код врхунских спортиста. Они иду тамо-вамо 10 часова, а колико се само пута сагну. Вјерујте добије се и упала мишића – каже Максимовић.

– Циљ нам је да ову древну игру сачувамо од заборав-

ва. То је једноставна и забавна игра и зато је привлачна не само за старије већ и за младе. Намјера нам је да се у оквиру Спортског савеза општина формира лига – истиче Максимовић.

У финалу главни дуел водио се између Пазарца Дулета Белића, који је претходног дана у Алибунару био први у кувању пасуља и Јаре из екипе Козјак из Панчева, којој је као побједнику такмичења припало печено јање. Међу посматрачима је било весело.

МАЛИЋ ДОНИО ТИТУЛУ ПАНЧЕВЦИМА

Чујемо: „Саће се Дуле и Јаро посађат, знам све једног човјека.“

Зрењанинац Јово Зубановић нам каже да до сада није играо балоте.

– Имао сам код куће пуно посла, ваља прскати. Нисам

имао намјеру да дођем овдје, али сада не жалим – каже Јово. Побједник такмичења, које је на моменте праћено свирком дипли, је екипа Козјак из Панчева захваљујући сјајном др Малићу, начелнику ортопедије у Панчеву. Други је Пазарац из Владимировца, трећи Буковица из Панчева, четврти Милош Обилић из Батајнице, а пети Руки из Владимировца.

Учествовале су екипе чији називи говоре о поријеклу такмичара: Далматинска, Бела Хидроина, Козјак, Буковица, Спшари асови, Мирко Хидроина, Бермни, Панчево 1, Карловац, Пазарац, Тајпа и син, Бајтајница, Нови Бановци, Милош Обилић, Вршац, Јаћења бригада, Сити шои, Бачуре, Ноћне море, Селенча.

Сви заслужни за одржавање овог догађаја добили су захвалнице из руку Зорана

Срдиха, а једна од их намијењена је народном посланику Миодрагу Линти, који је „заслужан за рјешавање проблема који муче избјегличку популацију“. Како је Линта због обавеза био одсутан, захвалницу је у његово име примио председник Коалиције удружења избјеглица Миле Шапић. Шапић је поздрављајући такмичаре подсетио да је Линта недавно изабран за председника Одбора за дијаспору и Србе у региону Скупштине Србије.

Када је дошло вријеме за пјесму, пјевао је и Срдих:

Увијек чезнем ја за Книном
и за твојом околином
гдје сам некад ишао на прело
од Зрмање на Кршића врело.
Уно водо, Уно водо
и те твоје врбе
неће више, никад више
односити Србе.

Д. БАШОВИЋ

» Освајају медаља са Зораном Срдихем (крајње десно), председником МЗ Владимиравац

УДРУЖЕЊЕ ГОСПИЋАНА НИКОЛА ТЕСЛА БЕОГРАД ОРГАНИЗОВАЛО ЈОШ ЈЕДНО СПОРТСКО ОКУПЉАЊЕ ПОСВЕЋЕНО СВОМ ОСНИВАЧУ

Други Меморијални турнир у балотама посвећен Милану Миши Судару

Други Меморијални турнир у балотама посвећен Милану Миши Судару одржан је на игралишту крај ресторана Дашчара у Београду у суботу 2. јуна. Организатор је Удружење Госпићана Никола Тесла Београд, а носници организације били су Ђорђе Љубојевић и Милорад Судар Суђо. Како нам је рекла Меланија, кћи Мише Судара и секретар овог удружења, због очеве љубави према боћању његова бућарска екипа, прије свега пријатељи, осмислили су турнир који ће носити његово име са циљем да има традицију и да се његов лик и дјело не заборави међу нама Госпићанима.

– Тата је био заљубљеник у боћање – каже Меланија. Уз њу су били и остали чланови породице: супруга Весна, брат Јовица унука Елена и рођаци.

Милорад Судар наглашава да је Мишо био „рођен да окупља људе“.

– Ово је његов турнир, он је то заслужио. Ако је неко био за удруживање Крајишника, то је био Мишо. Легенда о њему треба да остане. Био је извиђач, синдикалац, директор трговинске фирме Височица. Био је пун идеја, велики организатор. Таквих се мало рађа – каже Милорад. Сјећа се Ђурђевдана када је са Мишом одлазио код попа

» Народни посланик Миодраг Линта са учесницима и организаторима меморијалног турнира

Славка у Борчу. Славко је био па-рох у Госпићу. Милорад подсећа на страдања Срба у вријеме НДХ.

– Ми смо из личног западног

средњогорја. Ја живим на Врачару, али срце и душа су ми у Лици. Када е питају одакле сам, ја кажем да сам из Лике – рекао нам је Ми-

лорад. Играло се уз шале и многобројна додацивања, протесте и понеку варницу када је требало мјерити чија је ближа булину. Искрсне

ЕКИПЕ

БУРА: Бранко Драговић Далматинац, Славко Лежаја и Станко Ивић.
ДРЕН: Милорад Судар Суђо, Милан Контић Пишта и Владимир Црнобрња Киси.
АУТСАЈДЕР: Стево Вуксан, Мирко Кнежевић и Мирко Радановић Гашо.
ЖИР: Глигор Младић, Бора Пановић и Славко Лалић.
МАНДАРИЋ: Бранко Мандарић, Никола Тесла и Раде Чубрило.
СКОЧКО: Никола Војводић, Драган Мојцев и Драган Вулетих.

и понеко подсећање на ближу или даљу историју Лике. Нису изостале и ситне зађевице између љубитеља кокарде и петокраке.

Побједник турнира, на коме су играли Личани, уз понеког Далматинца, је екипа Бура са Бежанијске косе, која је била боља од екипе Дрена. Резултат 21:20. Финале је било узбудљиво. Екипи Дрена је у последњем бацању требао само један поен, али га нису освојили. Трећи је тим Ауцсајдера. На турниру су учествовали и екипе Жир, Мандарић и Скочко. Д. БАШОВИЋ

ОДРЖАН САСТАНАК МЈЕСНОГ ОДБОРА СУБНОРА У КЉАЈИЋЕВУ И ПРЕДСТАВЉЕНА КЊИГА *КОРДУН У РАТУ 1990-1995*

Свједочанство из кордунашких ровова

Књига *Кордун у рату 1990-1995* представљена је у просторијама Субнора Кљајићева, гдје су се уз припаднике НОР-а и њихове потомке, који одржавају ову организацију у животу, окупили ратни другови, браниоци Крајине.

Уводничар Петар Новаковић истакао је да је стварање Крајине био одговор српског народа на стварање државе чији је фашистички карактер очигледан.

РАЧАНОВА ОБМАНА

– Наш народ Крајине трајно је страдао у држави у којој нема мјеста за Србе. Аутори радове нису оптерећивали политичким коментарима, што је један озбиљан прилаз. Изнијете су и негативне појаве, а коментари су остављени нама, читаоцима – истакао је Новаковић, који тренутно ради на монографији о општини Војнић.

Новаковић је подсјетио на

превару Ивице Рачана за кога су Срби махом гласали, а он их је обмануо, послје чега је било јасно да Срби могу да се поуздају само у себе. То је показала и „велика издаја плавих шлемова“.

– Велика је срећа што није дошло до беспотребних сукоба унутар српског народа – нагласио је Новаковић.

Небојша Павковић, који је једно вријеме био помоћник министра МУП-а у Влади Републике Српске Крајине, рекао је да се преко страдања српског народа у вријеме НДХ „олако прешло“.

СВАКО ПРИЧА СВОЈУ ПРИЧУ

– Због тог мањка истине дуго нам је требало да схватимо да нам се то може поново догодити. Зато је ова књига важна. Сваки аутор даје на знање да је то његово виђење, а не општеприхваћена истина – упозорио је Павковић.

Шеф преговарачког тима у процесу који је резултирао „спашавањем 20 до 30 хиљада“ људи са Кордуна Тошо

Пајић сматра да сваки Кордунаш може бити поносан на борбу у Другом свјетском рату и у грађанском рату у Хрватској 1991-95. Он каже да у зборнику аутори никога не оптужују осим хрватских власти и међународних снага које нису испуниле своју улогу.

– О Кордуну се мало зна, а свако прича своју причу. Поента је да не треба гинути узалуд – рекао је Пајић.

Слободан Благојевић је указао на јединство Кордунаша нагласивши да је Топуско симбол борбе и везе народа и руководства.

Командант касарне *Лоторишице*, која је била у окружењу хрватских паравојски, Боро Ерцеговац није се до сада оглашавао о драматичним ратним догађањима.

На то су га подстакли „неки нови, надобудни историчари који неће моћи да наставе писати на ову тему док не прочитају књигу о Кордуну у рату“.

ЕРЦЕГОВАЦ: ИСТОРИЧАРИ НЕ ЗНАЈУ НИ БРОЈ ЖРТВА

Ерцеговац је истакао да је пробој из *Лоторишице* последица Вуковара највећа тенковска битка у ратовима у бившој Југославији

– Доста се писало о томе, ваљда командант касарне треба да каже шта се догодило на Коранском мосту. Они историчари који интерпретирају те догађаје не показују основно поштовање према жртвама јер нису у стању да запамте да је на Коранском мосту погинуло 13, а не 11 Срба – рекао је Ерцеговац.

На промоцији се за ријеч јавио и један од аутора, пуковник у пензији Саво Мркоњић, који је истакао да књига није завршена и да је треба надограђивати.

– Написана је да истина дође овдје у Србију – поручио је Мркоњић. Како се наводи у предговору Уређивачког одбора, ову књигу аутори посвећују свима погинулима и њиховим породицама.

– Кордунаши су били народ који се на почетку самоорганизовао, а касније увијечно, са циљем да заштити своје животе, животе својих најмилијих, имовину, дједовину, праједовину, земљу на којој су вјекovima живјели под разним властима и властодршцима, наводи се у предговору.

Д. БАШОВИЋ

310 ЧЛАНОВА СУБНОРА У КЉАЈИЋЕВУ

Прије него што је представљена књига *Кордун у рату 1991-1995*, одржан је састанак Мјесног одбора Субнора из Кљајићева (општина Сомбор), који је водио Слободан Михајловић, председник Удружења бораца рата 1991-1995. Михајловић је уручио повеље и захвалнице Субнора Кљајићева. На састанку је доминирала тема подмлађивања Субнора. Кљајићево има 310 чланова Субнора, што је за Бору Ерцеговца, председника Републичке организације Субнора „изненађујуће велики број“.

– Ове године обиљежавамо 70 година Субнора и врше се припреме за трај велики јубилеј – рекао је Ерцеговац. Након што је примио Повељу Субнора Кљајићева, присутнима с обратио председник Коалиције избјегличких удружења Миле Шапић, који је указао на најновије покушаје ревизије историје.

У ЧОНОПЉИ КРАЈ СОМБОРА ОДРЖАНА ТРЕЋИ ПУТ ДОНАТОРСКА ЛИКОВНА КОЛОНИЈА

Чонопљани и пријатељи помогли рад СПД *Привредник* из Загреба

Током викенда 26. и 27. маја ове године у Чонопљи крај Сомбора, чланови КУД-а *Вук Караџић* били су домаћини велике Донаторске ликовне колоније *За Привредник из Загреба*, која је одржана по трећи пут за редом.

Зашто и откуд баш Чонопља? Та веза деценијама је нераскидива. Чонопљу одмах послје Другог свјетског рата насељавају Кордунаши, којима се трагичне године увијек изнова враћају готово математичком предвидљивошћу. Деведесетих година прошлог вијека у Чонопљу поново долазе избјеглице из Хрватске и с Кордуна.

НЕ ЗАБОРАВЉАЈУ ЗАВИЧАЈ

Не долазе и не насељавају Кордунаши Чонопљу својом вољом јер завичај и кућа се не напуштају без велике присиле и потребе. Чонопља је због тога и библијско и митско мјесто. Мјесто нестајања и нових почетака спутаваних тешким носталгијама и болним прилагођавањима. Исто тако људи из Чонопље никада нису заборавили одакле су дошли. Нису заборавили своје жртве, нису заборавили своје хероје, нису заборавили своје напуштене куће и њиве, свој завичај. Нису заборавили свој народ који је остао или се вратио на Кордун.

У разговору сви ће они рећи да су са Кордуна.

Домаћин ове манифестације Милка Боснић подсјетила је да је СПД *Привредник* жива задужбина Владимира Матијевића, која је надвила све задужбине.

– Окупљала је, школовала и запошљавала неколико хиљада сиромашне дјеце са српских села, који су касније постали мајстори, трговци, предузетници, банкарци и чинили добра дјела другима, ширили културу – рекла је Боснићева и нагласила да је умјетнике окупила истинска жеља да насликају барем једну слику и поклоне СПД *Привредник* из Загреба како би га на тај

начин помогли и подупрли његову главну дјелатност.

– Организацијом, оваквих и сличних манифестација, Кордунаши и наши пријатељи, својом хуманошћу желимо и даље помагати оне којима је помоћ најпотребнија – закључила је Милка Боснић.

ЛУНИЋ: СТИПЕНДИРАМО 54 УЧЕНИКА И СТУДЕНТА

Изражавајући задовољство и неизмјерну захвалност, обраћајући се сликарима и гостима, председник Српског привредног друштва *Привредник* Никола Лунић је нагласио

да ова организација ове године стипендира 54 ученика и студента.

– Млади Срби у Хрватској живе тешко. У руралним срединама живе изолирано у тешким материјалним условима. У већим градовима изложени су асимилацији. Да би српска заједница у Хрватској опстала и развила се, потребно је улагати у младе људе, у њихово образовање, јер једино су они гарант будућности. Захваљујући хуманитарним акцијама каква је била и ова у Чонопљи, као и солидарношћу српских институција и племенитошћу појединаца, *Привредник* осигурава

РАДОВИ 26 СЛИКАРА

Донаторској ликовној колонији *За Привредник Загреб* – трећи сазив *Сликари доброг срца* одазвало се 26 сликара из Суботице, Параћина, Бањалуке, Сомбора, Чантавира, Пивница, Бачке Паланке, Оџака, Српског Милетића, Прњавор Мачвански, Београда.

На крају манифестације и растанку, уз заједничку фотографију, а у амбијенту и мјесту одржавања Етно парку *Стари рибњак*, учесници су се поздравили уз једну жељу: Идуће године на истом мјесту и са истим поводом...

средства за стипендирање школовања младих људи у Хрватској и тако, надамо се, оснажује заједницу и припрема је за бољу будућност – закључио је председник Лунић.

Током дводневних догађања потписана је Повеља о сарадњи КУД-а *Вук Караџић* Чонопља и СПД *Привредник* Загреб, коју су потписали председници Милка Боснић и Никола Лунић. Манифестацију у Чонопљи су не само помогли него и посјетили чланови Завичајног клуба Кордунаша на челу са председником Петром Шаулом.

П. ШАУЛА

УДРУЖЕЊЕ ДРВАРЧАНА У БЕОГРАДУ У ХОТЕЛУ ЈУГОСЛАВИЈА ОРГАНИЗОВАЛО ТРАДИЦИОНАЛНО ЗАВИЧАЈНО ДРУЖЕЊЕ

Бањац: Са поносом се сјећамо предака који су крварили за опстанак Срба на Тронеђи!

Пуно је симболике у чињеници да је тачно 74 године након немачке ваздушне офанзиве *Коњићев скок* Удружење Дрварчана уприличио традиционални завичајни скуп у хотелу гласовитог имена – *Југославија*.

У име Извршног одбора, присутне је поздравио председник Стеван Бањац, пожељивши пријатно вече свим Дрварчанима, посебно онима који су за ову прилику стигли из завичаја.

Бањац је позвао све оне који желе да се прикључе Удружењу, које се онедавно налази у новим просторијама на Новом Београду, у Улици Милутина Миланковића. Он је уједно истакао да Удружење планира спровести неколико активности у Дрвару у вези са просвјетом и културом, а посебно за рад Градске библиотеке и читаонице у Радничком дому.

– На данашњи дан, с поносом, треба да се присјетимо жртава огромног броја наших предака, пријатеља и чланова породица, који су се 25. маја 1944. године, као и током цијелог Другог свјетског рата, супротстављали фашизму и нацизму. Без идеолошких и других предрасуда, ми, њихови потомци, треба с поносом да их се сјећамо и помињемо их, као и све друге наше претке и зе-

» Стеван Бањац, Горан Броћета, свештеник Сениша Сердар, Миодраг Линта и чланови женске пјевачке групе КУД-а Грахово

мљаке који су гинули и крварили, да би опстали на тој суровој вјетрометини – Тронеђи Далмације, Босанске Крајине и Лике – поручио је Бањац, додајући да нема намјеру да нешто више прича о Дрвару, јер већина присутних тамо има родбину, обилази тај крај и добро је упозната са тренутном ситуацијом.

БРОЋЕТА: ИМА НАДЕ ЗА ДРВАР

Начелник општине Дрвар Горан Броћета пренио је поздраве Дрварчана земљацима који живе у Београду, а надовезујући се на помен свим жртвама страда-

лим у одбрамбеним ратовима, истакао да је започет пројекат изградње централног обиљежја за погинуле борце Републике Српске из Дрвара, чије отварање је планирано за Дан општине 27. јула. С поносом је истакао да да у мају треба да се отвори и Дјечији вртић *Мајка храброси*, а затим се осврнуо на комуналну инфраструктуру.

– Инфраструктурни пројекти реализују се по плану. То се односи на пробијање раскрснице код старе апотеке, спајање улица Јове Кеџмана и Босанскопетровачке. Та улица ће бити освијетљена до краја, као и Мари-

је Бурсаћ и насеље Голубић. Асфалтирају се улице Црногорска, Београдска, УСАОЈ-а, 29. новембра и још неколико мањих дионица – таксативно је набројао Броћета, закључујући свој говор ријечима да упркос свим проблемима са којима се тренутна власт сусреће, ипак има наде за Дрвар.

ЛИНТА: ЈЕДИНСТВО ЈЕ НАША ШАНСА

У свом обраћању, народни посланик Милорад Линта, захвалио се домаћину дружења, Удружењу Дрварчана у Београду, на челу са Стеваном Бањцем, чији је циљ очу-

вање наше традиције, културе, обичаја, са једне стране, и све јаче повезивање Дрварчана у Србији са својим родним крајем.

– Добро је познато да је положај преосталих Срба у Федерацији веома тежак, готово трагичан. Због тога, стратешки циљ Србије и Републике Српске мора да буде опстанак Срба у ФБиХ и јачање њиховог политичког положаја. Први велики испит и шанса да се оснажи политички положај Срба у ФБиХ јесу предстојећи Општи избори који ће бити одржани 7. октобра ове године, на које морамо изаћи јединствено

– истакао је Линта и напоменуо да све опширније информације Дрварчани и Граховљаци могу добити у својој новоотвореној канцеларији на Новом Београду, али да је најважније да се сви који имају право гласа масовно пријаве, региструју и изађу на предстојеће изборе, прије свега, због свог и добра будућих нараштаја.

КАД ЗАГРМЕ КРАЈИШКИ СОКОЛОВИ

Дружење је настављено културно-умјетничким програмом, а дух Крајине и Дрвара свако од учесника пренио је на свој специфичан начин. Програм су отворили мушка пјевачка група *Крајишки соколови*, а наставила етно-пјевачка група КУД-а *Мира Лукач Дрвар*, у сарадњи са женском пјевачком групом КУД-а *Грахово*. Након њиховог наступа присутни су уживали у добром избору pjesama *Модус бенда*.

На дружењу Дрварчана били су присутни и Анђелко Вучић, као и представници Удружења Дрварчана из Новог Сада и Бањалуке, Удружења Граховљана из Београда, Удружења Петровчана из Београда, Завичајног клуба Срб из Београда, Удружења *Огњена Марија Ливанска* и многи други пријатељи Дрвара.

ЖЕЉКО ЂЕКИЋ

У ХОТЕЛУ МОСКВА У НОВОМ САДУ ОДРЖАНО ЈЕ ДРУГО ПО РЕДУ ВЕЧЕ ДРВАРЧАНА

Дрварчани прославили Спасовдан и скупљали новац за најсиромашније

Прије четири године у Новом Саду основано је Удружење Дрварчана са циљем да успостави и његује економску, културно-умјетничку, спортску и сваку другу сарадњу са завичајем – Дрваром, Тронеђом и Крајином... Одржавајући ову везу, поштујући своје коријене, традицију и обичаје завичаја, Дрварчани истовремено прихватају и усвајају културолошке, социјалне и цивилизацијске специфичности Војводине и Новог Сада. Овогодишње, друго по реду, окупљање Дрварчана из цијеле Војводине замишљено је, прије свега, да обиљежи крсну славу Удружења – Спасовдан. Истовремено и да се друже, препознају и упознају и да заједно са својим гостима, најприје оним придошлим из Дрвара, али и из других

крајева, проведу једну пријатну вече у забави и весељу.

Делегација из Дрвара стигла је, рекло би се, у пуном саставу, предвођена начелником општине Гораном Броћетом, старјешиним Саборног храма Светог Саве Сашом Црљићем и Сенишом Сердаром, намјесником граховско-дрварским и замјеником епископа петровачко-бихаћког Сергија.

МЛАДИ – НАСТАВЉАЧИ ТРАДИЦИЈЕ

Скupu су присуствовали и Миодраг Линта, председник Одбора Скупштине Србије за дијаспору и Србе у региону, Огњен Бијелић, покрајински секретар за регионални развој, међурегионалну сарадњу и локалну самоуправу, председници удружења Дрварчана у Београ-

ду и Бањалуци Стеван Бањац и Бранислав Кунић, и представници завичајних удружења Врбљанаца, Доњовакуфчана, Купрешака, Петровчана, Змијања-Каћ и удружења Граховљани-Ливљани и *Гламочко коло*.

Председник удружења Милован Миња Зељковић рекао је да не би држао велике говоре и издвајао појединце, али да два човјека то свакако заслужују.

– У Дрвару сам запамтио два човјека који су нешто урадили за наш град. У оно предратно вријеме, како га многи зову благостања. Предраг Трикић је заиста урадио много за наш град, практично изградио је Дрвар. Хтио сам да и он буде овдје са нама, али, нажалост, у Канади је и није могао доћи. Други човјек, а ја цијеним људе иза којих оста-

ју дјела, је Вељко Кунић. Послије рата он је за наш град учинио много и желио бих да таквих има још, јер приче су приче, али дјела су дјела – рекао је Зељковић, који се захвалио бројним пријатељима добре воље и спонзорима.

– Удружење стоји на чврстим ногама и можемо да истрајемо одређене акције, а искрено се надам и наредних година да помоћ ових и многих других људи добре воље неће изостати – закључио је Зељковић, посебно наглашавајући да има доста младих људи у свом окружењу, а док је њих, биће и удружења и акција и оваквих будућих дружења.

ВРАТИЛИ СМО УГЛЕД ГРАДУ

Сениша Сердар, намјесник граховско-дрварски и замјеник епископа петровач-

ко-бихаћког изразио је задовољство што се налази међу Дрварчанима јер и сам тренутно живи у овом граду.

– Чувајте тај домаћински дух који сте понјели из Дрвара, да наставимо да се окупљамо, да се гледамо као браћа и у добру и онда када баш и не иде све како треба – рекао је отац Сениша. који је благословио овај скуп.

Начелник општине Дрвар Горан Броћета поздравио је присутне у своје и име свих грађана Дрвара који тамо живе, истичући да је можда и најважнији задатак оваквог окупљања да млађе генерације схвате ко су, шта су и одакле су, и да никада не забораве своје коријене, свој Дрвар.

– Успјели смо повратити углед Дрвара као града и као институције у свим друштве-

ним и политичким сферама. Сада су нам врата коначно свуда широм отворена. То добро знају представници извршне кантоналне власти, али и представници покрајинске власти. Оно што је јако лијепо чути је да се у Дрвару, након 14 година, 28. маја отвара вртић *Мајка храброси*, средствима обезбијеђеним уз помоћ председника Републике Српске и уз помоћ људи добре воље. Радимо много и на комуналној инфраструктури, а можда највећи пројекат који смо започели је изградња централног обиљежја за погинуле борце Републике Српске из Дрвара, чије отварање је планирано за Дан општине 27. јул – рекао је Броћета, појединачно објашњавајући сваки од инфраструктуралних објеката.

Дрварчани из Новог Сада искористили су и ову прилику да добровољним прилозима прикупе одређену суму новца за најугроженије случајеве, још једном показујући на дјелу добру вољу, солидарност и хуманост.

За добру атмосферу овога пута био је задужен оркестар *Експлозије*, са својим већ познатим шармом и лежерношћу. Програм је на задовољство присутних сјајно водио Вишеслав Ранковић Петковић.

ЖЕЉКО ЂЕКИЋ

» Миња Зељковић и свештеник Сениша Сердар

РАСУТИ ОД АЉАСКЕ ДО ПАТАГОНИЈЕ СРБИ ИЗ ЛИКЕ НИСУ ИЗГУБИЛИ НИ ВЈЕРУ НИ ДУХ

ТРЕЋИ СУСРЕТ УЧЕНИКА И ПРОФЕСОРА ИЗ ГАЦКЕ ДОЛИНЕ И ВРХОВИНА У ЛИЦИ

Одбор за организацију сусрета ученика, наставника и професора из региона Гацке долине и околине (Лика) приредио је у Београду трећи традиционални сусрет 19. маја у ресторану *Aйџос* на Бежанијској коси, гдје се окупило око 200 земљака из ове регије, који данас живе у разним крајевима свијета. Многи од њих на скуп су дошли чак из Америке, Канаде, Њемачке, Аустрије, Хрватске и бројних других земаља.

» Јелена Бркић, Мирјана Бањанин, Јелена Бјелобрк, Вера Поповић, Славица Срдић, Славко Бракус, Душан Бракус

» Јовица Рапајић, Нена Бракус, Анкица Мандић, Нена Узелац, Милан Штетић, Весна Ратковић, Спасе Ненађић, и Тања Брезовски

НАЈЉЕПШИ ПЕРИОД ЖИВОТА

Поздравни говор у име професора одржао је професор Момчило Диклић, који је признао да до скоро није вјеровало у могућност да се оволики број пријатеља окупи на једном мјесту, као и да ће му се указати част и привилегија да се као професор, али и ђак Средњошколског центра из Оточца обрати уваженом скупу.

– То је био мој најљепши радни период, вријеме великог ентузијазма и наде. Прошли смо као народ пуно историјских криза. Проживљене су разне трагедије али се одолијевало и успијевало претрајавати. Задесио нас је један страшни историјски вртлог, а пут до рата био је краћи него што се могло

замислити. Ми смо за све то били неприпремљени. „Нигдје горег јада нема до свој завичај изгубити“ – цитирао је Диклић грчког трагичара Еурипида и подсјетио да се то, нажалост, и њима десило.

– Почело је трагично бјежање избјегличким конвојима од 1990. до 1995. године али и касније. Велики број напустио нас је биолошким редом. Они више нису међу нама али биће док буде живих избјеглих и прогнаних. Данас у многим нашим селима „убија тишина“. Ми смо расељени по читавом свијету од Аљаске до Патагоније у Америци, има нас у свим европским земљама и Исланду, Русији, сјеверној и јужној Африци, Блиском истоку, Ја-

пану, Новом Зеланду и Аустралији. Наши људи у расијању исказују велике способности. Међутим, постоје одређене врлине које су трајна вриједност нашег народа и које припадају свим генерацијама – рекао је Диклић и позвао земљаке да записују о свом прошлом и садашњем живљењу, о фамилијама, засеоцима, селима и свему осталом што знају из памћења и предања.

Диклић је подсјетио и на значајан допринос Гацке долине и Врховина у укупном опусу српске културе мислећи на културно-историјске споменике, од којих су цркве најмоћнији и захваљујући којима су Срби и опстали на крајишким просторима.

На крају дирљивог говора Диклић је позвао окупљене да се редовно сусрећу и створе традицију коју не би смјеле заборавити ни младе генерације.

– Вјерујем да сви порази нису поразили наш дух. Хајде да се не изгубимо у простору и времену, овако расути по свијету, да не погубимо трагове куда су нас животни рукавци одвели. Ако успијемо донекле сачувати карактеристике нашег духа, то би било наше највеће богатство – поручио је Диклић и завршио обраћање изреком: „Нека дух наших предака остане са нама али и послуже нас.“

У име ученика обратила се Невенка Узелац, која је ис-

такла да сви који су на скупу треба да буду поносни на „свој коријен и на свој цвијет“.

ЗАХВАЛНИЦЕ УЧИТЕЉИМА НАСТАВНИЦИМА И ПРОФЕСОРИМА

– Сви ви који сте данас овдје само сте дио бисера наше велике растрнуте бројанице, расуте по цијелом свијету. Ми покушавамо да вас повремено сакупимо у што већем броју, да се дружимо, евоцирамо успомене на лијепе дане нашег дјетињства, школовања и живота у нашем подручју – рекла је Узелац, пожељивши окупљеним пријатељима добар провост и поновни сусрет.

На овогодишњем свеча-

ном сусрету додијелене су захвалнице свим учитељима, наставницима и професорима из Гацке долине и околине за вишегодишњи допринос и рад у васпитавању и образовању младих генерација. Захвалнице је додијелило удружење у коме се већ 20 година од прогнанства окупљају људи из ових крајева а зове се Српско удружење Личана Гацке долине и Врховина *Завичај*. Захвалнице је уручио адвокат Ђорђе Миховиловић.

Чланови Организационог одбора скупа су: Момчило Диклић, Невенка Узелац, Славица Срдић, Јованка Алексић Дракула, Ђорђе Миховиловић, Саша Влаисављевић и Бранко Јањатовић. **ВЕСНА ВУКОВИЋ**

УДРУЖЕЊЕ ГРАХОВЉАНА У НОВИМ ПРОСТОРИЈАМА НА НОВОМ БЕОГРАДУ

Граховљани анимирају чланство за октобарске изборе у Федерацији БиХ

» Граховљани у Београду у својим просторијама

Поводом отварања нових просторија у Улици Булевар Милутина Миланковића 120 Б на Новом Београду, Удружење Граховљана и пријатеља Босанског Грахова, 31. маја организовало је неформално дружење чланова. Том приликом присутни су обавјештени о актуелностима у раду Удружења.

Како је предсједник Бранко Триван истакао, најважнија активност на којој Управни одбор Удружења ради тренутно је укључивање што већег броја чланова да се пријаве за гласање ван БиХ за опште изборе у БиХ до 24. јула који ће се

одржати 7. октобра 2018. године. Триван је објаснио да то могу учинити попуњавањем обрасца пријаве, који сви Граховљани у Београду а и шире могу преузети у просторијама Удружења четвртом и петком од 11 до 19 часова. Право гласа ван БиХ на овај начин имају сви Срби који су у БиХ били на попису априла 1991. године, а процењује се да у Србији има 150 000-200 000 Срба протјераних из БиХ.

Неформалном дружењу присуствовао је и предсједник Одбора за дијаспору и Србе у региону у Скупштини Србије Миодраг Линта који

је такође позвао земљаке да подрже ову значајну активност подсјетивши да се Срби у Федерацији БиХ налазе у трагичној ситуацији јер се суочавају са дискриминацијом у запошљавању, образовању, расподјели средстава у буџетима општина, градова, кантона и федерације, отимањем имовине и бројним другим проблемима.

„Стратешки циљ српског народа у Федерацији БиХ јесте борба за опстанак и његова колективна политичка и људска права. Због тога је најважнији задатак да се постигне јединство српског народа у

Федерацији и ојачају политичке позиције Срба у кантонима и Сарајеву. То конкретно значи да је јединствени наступ српских политичких странака и организација у Федерацији БиХ, односно јединствена српска листа је једина шанса да Срби остваре добар резултат на предстојећим изборима у БиХ у октобру ове године и изаберу своје легитимне и аутентичне представнике“, рекао је Линта и подсјетио примјером Сребренице да је могуће јединство ако има политичке зрелости.

ВЕСНА ВУКОВИЋ

ПОМОЋ ВЛАДУШИЋУ

Удружење Граховљана и пријатеља Босанског Грахова у протеклом периоду реализовало је и једну хуманитарну акцију „Помоћ Драгану Владушићу“, седмогодишњем дјечаку који живи у српском селу Тишковац у Федерацији БиХ и свакодневно одлази у школу удаљену 17 км у Босанско Грахово. Уједно Драган је и једино дијете у селу, у ком нема ни струје.

„Разговарали смо са дјечаковим родитељима који су нам рекли да им је неопходан агрегат и убрзо смо о томе обавјестили чланове Удружења и наше пријатеље, позвали смо их да нам помогну како би прикупили средства и купили агрегат. Започели смо активности тако што смо објавили на нашој Фајсбук страници причу о Драгану. У кратком року на позив су се одазвали људи доброг срца и план је био испуњен“, испричао је предсједник Удружења Бранко Триван.

„Екипа из извршног одбора Удружења отпутовала је затим у село Тишковац у посјету малом Драгану и његовој породици и том приликом уручила им донацију у виду агрегата за струју“, рекао је Триван посебно истичући захвалност предсједнику општине Босанско Грахово, Душку Радуну, који је обезбједио Драгану свакодневни превоз до школе, као и донаторима који су помогли куповину агрегата.

» Предсједник Бранко Триван

У БЕОГРАДУ ОБИЉЕЖЕН ДАН ХЕРЦЕГОВАЧКОГ КОРПУСА

Генерал Грубач: Испунили смо историјски задатак и одбранили српску Херцеговину!

Поводом дана Херцеговачког корпуса, 19. маја, у Дому Војске Србије, одржано је дружење његових старјешина и пријатеља

Неколико официра некадашњег Херцеговачког корпуса, на челу са командантом, генералом Радованом Грубачем, окупило се на дружењу како би евоцирали усмене помене на славне дане ове јединице Војске Републике Српске. Поред старјешина корпуса, на овај скуп позвани су и Загорка Павловић, председница Кола српских сестара из Приштине, Љубо Вујовић, некадашњи директор СЦ Боро и Рамиз у Приштини и Миодраг Линта, председник Одбора Скупштине Србије за дијаспору и Србе у региону.

НЕПОРАЖЕНИ НА БОЈНОМ ПОЉУ

Своје некадашње официре и госте поздравео је генерал Радован Грубач, рекавши на почетку своје бесједне да је 19. маја 1992. године формиран Херцеговачки корпус, као дио Војске Републике Српске.

– Бројно стање нашег корпуса приликом његовог формирања било је 4.600 бораца, а само за неколико мјесеци имали смо 24 хиљаде људи под оружјем. Рат смо завр-

» Љубо Вујовић, Загорка Павловић, Радован Грубач и Миодраг Линта

шили са 18 и по хиљада бораца, а током његовог трајања погинуло је око 10% бораца и старјешина, толико је оквирно, након рата, остало и инвалида. Чини ми се да је данас модерно говорити како смо све ратове изгубили. Ми, у Херцеговини, нисмо изгубили рат. Бранили смо и одбранили српску Херцеговину и данас тамо живи наш народ. То је наша земља и имамо чиме да се поносимо јер смо извршили наш историјски задатак – рекао је генерал Грубач.

Нажалост, многи нису дочекали крај рата, а многи су у међувремену и умрли, па је позвао све присутне да ми-

нутамо ћутања одају пошту погинулим и умрлим припадницима Херцеговачког корпуса.

ЛАЛОВИЋ: СНАГА НЕ ЛЕЖИ У БРОЈУ, НЕГУ У СОЈУ!

Пуковник Миленко Лаловић добио је, како је рекао, задатак да са одређеним бројем кола припреми и организује ово саборовање, поздрављајући све оне који су се одазвали позиву.

– Умјесто да причамо сами о себи, можда је боље цитирати умну главу, владика Николаја Велимировића. Он је тако кратко и једноставно описао Херцеговину и Херцеговце сљедећим ријечима: „Ни сиромашније земље, ни већег богатства у карактерима, ни мање земље, ни већег броја правих људи.“ Владика је за мене, у тих неколико ријечи, потенцирао темељну и најважнију људску особину, а то је карактер. Она чини погонско гориво за сва људска понашања и дјеловања. Захваљујући том гориву, ми смо имали довољно енерги-

је када је требало држати пушку у руци, да бранимо, одбранимо и сачувамо српску Херцеговину, а тиме смо дали и велики допринос да се створи Република Српска – рекао је, између осталог, Лаловић, истичући да снага једног народа није у броју него у соју, што се с правом може односити на припаднике Херцеговачког корпуса.

ЗАЈЕДНО КАД ЈЕ БИЛО НАЈТЕЖЕ

Пуковник Зоран Пејановић, рече да „чим види честите људе и софру, мени се отме здравица“. Наздраву Пејановић, на одобравање осталих, завршавајући је ријечима:

– Нека нам овај дан пређе у незаборав, у слободној, у слободи јуначкој и постојаној Републици Српској.

Присутни пријатељи из Приштине помогли су борци и народ Херцеговине онда када им је било најтеже и та помоћ је била издашна у многим видовима.

– Данас, на овом скупу,

изазивате код мене исте оне емоције као када сам са за вријеме рата била са вама. То је углавном било најмање једанпут мјесечно када је наша хуманитарна помоћ стизала до вас, не у комбијима, него у шлеперима и хладњачама. Веза Херцеговине и Косова не смије никада бити прекинута – рекла је Загорка Павловић, председница Кола српских сестара из Приштине, које сада дјелује при Цркви Светог Марка у Београду, искористивши прилику да све присутне, као и све борце који то желе, позове да 28. августа дођу на Косово и Метохију, на славу Кола српских сестара.

Све недаће које је деведесетих година Херцеговачки корпус имао, заједно са својим народом, пробудиле су сјећања и код Љубе Вујовића, великог хуманитарца из Косова Поља.

ЛИНТА: ЧАСНА БОРБА ХЕРЦЕГОВАЧКОГ КОРПУСА

Народни посланик Миодраг Линта рекао је да му је изузетна част што је позван

на ово дружење, захваљујући се генералу Грубачу и на позиву.

– Херцеговачки корпус је дао огроман допринос стварању наше западне српске државе Републике Српске. Имао је више великих офанзивних акција, спојио је источну Херцеговину са сарајевско-романијским дијелом РС и Републиком Србијом, чинећи то све часно, поштујући нашу традицију, Женевску конвенцију и на то посебно можемо бити поносни. Оно што заиста није у традицији нас Срба, Херцеговачки корпус је први, од шест корпуса колико је имала ВРС, урадио своју монографију. Ми Срби обично смо склонили забораву, али са томо монографијом показали сте да на такав начин треба да негујемо културу сјећања и да та ратна искуства и усмене помене преносимо на млађе генерације. Не смије се нико изоставити, заборавити, јер је то дуг према свим борцима и официрима овог славног корпуса – истакао је Линта, додајући да ће увијек бити на располагању, не само на дружењима него ако буде могао да пружи неку помоћ, учиниће то са задовољством.

Након тога сви присутни „реферисали“ су о томе шта су радили по завршетку рата у БиХ, о својој породичној ситуацији и другим интересантним детаљима из њиховог живота. Чуле су се ту и многе анегдоте из ратних дана, али и нека дешавања која нису процурила у јавност и не треба, јер неке ствари треба да остану заувјек само међу саборцима и пријатељима.

ТЕКСТ И ФОТО: ЖЕЉКО ЂЕКИЋ

ПРИСУТНИ БРОЈНИ ОФИЦИРИ

На дружењу припадника Херцеговачког корпуса нашли су се генерали Радован Грубач, Миладин Прстојевић, Митар Ковач, Чедо Сладоје, полицијски генерал Горан Сарић, пуковници, Миленко Лаловић, Зоран Пејановић, Никола Гузина, Горан Аћимовић, Зоран Јањић, Марко Ковач, Радивоје Кршић, Спасоје Ђого, Здравко Самарџић, капетан бојног брода Ратко Вучетић, потпуковници Слободан Стојановић и Александар Крнотелац, кап. I класе Ранко Шиљеговић и капетан Томо Врећа.

26 ГОДИНА ОД ЗЛОЧИНА ХРВАТСКИХ И МУСЛИМАНСКИХ СНАГА НАД СРПСКИМ ЦИВИЛИМА

ЗА ЗЛОЧИНЕ У БРАДИНИ НИКО НИЈЕ КАЖЊЕН

Служењем парастоса и полагањем вијенаца у Брадини обиљежено је 26 година од злочина над Србима који су починиле муслиманске и хрватске снаге из Коњица. У логорима је убијено 70 мјештана, а за ове злочине правосуђе БиХ до сада никога није осудило.

У Брадини се 25. мај 1992. године дубоко урезао у сјећање старице Недељке Жује. Тога дана убијен јој је син, други одведен у логор, да би потом од непријатељске гранате у Хаџићима погинуо њен малољетни унук.

– Свог сина сам сахранила овдје код ове јелике. Млађи син је био у затвору, а послеријатељски смо одселили у Браћунац. Тамо је почео да ради, али је умро од последица пребијања у затвору. Остала сам сама – кроз плач говори Недељка Жуја.

У мају '92. у Брадини је убијено 48 српских цивила, имовина опљачкана, црква запалеана, десетине Срба одве-

дено у логоре Мусала и Челебић, гдје су 22 мјештанина Брадине подлегла тортурама.

– На нас 45 затвореника по два хљеба, танко изрезана, један комад ујутру, а други увече. Онда некад прескоче увече, па ујутру опет прескоче – прича Рајко Мркајић, бивши логораш из Челебића.

Здравко Жужа успио је да испред муслиманских и хрватских снага кроз шуму побјегне ка Калиновику. Његови рођаци Слободан и Велимир Живак нису. Стријелани су у порти цркве у Брадини. За злочин су оптужени Зденко Грбавец и Жељко Шиму-

новић. Након хапшења Грбавца, иначе зета хрватског политичара Боже Љубића и Шимуновића, Судско вијеће их уз кауцију пушта на слободу, коју користе да би побјегли у Хрватску.

За злочин над Србима у Брадини и општини Коњиц оптужено је 12 лица, бивших команданата и припадника тзв. АРБиХ, ХВО-а, полиције и муслиманских паравојних јединица. Одлуком Суда сви се бране са слободе.

– Имамо информације да се свједоци веома често малтретирају на начин да промијене исказе и то очиглед-

но иде у прилог онима који су осмислили, наредили и извршили злочине над Србима у БиХ. То је, нажалост, модел који се примјењује и на ратни злочин који се овдје десио – истакао је Сташа Кошарац, изасланик председника Републике Српске. Од пријератних 7.000 Срба на подручју општине Коњиц, остало их је само 300, док у Брадини живи само двоје Срба пензионера.

Високи представник у БиХ Валентин Инцко каже да је ово било етничко српско село и да свима који желе да се врате то треба и омогућити. Обиљежавању 26 година од српског страдања у Брадини, које је под покровитељством председника Републике, присуствовали су представници власти Српске, представници Срба у заједничким институцијама БиХ и ФБиХ, борацких и удружења логораша, Трећег пјешадијског пука ОС БиХ и ЕУФОР-а.

СВЕШТЕНИК КРУЉ ЗАМОЛИО ЗА ПОМОЋ У ПРИКУПЉАЊУ ПОДАТАКА О СТРАДАЛИМ МОСТАРСКИМ СРБИМА У РАТОВИМА ХХ ВИЈЕКА

Мостарски парох Радивоје Круљ упутио је писмену молбу у којој је затражио помоћ у прикупљању података о страдалим мостарским Србима.

– Основни циљ ове иницијативе је да се имена свих страдалника упишу приликом обнове Саборне Цркве Свете Тројице у Мостару, а планирамо објавити и *Споменицу*. До сада смо прикупили 1.675 имена страдалих у Другом свјетском рату са подручја бившег Мостарског среза, од чега је од војске НДХ (усташа) мученички страдало 1.270 особа.

Нијемци су убили 37 особа, Италијани 18, Титови партизани (комунисти) 68, недићевци и љотићевци 2 и Југословенска војска у отаџбини (четници Драже Михаиловића) 18. У борбама и војним операцијама на страни Титових партизана погинуло је 133 особе, а у редовима Југословенске војске у отаџбину погинуло је 16 особа.

Од последица савезничког бомбардовања погинуло је 46 особа, а од стране фашистичког бомбардовања погинуло је 7 особа. Несрећним случајем је страдало 13 особа, а за 47 особа није за сада тачно утврђено како су страдали.

У склопу ове иницијативе која нам је примарна, прикупљамо и имена страдалника Првог свјетског (1914–1918) и последњег рата (1992–1995) – наводи се у саопштењу које је потписао свештеник Радивоје Круљ, уз напомену да се достављају и подаци о страдалим мостарским Србима у Првом свјетском рату (1914–1918), као и у Одбрамбено-отаџбинском рату 1992–1995.

Сви који желе да помогну могу се обратити на телефон 00 387 36 554 121, факс 00 387 36 554 120 и e-mail: spcmostar@gmail.com.

ОДРЖАНО ТРАДИЦИОНАЛНО ДРУЖЕЊЕ ГЛАМОЧАНА У БАЊА ЛУЦИ

Рајко Срдић: Споменик-обилежје дуг према нашој страдалој браћи

» Никола Толимир, Милош Радумило и Рајко Срдић

Иприје су одлазили, најчешће у потрази за послом и бољим животом. Ипак, рат их је раселио највише.

Јунаци завичајних прича „разлистали“ су се на све стране свијета, али највише их је у Новом Саду, Београду и Бањалуци. Још није утврђено ко више завичајно пати. По свој прилици ту највише играју километри. Удаљеност је мјера за љубав. Они што су отишли даље, више воле и пате за својом постојбином од оних што су географски ближе. Ако је тако, највише пате у Војводини, ем су далеко, ем им није све равно у равници, и они под Авалом што се угнијездише. Испаде да завичај најмање недостаје новобањалучанима.

15 ГОДИНА РАДА У БАЊАЛУЦИ

У Бањалуци већ петнаестак година дјелује, с више или мање успеха Глагољско коло. Након малог загињаја и избора Рајка Срдића за председника друштва, Николе Толимира, за председника Извршног одбора и Срете Смиљанића за генералног секретара, као и новог Извршног одбора, удружење је

добило на снази. Чак има и свој часопис, што нема скоро ни једно друго завичајно удружење.

СУСРЕТ СВОЈТЕ

Већ је постала традиција да се Глагољчани окупљају најмање једном годишње у Бањалуци. Недавно су се сретли у сали Угоститељско-туристичке школе. Био је то као сусрет најрођенијих. Јер Глагољчани су на неки начин сви својта. Из Глагоља је дошао општински начелник Небојша Радивојша. Из Новог Сада Милош Радумило, председник тамошњег удружења, Ранка Срдић, Ковилко Ловре и Миле Ерцег. Били су и представници „комшијских“ удружења: Дрвара, Грахова, Купреса, Ливна и Петровца.

– Глагољчани јесте коријен, али су Република Српска и Република Србија стабло за нас Глагољчанима. Јако сјајно јачи корјен шреба, а корјену сјајно све до неба, записао је недавно неко, у његошевском духу... – надахнуто је рекао Рајко Срдић, председник удружења, који се потом осврнуо на неколико конкретних пројеката које планирају да реализу-

ју. Један од првих је подизање спомен-обилежја за погинуле борце и цивилне жртве рата у Глагољу.

– Ово удружење је заједно са Борачком организацијом из Глагоља покренуло активности. Изабрано је идејно рјешење, израђен је изведбени пројекат, на рачун Борачке организације и већ су упућена одређена средства. Људи добре воље ће помоћи да скупимо новац и ово спомен-обилежје, као симбол сјећања и захвалности нашој браћи, откријемо за Глагољски сабор 22. јула ове године – рекао је Срдић, који се залаже за што већу сарадњу свих удружења, али и појединаца, који могу на било који начин помоћи опстанку српског народа у Глагољу.

– Знамо да људи који сада живе у Глагољу и врше локалну власт не газдују нити управљају шумама, електричном енергијом, поштанским саобраћајем, здравством, шкољством и осталим јавним сектором, јер је све у Ливну. Глагољ има богомдану земљу, коју нико не може отети нити одузети, и то је оно што је наша предност. Зато ће Удружење, заједно са Заједницом задружних удружења, покренути поступак заштите географског поријекла глагољског кромпира, тј. брендирање глагољског кромпира – закључио је Срдић.

У културно-умјетничком програму учествовало је КУД Глагољ из Глагоља одигравши Глагољско коло, а изворне певачке групе КУД-а Чаја-вец и КУД-а Веселин Маслеша из Бањалуке извеле су сплет изворних пјесама из Глагоља и са ширег подручја Крајине.

ВОЈИН ТРИВУНОВИЋ

ОДРЖАНО 6. ВЕЧЕ БУЧКОГ КРАЈА

У суботу, 2. јуна, на Авали је одржано 6. Вече бучког краја, које је сада већ постало традиционално. Главни циљ дружења јесте да се уз пјесму и игру обнови сјећање на родни крај, на обичаје и традицију села Дереза, Г. Граховљани, С. Граховљани, Д. Граховљани, Ново Село, Драговић, Г. Шуметлица, Д. Шуметлица, Бранешчи, М. Будићи, В. Будићи, Ожеговици, Поповци, Котурић, Грђевица, Главица, Јаковци, Б. Кричке, Рогуље, Цицваре, Бјелајци, Цикоте, Пргомеље и Тисовац.

Дружење је започело је у подножју Авале у насељу Жеграц, гдје је на игралишту најприје одиграно неколико фудбалских утакмица ветерана а затим су наступали фолклораши који његују пјесму и игру из западне Славоније. Све то пратила је изложба рукотворина вриједних Славонки а могле су се видјети и старе фотографије уз које су евоциране успомене на младост и лијепе дане проведене у завичају.

У ресторану Чарпићев брест, уз вечеру, плес и богату томболу, настављено

је дружење у доброј атмосфери. Ове године окупило се око 150 Славонаца који су дошли не само из Србије већ и из свих крајева свијета, највише из Њемачке, Аустрије и Хрватске, а било је и оних који су на дружење дошли чак из далеке Аустралије. У име организатора бучке вечери уручене су захвалнице појединцима за учешће и очување обичаја бучког краја.

Главни организатор дружења и ове године био је Ранко Продановић, који је био задовољан атмосфером.

– Обновљење суспомене на обичаје и традицију бучког и пакрачког краја. Било је доста емоција и суза, сусрета са драгим људима након скоро тридесет година. Трудно сам се да као организатор учиним све како би ово дружење остало у памћењу људима који су дошли из цијеле Европе, далеке Аустралије. Посебно захвалност дугујем спонзорима, као и пријатељима из Нон сџој бенда, који су били задужени за одличну атмосферу. Трудну се да сљедеће године направимо још веће и љепше дружење – поручио је Продановић.

СЊЕЖАНА СТАНИШИЋ

ЦРКВА СРУШЕНА 1942. ГОДИНЕ

У селу Бучје, које се налази на путу од Пакраца ка Пожеги, до Другог свјетског рата стајала је стара Црква Вазнесења Господњег. Црква је представљала један од вреднијих споменика градитељства у пакрачком крају. Саграђена је на мјесту старије цркве 1762. године и испрва је била посвећена Светом Николи. Храм је обновљен 1895. године. Цркву је срушена на Светог Саву 1942. године и том приликом је срушен и парохиски дом. Након Другог свјетског рата власти су на црквишту поставиле крст и плочу с натписом да је ту некада постојала православна црква. Сваке године на Спасовдан ту се окупљао околно становништво на народном збору. Након догађаја из 1991. године и акције Бљесак, село Бучје је сведено на неколико кућа српских повратника. Остало становништво раселило се по цијелом свијету, највише их је свакако у Србији. Прије шест година ријешили су да се, макар једном годишње, окупе и евоцирају успомене на завичај.

» Славонци се опустили у ресторану Чарпићев брест на Авали

Конзул Србије поклатио рачунаре за дјецу у Жегару код Обровца

Савјетник у амбасадри Републике Србије у Хрватској Ненад Маричић 26. маја је посетио најбројније повратничко село Жегар код Обровца. Он је разговарао са мјештанима о свакодневним животним недаћама и напорима српских али и институција Града Обровца у чијем саставу је Жегар на рјешавању проблема. Маричић је поклатио 10 таблет

рачунара ђацима овдашње подручне школе. Посјету представника амбасадри десетак породица искористило је за подношење захтјева за стицање држављанства Републике Србије, што је законска могућност на основу међудржавних споразума Загреба и Београда. По завршетку посјете Жегару Маричић је посетио манастир Крупу.

Б. РКМАН

У ВОЋИНУ ОБИЉЕЖЕНА СЕОСКА СЛАВА И ОДРЖАНА 8. СМОТРА ФОЛКЛОРА СРПСКЕ НАЦИОНАЛНЕ МАЊИНЕ

» Славски обред у Воћину

» СКД "Просвјета", подбор Слатина

СВЕТА НЕДЈЕЉА У „СЛАВОНСКОЈ ЖИЧИ“

Празник Светих Отаца Првог васељенског сабора, слава Епископије пакрачко-славонске, молитвено је прослављена у недјељу 20. маја и у Воћину. Црква Светих 318 богоносних отаца у Воћину саграђена је 1790. године. Храм је потпуно уништен 1942. године, у Другом свјетском рату, када је спаљен до темеља.

Нова црква подигнута је 1976. године и посвећена је Светој недјељи. Оштећена је и демолирана током рата, у децембру 1991. године, да би 2000. била обновљена. Обнову је финансирала Општина Воћину у сарадњи са Вијећем српске националне мањине, а дио је обновљен и прилозима вјерника. Посљедњих година све више људи окуља се код храма да би заједно обиљежили сеоску славу, Свету недјељу.

НАРОД НИЈЕ ЗАБОРАВИО ОГЊИШТЕ

У присуству вјерног народа цркве и епархије свету литургију и ове године служио је Драган Гаћеша, парох слатински. У говору након литургије парох је поносно истакао „да је црква у Воћину наша славонска Жича и да нас у Воћину нема пуно, али када дођемо са разних страна, када дођемо из земаља у којима сада наши Славонци живе, онда смо много јаки, онда и Дух Свети је са нама и Свети Оци су са нама и Господ наш Исус Христос је са нама“. Рекао је да црква у Воћину није од јуче, није ни од прејуче, ни од прије сто година, већ од прије неколико вијекова али да и данас пркоси времену.

Подсјетио нас је да су ову цркву нама оставили наши „ђедови“,

» СКД Просвјета, подбор Воћин

наши „прађедови“, да се имамо гдје молити и да имамо гдје доћи, и позвао је све Славонце, гдје год се налазили, да своју Славонију никада не забораве, да дођу макар једанпут годишње када се прославља храмовна слава да се помолимо, да се дружимо, да се провеселимо, онако како је то некада било.

– Срце ми је пуно када видим свој народ који није заборавио своје огњиште и када се радујемо и заиграмо коло око наше свете цркве. Нема веће радости од своје отаџбине, од своје Славоније, од свог огњишта – рекао је парох Гаћеша.

Овогодишња кума и домаћин славе била је Свјетлана Јоргић, а кумства за наредну годину примио се Игор Павковић, замјеник вировитичко-подравског жупана. Парох Гаћеша захвалио је господину Павковићу на свесрдној помоћи и подршци коју пружа парохији око свих активности које парохија чини, како би бар мало олак-

шала живот преосталим Србима на том подручју.

Након литургије уприличен је славски ручак и послужење за сабрали народ, а после ручка настављено је дружење уз пјесму и плес. Славље је настављено до полијеподневних часова, након чега су сви прешли у дом културе, гдје је одржана 8. Смотра фолклора српске националне мањине.

ДЕСЕТ УЧЕСНИКА ФЕСТИВАЛА ФОЛКЛОРА

Смотра је окупила десетак фолклорних друштава из земље и иностранства, чиме је добила међународни карактер. Наступила су фолклорна друштва из Хрватске, Републике Српске и Републике Србије. Домаћин смотре било је СКД *Просвјета* – подбор Воћин, које је основано 2011. године и броји око тридесетак чланова. У препуној дворани Хрватског дома у Воћину, поред бројних извођача и гостију, манифестацију су својим присуством

увеличали парох слатински Драган Гаћеша, замјеник жупана вуковарско-сријемске жупаније Ђорђе Ђурчић, замјеник градоначелнице града Пакраца Никола Ивановић, предсједник Вијећа српске националне мањине Ђуловац Милан Радаковић, предсједник воћинског мањинског вијећа Мирослав Суботић, као и представници осталих мањинских вијећа. Водитељ програма био је Игор Павковић, замјеник вировитичко-подравског жупана.

На самом почетку програма водитељ је, прије свих, поздравио Миленка Васиљевића Чики и позвао га да устане како би га публика наградила великим аплаузом. Он је, како је истакао водитељ, „својим животним дјелом учинио да све оно што смо знали о Воћину и воћинском крају остане вјечно записано у његовим књигама, као и у књигама његовог пријатеља Николе Живковића“. Том приликом предсједник воћинског мањинског вијећа, господин Мирослав Суботић уру-

чио је Миленку Васиљевићу Чики заслужено признање.

Учесници смотре, поред домаћина, били су: СКД *Просвјета* – подбор Крњак, РКД *Пелагић* Бањалука, КЗК Београд, КУД 14. фебруар Бања Лука, СКД *Просвјета* – подбор Загреб, СКД *Просвјета* – подбор Слатина, КУД *Младоси* црквене оштинске *Сјайари* Бела Крајина, КУД *Зора* Силаш, СКД *Просвјета* – подбор Бобота и СКД *Бранко Радевић* Даљ.

Публика је сваки наступ наградила бурним аплаузом и испратила овацијама. Учесници су оправдали очекивања и заслужили све похвале. На крају званичног дијела програма предсједница СКД-а *Просвјета* – подбор Воћин Драгица Вучковић уручила је захвалнице представницима културно-умјетничких друштава, са жељом да се овакви сусрети наставе и да постану традиционални.

У Цркви Светих Отаца, након смотре фолклора, служена је и вечерња молитва, док су фолклорашаши у дому гдје је смотра одржана наставили дружење уз пјесму и игру до касних сати. Неколико дана раније, у селу Смуде, недалеко од Воћина, прослављена је храмовна слава – Спасовдан.

Уз учешће невеликог броја вјерника, у шуми, у порушеној и страдалој Цркви Вознесења Господњег, парох Драган Гаћеша освештао је славски колач и жито. После тога припремљена је трпеза љубави за све присутне а потом је настављено дружење уз музику. Играло се *шарабана*, веселило и заплакало, и од радости и од туге.

СЊЕЖАНА СТАНИШИЋ

ОДРЖАНО ТРАДИЦИОНАЛНО 17. ДРУЖЕЊЕ ЈАСЕНОВЧАНА У ЗЕМУНУ

У ПРИПРЕМИ КЊИГА О СРБИМА РОЂЕНИМ У ЈАСЕНОВЦУ

Традиционално дружење Јасеновчана и њихових пријатеља из Млаке, Уштице и Градине, седамнаесто по реду, одржано је 2. јуна 2018. године у ресторану *Kej* у Земуну.

Била је то још једна прилика да се евоцирају успомене, али и да се подијеле информације о начину живота и активностима које нас данас окупирају.

Жеља је, између осталог, и да се овим окупљањем од заборава отргну пјесма и обичаји из завичаја.

Улогу организатора ове године преузеле су Милка Антић, рођена Котур, Душанка Радаковић, рођена Котур и Јелена Башић, рођена Котур. Милка нас је обавијестила да су радови на књизи под радним насловом *Срби рођени у Јасеновцу* у завршној фази и да се промоција може очекивати током ове године. Иако не постоји формално удружење, дружење тиме не губи на значају већ привлачи пажњу и Јасеновчана који живе широм свијета.

Ове године нам се прикључила рођена Јасеновчанка Јелена Боровић, данас Хелен Димитроу-Карлсон са супругом. Иако је давних

шездесетих, као петнаестогодишњакиња отишла код тетке у Америку, својим присуством на скупу показала нам је да се завичајне везе тешко могу заборавити.

Дружењу се сви радо одазивају јер је то

ријетка прилика да се забораве тешки тренуци и да се заједно вратимо у безбрижне дане. Да је тако, потврђују и сви учесници, јер се дружење, сада већ традиционално, завршава обичајним колом *Редање јасења* и извођењем

Кривој кола, које се играло на свим важним скуповима. Играло се и пјевало до ситних сати, у нади да ћемо се поново окупити у добром расположењу и у још већем броју.

ЗОРИЦА ВЛАЈИНИЋ

СРБИЈА ТРЕБА ДА ТРАЖИ ОД ТУЖИЛАШТВА МЕХАНИЗМА ДА ХРВАТСКА И БИХ КАЗНЕ ЗЛОЧИНЕ КОЈИ СУ ПОЧИЊЕНИ НАД СРБИМА

Предсједник *Савеза Срба из региона* Миодраг Линта оцјењује, поводом посјете главног тужиоца *Механизма за међународног кривичне трибунале*, односно бившег Хашког трибунала, Сержа Брамерца Београду, да Србија треба упорно да тражи од Тужилаштва механизме да Хрватска и БиХ казне бројне злочине који су почињени над српским народом. Међутим, Линта није оптимиста да ће се то десити ако се узме у обзир лоше искуство из недавне прошлости. Бивши Хашки трибунал није свој посао извршио независно и непристрасно и није био вођен доказима и правом, већ погрешном политиком западних сила.

Линта истиче да Серж Брамерец заступа став да су Срби починили страховито етничко чишћење у Хрватској, БиХ и на Косову, што је потпуна лаж и бесмислица. На основу такве лажне тезе Хашки трибунал је осудио највише Срба и послао срамну поруку да су Хрвати, Бошњаци и Албанци тобоже водили ослободилачке ратове. Такође, он очекује да Србија и Република Српска признају да је у Сребреници тобоже почињен геноцид и да то није за дискусију. Серж Брамерец треба да зна да српски народ никад неће прихватити безочну лаж да је у Сребреници почињен геноцид, већ само да се десио злочин као и на бројним другим мјестима на простору бивше Југославије.

СРПСКИ НАРОД ДАО ОГРОМАН ДОПРИНОС ПОБЈЕДИ АНТИФАШИСТИЧКИХ СНАГА У ДРУГОМ СВЈЕТСКОМ РАТУ

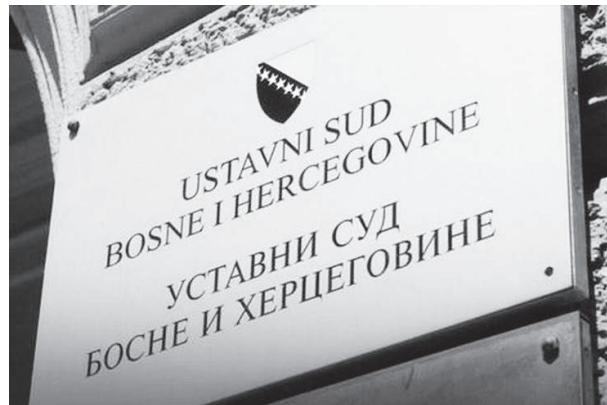
Српски народ дао је огроман допринос побједи антифашистичких снага у Другом свјетском рату над фашистичким злом. Због тога српски народ треба са поносом да прославља Дан побједе над фашизмом и никад не смије да заборави своје безбројне жртве. Нажалост, на простору бивше Југославије постоје јаке снаге чији је циљ да се изједначе злочинци и жртве. Србија и Република Српска морају активно да се боре против ревизиониста разних врста који настоје да оправдају и негирају злочин геноцида који се десио над нашим народом током Другог свјетског рата. Територија БиХ и Хрватске је препуна српских стратишта из времена НДХ, а која још увијек нису на достојан начин обиљежена. Због тога је важно да се српска стратишта обиљеже споменицима и спомен-таблама и уврсте у туристичке мапе, као и да се читавом свијету говори истина о страдању нашег народа.

СКАНДАЛОЗНА АЛИ И ОЧЕКИВАНА ОДЛУКА ВЛАСТИ У САРАЈЕВУ

Дискриминаторска одлука Уставног суда БиХ у вези Закона о земљишним књигама Федерације БиХ

Предсједник *Савеза Срба из региона* Миодраг Линта оцјењује скандалозном и дискриминаторском али и очекиваном одлуку Уставног суда БиХ да су одредбе Закона о земљишним књигама Федерације БиХ у складу са Уставом БиХ и Европском конвенцијом о људским правима.

Уставни суд БиХ овом одлуком је још једном потврдио да је, прије свега, политичка, а не правосудна институција, јер одлуке доноси не консензусом, већ то чине три странца и два Бошњачка прегласавањем. Наведена одлука уперена је, прије свега, против пола милиона протјераних Срба са подручја Федерације БиХ, и у цјелини је против српског народа који је родом и поријеклом са тог подручја и који има имовину у Федерацији БиХ тј. куће, станове, пословне

просторе, шуму, пољопривредно земљиште и др.

Линта истиче да се власници имовине у Федерацији БиХ, прије свега Срби, који не живе на том подручју не обавјештавају писменим путем да укњиже своју имовину у нове земљишне књиге, већ се јавни позиви општинских судова објављују у *Службеном листу* БиХ, *Службеним новинама* Федерације БиХ и

два дневна листа у Сарајеву: *Дневни аваз* и *Вечерњи лист*. Јасно је као дан да Срби који су расијани широм свијета не читају службена издања БиХ и ФБиХ и бошњачке дневне листове и да немају информације о пројекту регистрације имовине. С друге стране, у Републици Српској сваки грађанин без обзира на националност и мјесто становања се позива лично, тј. пи-

сменим путем на кућну адресу, да дође у просторије Републичке управе за геодетске и имовинско-правне послове и укњижи своју имовину. Дакле, Бошњаци и Хрвати који живе изван Републике Српске не морају да читају бањалучке дневне листове *Глас Српске* или *Независне новине* или *Службени гласник* Републике Српске, већ се позивају писменим путем да пријаве права на своју имовину.

Линта наглашава да је Уставни суд БиХ одлучујући о захтјеву 29 посланика Народне скупштине Републике Српске за оцјену уставности Закона о земљишним књигама Федерације БиХ, које се тичу информисања грађана о пријави своје имовине у нове земљишне књиге, утврдио да су спорне одредбе Закона о земљишним књигама ФБиХ у складу са одредбама Устава БиХ и Европске конвенције о људским правима.

ВОЈСКА РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ КЉУЧНИ ФАКТОР У НАСТАЈАЊУ И ОПСТАНКУ РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ

– Војска Републике Српске била је израз жеље и потребе српског народа да опстане на свом вјеровном подручју и кључни фактор у настанку и очувању западне српске државе – изјавио је предсједник *Савеза Срба из региона* Миодраг Линта поводом 12. маја – Дана Војске Републике Српске.

Војска РС сачувала је српски народ од погрома и великог страдања какав је био током Првог свјетског рата, а посебно од геноцида који се десио током злогласне Независне Државе Хрватске.

Због тога треба да се са поносом сјећамо 12. маја 1992. године када је Народна Скупштина Републике Српске донијела историјску одлуку о формирању Војске Републике Српске. Она је била одбрамбена, народна и слободарска војска а током рата погинуло је више од 23.000 њених припадника. Због тога на смијемо никад заборавити страдале војнике и старјешине који су свој живот положили за слободу свог народа и стварање Републике Српске без које не би постојало српског народа западно од Дрине.

Бошњачки политичари руше дејтонску БиХ због тежње да униште Републику Српску и створе унитарну БиХ, а не руши је Милорад Додик

– Најоштрије осуђујем председавајућег Савјета министара БиХ Дениса Звиздића, који је напао предсједника Републике Српске Милорада Додика да својим изјавама доводи у питање опстанак и територијалну цјеловитост БиХ, као и да ће Дрина заувјек остати граница између Србије и БиХ – изјавио је предсједник *Савеза Срба из региона* Миодраг Линта.

– Добро је познато да дејтонску Босну и Херцеговину руше управо бошњачки политичари због сталне тежње да униште Републику Српску и створе унитарну и централизовану БиХ у којој би Бошњаци имали доминантан положај. Бројни су примјери кршења Дејтонског споразума. Велики број надлежности које је Републи-

ка Српска имала по Дејтонском споразуму су пренијете на БиХ. Мимо Дејтонског споразума основан је велики број установа, институција и агенција, а Уставни суд своје одлуке доноси прегласава-

њем на штету Срба. Такође, Дејтонску БиХ руше бошњачки политичари који у јавност заступају бесмислене и лажне тезе о агресији Срба на БиХ и извршеном геноциду над Бошњацима. Врхунско је

лицемјерје да се Денис Звиздић залаже да територијални интегритет БиХ, а његов партијски шеф Бакир Изетбеговић сматра да је БиХ већ требало да призна лажну државу Косово.

НОВИ ЗАКОН У ХРВАТСКОЈ ПРЕДСТАВЉА ЗАВРШНИ ЧИН ОТИМАЊА СРПСКЕ ИМОВИНЕ

– Закон о управљању јавном имовином који је усвојио Хрватски сабор представља завршни чин отимања имовине српских предузећа, фабрика и других институција – сматра предсједник *Савеза Срба из региона* Миодраг Линта.

Влада Јосипа Манוליћа је у лето 1991. године усвојила уредбу којом је почело отимање српске имовине. Власници некретнина се прогласе државним непријатељима и креће продаја угледним ХДЗ-овцима. Овим законом Хрватска крши не само сопствени Устав и европско законодавство, већ крши *Анекс Г* Бечког споразума о сукцесији који се зове *Приватна својина и стицена права*.

У њему јасно стоји да свим грађанима и правним субјектима морају бити враћена права које су имали на дан 31. 12. 1990. године, а сви уговори склопљени под

притисцима и пријетњама за вријеме рата морају бити проглашени ништавним.

Хрватска од 2004. године, када је наведени споразум ступио на снагу, одбија

да врати имовину српских правних лица.

Линта је позвао Министарство спољних послова Србије да направи извјештај о кршењу права српских

правних субјеката и упозна међународне организације и међународну јавност да Хрватска крши темељну вриједност ЕУ и данашње цивилизације – људска права.

Прикупљених 450.000 потписа да се на референдуму посланицима Срба у Хрватском сабору укину права још један доказ усташизације хрватског друштва

Прикупљених 450.000 потписа да се на референдуму посланицима Срба у Хрватском сабору укину права још један доказ усташизације хрватског друштва.

Предсједник *Савеза Срба из региона* Миодраг Линта оцје-

њује још једним доказом усташизације хрватског друштва чињеницу да је екстремно десничарска иницијатива *Народ одлучује* за двије недјеље прикупила чак 450.000 потписа с циљем да се на референдуму укину права посланицима на-

ционалних мањина да одлучују о буџету и избору Владе.

У овом, као и многим другим случајевима, права мета напада су Срби. Проусташке снаге не могу да се помире са чињеницом да у Хрватској има још, макар мало,

Срба и њихових политичких представника. Због тога настоје на разне начине да преосталим Србима у Хрватској пошаљу јасну поруку да не могу имати иста права као већински народ и да им је најбоље да се иселе или асимилију. Наведена иницијатива није ништа ново нити неочекивано, већ представља само наставак ширења мржње према Србима. Од доласка Туђмана на власт до данашњег дана Срби у Хрватској се у већој или мањој мјери третирају као реметилачки фактор. Због тога је постало сасвим нормално да се српским повратницима и протјераним Србима систематски крше њихова национална и људска права и на овај начин упућују отворене пријетње.

Извјештај комисије Савјета Европе потврђује да је у Хрватској усташтво постало државни пројекат

– Извјештај Европске комисије против расизма и нетолеранције Савјета Европе представља још једну потврду да је у Хрватској усташтво постало државни пројекат – оцјењује предсједник *Савеза Срба из региона* Миодраг Линта.

Наведени извјештај јасно показује да међу младима јача национализам у облику величања усташког режима, као и да су Срби главна мета увреда, пријетњи, говора мржње и насиља које је мотивисано мржњом. Такође, из извјештаја се недвосмислено види да власт у Хрватској рјетко осуђује говор мржње и

да правосуђе и полиција не примјењују и онако благе законске одредбе против гово-

ра мржње и насиља мотивисаног мржњом.

Линта истиче да је у Хр-

ОЧЕКИВАНА ПРОВОКАЦИЈА ПЛЕНКОВИЋА ДА ЋЕ НА 25. ГОДИШЊИЦУ ЗЛОЧИНАЧКЕ АКЦИЈЕ ОЛУЈА ХРВАТСКИ АВИОНИ Ф16 ДА ЗАГРМЕ НАД КНИНОМ

– Очекивана је провокација изјава предсједника Хрватске демократске заједнице и премијера Хрватске Андреја Пленковића на 18. Општем сабору ХДЗ-а да ће на 25. годишњицу злочиначке акције *Олуја* хрватски авиони Ф16 да загрме над Книном – сматра предсједник *Савеза Срба из региона* Миодраг Линта.

Пленковић је у свом говору на споменутом скупу више пута истакао како се он и његови страначки пријатељи боре за Хрватску какву су сањали хрватски бранитељи на челу са Фрањом Туђманом.

Добро је познато да су хрватски бранитељи са челу са ратним злочинцем Фрањом Туђманом сањали етнички чисту хрватску државу, какву је сањао и Анте Павелић. Тај злочиначки план су остварили уз помоћ западних сила. Савршено је јасно да када Пленковић и други хрватски званичници хвале Туђмана да они су у суштини хвале протјеривање пола милиона Срба из Хрватске, хвале пљачкање, паљење, минирање и отимање српске имовине, хвале хрватске ратне злочинце и ругају се убијеним српским цивилима и заробљеницима.

СРАМОТНО ПОНАШАЊЕ ЕУ КОЈА ЋУТИ НА ЧИЊЕНИЦУ ДА ЈЕ ХРВАТСКА ДЕЛЕГАЦИЈА И ОВЕ ГОДИНЕ ОТИШЛА У БЛАЈБУРГ

Предсједник *Савеза Срба из региона* Миодраг Линта оцјењује срамотним понашање Европске уније, која ћути на чињеницу да је државна делегација Хрватске на челу са предсједником Хрватског сабора Гораном Јандроковићем и троје министара из Пленковићеве Владе и ове године отишла у Блајбург да изрази тугу због пропасти нацистичке творевине НДХ. У Блајбург редовно долази и предсједник Хрватског народног сабора БиХ и предсједник ХДЗ-а БиХ Драган Човић, који се представља за пријатеља Срба. Мису за убијене усташке злочинце редовно служи неко од хрватских бискупа или надбискупа што јасно говори да Католичка црква у Хрватској и БиХ не може да прежали пропаст НДХ.

Линта истиче да је Блајбург у суштини комеморација НДХ и усташтву која се прикрива наивном причом о жртвама. Због тога је и ове године главни дио комеморације завршен полагањем заједничког вијенца Колинде Грабар-Китаровић, Гордана Јандроковића и Андреја Пленковића на гробну таблу на којој пише: „У част и славу погинулој хрватској војсци – мај 1945“ и на којој се налази усташки грб са почетним бијелим пољем. На другој гробној табли пише: *У спомен на недужне жртве блајбуршке трагедије – мај 1945. године*, и ту се налази усташки грб. Европска унија има моралну и цивилизацијску обавезу да тражи од Хрватске да укине покровитељство над комеморацијом НДХ и усташтву а од Аустрије да забрани највеће окупљање фашиста у Европи после Другог свјетског рата.

У АПАТИНУ ЗАВРШЕН ТРЕЋИ МЕМОРИЈАЛНИ КОШАРКАШКИ ТУРНИР МИЛАН МАЉКОВИЋ МАЉАК

Побједом у „вјечитом личком дербију“ Мол прекинуо шампионски низ Госпићана

По други пут узастопно Апатин је угостио Личане и њихове пријатеље на трећем по реду Меморијални кошаркашком турниру Милан Маљковић Маљак, који је одржан 19. маја у организацији Удружења Личана Никола Тесла из Апатина и истоименог Удружења Госпићана из Београда.

Двогодишњу доминацију Госпићана прекинула је екипа Мола, коју је предводио најбољи играч и стријелац турнира легендарни Предраг Шупут.

Овај турнир игра се сваке године у знак сјећања на једног од оснивача КК Мол из Личког Осика Милана Маљковића Маљка, који је у овом клубу провео играчку каријеру, да би се потом истицао и као перспективан тренер у млађим категоријама. Маљковић је од гранате погинуо испред зграде у којој је живио, а након злочиначке акције Олуја угасио се и клуб Мол.

ПОМЕН У БАЧКОМ БРЕСТОВЦУ ЗА БОРЂА ГРБИЋА

Овогодишњи скуп у Апатину био је заправо двоструки меморијал. Наиме, прије почетка спортског надметања сви учесници турнира, Личани и њихови пријатељи, упутили су се у Бачки Брестовац да одају пошту још једној легенди личке кошарке Ђорђу Грбићу. Он је прошле године играо на Другом меморијалу за тим Мола у коме је и почео своју играчку каријеру, али је свега неколико сати по завршетку дружења са земљацима изненада током ноћи преминуо.

На годишњицу смрти Грбићев саиграч и суграђанин Предраг Шупут положио је цвијеће на његов гроб.

Вијест о Грбићевој изненадној смрти и након годину дана изазива невјерицу код Личана који су га веома вољели и поштовали, па је и ово била прилика да се чују разне догледовштине са спортских терена, као и чињеница да је толико био везан за свој Бачки Брестовац да је својевремено глатко одбио врло уносну понуду кошаркашког клуба из Бора.

– Првобитна идеја била је да се домаћинства наизмјенично смјењују у Београду и Апатину, али управо жеља Апатинаца да се одуже Ђорђу Грбићу на годишњицу његове смрти промијенила је кален-

дар – рекао је за Српско коло Милорад Чалић, потврђујући тако да ће наредне године домаћин бити Београд.

Међу почасним гостима на турниру била је и Грбићева сестра Јелена, која је са пањом пратила ток турнира.

ШКРБИЋ: АПАТИН ЈЕ ЧУВАР ЛИЧКЕ ТРАДИЦИЈЕ

И ове године турнир је отворио предсједник општине Апатин Милан Шкрбић, који је уједно и предсједник Удружења Личана Никола Тесла у Апатину.

Шкрбић је истакао да је због састава становништва Апатин препознатљив као „највећи лички град у Србији“ и да се зато управо овдје највише његују лички обичаји и чува традиција.

– У нашем граду имамо низ манифестација на којима се дружимо са нашим пријатељима из братских удружења. Овакви скупови служе да људујемо и чувамо наше коријене – рекао је Шкрбић, који је искористио прилику да најави Личку олимпијаду, која ће се одржати у овом граду 30. јуна док ће се дан касније на базенима Бање Јунаковић бити одржан избор Мис личке олимпијаде.

МАЉКОВИЋИ: ДАН ТУГЕ И ПОНОСА

Породица Милана Маљковића активно је учествовала на овом турниру. Прву лопту, већ по традицији, подбацила је Миланова супруга Снежана Маљковић док су синови Бранислав и Предраг играли за Мол.

– За нас је ово дан туге и поноса. Захвални смо Удружењу Госпићана, које је на овај начин сачувало име нашег оца Милана, а посебно нас радује што се учесници радо одазивају. Захваљујући овим дружењима и одзивом Миланових пријатеља са којима је друговао и играо кошарку знајемо неке детаље

» Бранислав, Бранко и Предраг Маљковић

» Финалисти: Екипа Мола (плавни дресови) у финалу боља од Госпићана

» Милан Шкрбић

из очевог живота који нисмо имали прилику да упознамо – причају Маљковић синови Бранислав и Предраг.

Апатин је град који је након одласка из Лике овој проциди у изјеглиштву био прво уточиште, а у њему живи Миланов рођени брат Бранко, иначе кошаркашки судија.

– Радује ме што је сваке године квалитет кошарке све бољи. Ове године све екипе значајно су се подмладиле и

веома је видљив такмичарски дух, што изискује и квалитетно суђење – рекао је Бранко.

ДРАМАТИЧНИ ПОЛУФИНАЛНИ МЕЧЕВИ

Полуфиналне утакмице биле су веома тврде и неизвесне. У првој утакмици екипа Мола Лички Осик победила је Партизан Плашки 54:44. Госпићани су били значајно ослабљени јер су ове године са турнира изостали прошлогодишњи МВП Милан Дозет и центар Милан Бјеговић. Ипак, у неизвесној завршници Госпићани су били бољи од комбинованог тима Слоје из Оточца и Белих орлова из Грачаца 43:40.

Утакмице за коначан пласман готово да нису имале неизвесности, па је у борби за треће мјесто Партизан Плашки био убједљив 52:39, док је у финалу Мол предвођен Предрагом Шупутом био још убједљиви над двоструким шампиона из Госпића и на крају заслужено стигао до побједне 57:29.

ШУПУТ НАЈБОЉИ ИГРАЧ И СТРИЈЕЛАЦ

Наставак дружења и уручење награда уприличено је у апатинском ресторанима Куллана.

Предсједник општине Апатин Милан Шкрбић уручио је пехар и диплому за освојено прво мјесто капитену екипе Мола Николи Марјановићу.

Предсједник удружења Го-

спићана Никола Тесла из Београда Славко Прошић уручио је пехаре и дипломе за освојено друго мјесто капитену Кошаркашког клуба Удружења Госпићана Никола Тесла Ђорђу Дозету, за треће капитену Плашкој Жељку Влаисављевићу, а за четврто капитену екипе Слоја Оточац – Бели орлови Грачац Рајку Кесићу.

За најбољег играча и стријелца турнира проглашен је Предраг Шупут, док је најбољи скакач Бојан Поповић. Најбољи асистент је Вања Дозет, док је титула „најпрљавијег“ играча турнира припала Маљковом сину Предрагу.

Најбољи у шуту за три поена био је Никола Лолић, а праве овације доживио је Миодраг Јакшић као „играч који највише воли свој завичај“. Он је дошао из Швајцарске да би подржао своје Грачане.

ПРОШИЋ: ЖАО МИ ЈЕ ШТО ГОСПИЋАНИ НИСУ БИЛИ КОМПЛЕТНИ

За најбољег тренера на турниру проглашен је тренер Мола Славко Прошић, док је признање „тренера-трагичара“ припала Радету Медићу.

– Жао ми је што Госпићани нису били у комплетном саставу, али најважније од свега је да се нико није повриједио – рекао је Славко Прошић, који је уједно предсједник Удружења Госпићана у Београду.

МИЛИЧИЋ: УВИЈЕК УЗ БРАЂУ КРАЈИШНИКЕ

Легенди српске кошарке, који је својим присуством увеличао турнир, Дарку Миличићу уручена је диплома за најбољег помоћног тренера. – Са великим задовољством сам прихватио позив мог пријатеља Предрага Шупута и радо дошао у Апатин да се дружим са мојом браћом Крајишницима – рекао је Дарко Миличић, који је био спреман и да заигра, али екипа Мола свакако је била веома убједљива.

САСТАВИ ЕКИПА

МОЛ ЛИЧКИ ОСИК

Ситвук Б.
Лемајич Д.
Зорое Д.
Машић П.
Марјановић Н. (капитен)
Маљковић П.
Курчубић Н.
Маљковић Б.
Ајдуковић С.
Миљанић Љ.
Шупут П.
Тренер Прошић Славко

УГ „НИКОЛА ТЕСЛА“ ГОСПИЋ:

Дозет М.
Дозет Ђ. (капитен)
Павловић Н.
Потребич В.
Дозет В.
Вујновић Д.
Калањ З.
Дозет Ђ. Јр
Тренер Дозет Ђорђе

ПАРТИЗАН ПЛАШКИ

Влаисављевић З.
(капитен)
Тривуновић П.
Јеловац Р.
Грба Р.
Грковић И.
Трбојевић Д.
Бунчић Б.
Седлар М.
Лолић Н.
Вучинић И.

СЛОГА - БЕЛИ ОРЛОВИ

Секулић Б.
Жегацац П.
Кесић Р. (капитен)
Совиљ Б.
Милојевић Ј.
Поповић Н.
Божовић Г.
Шачић М.
Војиновић П.
Совиљ И.
Поповић Б.
Јакшић М
Тренер Медић Раде

» Нису заборавили Ђорђа Грбића: Предраг Шупут и Славко Прошић

СИРЕВИ СТОКУЋА КАО ПОСЕБНА НАГРАДА

Уз пехаре и дипломе, најбоље екипе обрадовале су се и поклону који је и ове године стигао од пољопривредног газдинства Стокућа Ђуро и Биљана. Тако је првопласирана екипа добила сир од 9 кг, другопласирана од 3 кг и трећепласирана од 1 кг.

Брачни пар Стокућа је 1995. године свој родни Плашки заменио Сомбором. Осуђени на борбу за егзистенцију, кренули су у производњу димљеног сира по личкој рецептури. Производе десетак врста димљених сирева и добитници су многобројних признања на домаћим и међународним сајмовима хране и готово редовни учесници свих винских фестивала.

» СТИГЛИ ДО ФИНАЛА: Екипа Соколова (Глина) освојила друго мјесто у конкуренцији сениора

» ШАМПИОНИ МЕЂУ ВЕТЕРАНИМА: Енерго Додош

У УГРИНОВЦИМА ОДИГРАН 12. ТУРНИР У МАЛОМ ФУДБАЛУ У ОРГАНИЗАЦИЈИ ЗАВИЧАЈНОГ УДРУЖЕЊА БАНИЈАЦА ИЗ БЕОГРАДА

Костајничани четврти пут стигли до титуле

Завичајно удружење Банијаца, потомака и пријатеља Баније Београд организовало је 3. јуна 2018. године на теренима ОШ *Стијанко Марић* у Угриновцима дванаести турнир у малом фудбалу. Као и претходних година, турнир је подијељен у двије категорије: ветерани и сениори. Упркос веома неповољним временским приликама, више од 500 гледалаца је посматрало овај турнир.

КЕНДИ У ПОЛУФИНАЛУ И ФИНАЛУ БЕЗ ПРИМЉЕНОГ ГОЛА

У конкуренцији сениора наступило је осам екипа који су били подијељени у двије групе.

Након међусобних одмјеравања снага у првој групи пласман за полуфинале обезбједили су екипе *Кенди Костајница* и *Жировца*, док су треће мјесто освојили *Аутоелектрика ПЛА Штел* и *Шабац*. У другој групи бољи од осталих били су *Вукови* (Глина) и *Тајм*. Треће и четврто мјесто припало је екипи *Двора на Уни* и Великог Градца.

Прва полуфинална утакмица била је веома драматична. Кенди и Тајм одиграли су меч без голова, а након пенала више среће имали су Костајничани. У другом полуфиналу Вукови из Глине убједљиво су славили против *Жировца* 6:2.

По завршетку полуфиналних утакмица ударио је олујни пљусак, што је био и разлог да се уз договор екипа због продужене сатнице не одигра меч за треће мјесто. Финале је донијело још један шаховски меч у коме је *Кенди Костајница* резултатом 2:0 била боља од глињских *Вукова*. Тако је капитен *Кендија* Бранимир Алфировић по

» Кенди Костајница заслужено стигла до четвртог пехара намијењеног побједнику Купа Баније

четврти пут подигао шампионски пехар који му је уручио народни посланик Миодраг Линта.

Један од најiskusнијих играча побједничке екипе Предраг Кнежевић није крио задовољство након меча.

– Сваке године учествујемо и драго ми је што смо освојили прво мјесто. Био је нешто мањи број екипа него прошле године, али свеједно пут до пехара није био нимало лак. Захвалан сам публици која нам је дала велику подршку – рекао је Кнежевић.

ВЕТЕРАН БАНЕ МИРИЛОВИЋ ЗА ТИТУЛУ ЕНЕРГО ДОДОША

У конкуренцији ветерана такође је учествовало осам екипа који су по истом принципу подијељени у двије групе. У првој групи пласман у полу-

финале обезбједили су *Крајишник* и *Дачо Шаш*, док су *Кенди* и *Задњи везни* завршили такмичење у групној фази.

Из друге групе у полуфинале су прошли *Енерго Додош* и *Јединство* (Двор), а такмичење су завршили *Жировца* и *Словинци*. У полуфиналу виђени су тврди мечеви са мало голова. *Енерго Додош* побједио је *Дачо Шаш* са 2:0, док је *Јединство* минималним резултатом славило против *Крајишника*. У борби за треће мјесто *Дачо Шаш* је побједио *Крајишник* резултатом 5:1. *Енерго Додош* је у финалном мечу било боље од *Јединства* 3:1, чему се највише обрадовао капитен Бане Мириловић.

– Ми смо другари који су играли већ дуго година турнире и ријешили смо да дођемо са нашим спонзором *Енерго Додош* да одиграмо први пут овај турнир у Угриновцима. Презадовољни смо организацијом и освојеним првим мјестом – рекао је Мириловић, који је потврдио да ће ова екипа наредне године покушати од одбрани титулу.

За најбољег играча овогодишњег турнира проглашен је Славен Бијелић из Кендија. Најбољи голман је Бранислав Козановић, а стријелац Мирко Арбутина (обојица из екипе *Вукови*).

У конкуренцији ветерана за најбољег играча и стријелца екипе проглашен је Бане Мириловић, капитен екипе *Енерго Додош*, док је титула најбољег голмана припала Веролубу Вељи Косановићу из екипе *Јединство* Двор.

ЗАХВАЛНИЦЕ ПОЈЕДИНЦИМА

Осим ових награда подијељене су и захвалнице и плакете појединцима који су дали велики допринос раду ЗУ Банијаца. Захвалницу за унапређења рада ЗУ Банијаца добио је народни посланик Миодраг Линта.

Желим да захвалим завичајном удружењу Банијаца, потомака и пријатеља Баније на челу са неуморним и агилним Мирославом Ковјанићем и његовим најближим сарадницима што по дванаести пут организују турнир који је протекао у спортској и фер атмосфери пуној уважавања и поштовања – поручио је Линта, честитајући побједницима.

Захвалницу за дугогодишњи допринос у раду добили су Раде Путник, Дуња Буишац и *HTW Group*. Посебну плакету добио је Жељко Ковачевић за допринос одржавању турнира *Куп Баније 2018*.

(СЕНИОРИ)

КЕНДИ КОСТАЈНИЦА

1. Марунић Милан
2. Пајагић Мићо
3. Пајагић Момчило
4. Алфировић Бранимир
5. Каблар Душан
6. Комазец Срђан
7. Кнежевић Предраг
8. Кнежевић Саша
9. Бијелић Славен

ВУКОВИ ГЛИНА

1. Арбутина Мирко
2. Коњевић Синоша
3. Грабић Озрен
4. Арнаутовић Немања
5. Кубуровић Немања
6. Кубуровић Стефан
7. Позановић Бранислав
8. Срдић Срђан

ВЕТЕРАНИ

ЕНЕРГО ДОДОШ

1. Бурсаћ Милан
2. Мириловић Бане
3. Филиповић Мирко
4. Гужвић Чеда
5. Лукућ Мирослав
6. Ребић Драгиша

ЈЕДИНСТВО ДВОР

1. Смиљанић Милорад
2. Јовичић Перо
3. Ивошевић Љубан
4. Вила Жељко
5. Косутић Душан
6. Косановић Веролуб
7. Јовичић Петар
8. Нешковић Александар
9. Божић Матија
10. Филиповић Мирко
11. Алексић Далибор

ДАЧО ШАШ

1. Маленчић Милан
2. Јакшић Милан
3. Егић Срђан
4. Обреновић Милан
5. Лађевић Немања
6. Живковић Стево
7. Вуколић Перица
8. Алексић Давор
9. Антић Радован

Да би све протекло у најбољем реду побринули су се судије Милош Стојичић, Миодраг Митровић, Зоран Крстић и Миомир Томић. За записничким столом били су Мира Јанузовић, Ђуро Црљеница, Жељко Ковачевић, а председник такмичарске комисије турнира био је Ђуро Богдановић.

КОВЈАНИЋ: ПРЕКО СПОРТА ШИРИМО ПРИЈАТЕЉСТВА

Председник ЗУ Банијаца, потомака и пријатеља Београд Мирослав Ковјанић захвалио се у име организатора свим учесницима турнира, као и свим појединцима који су учествовали у организацији овог турнира, – Најважније је да је све протекло у најбољем реду. Овај турнир замишљен је као дружење и ширење пријатељства људи са свих простора. Ко год дође на овај турнир, наш је пријатељ. Зато се искрено надам да ће у годинама које долазе број учесника бити све већи – поручио је Ковјанић.

» Дачо Шаш ветерани стигли до трећег мјеста

» Ветерани Јединства заустављени у финалу

УГ СРПСКО-РУСКО БРАТСТВО ПЕТРОГРАД ОРГАНИЗОВАЛО КРАЈИШКО ПОСИЈЕЛО

Скуп Срба из Крајине у Зрењанину

» Горан Николаш, Миле Кошутјић и Миле Шапић

Удружење грађана *Српско-руско браћинство Петроград* организовало је у зрењанинској Мјесној заједници *Сава Ковачевић* 12. маја прво велико *Крајишко посијело* на које су, према ријечима председника ове организације Мила Кошутјића, позвана прогнана лица из Републике Српске Крајине и Републике Српске, као и њихови пријатељи и родбина из Зрењанина и околине.

Кошутјић каже да се његово удружење бави екологијом и заштитом животне средине и да је у те активности уграђено вијековно српско-руско пријатељство, симболички изражено кроз до сада шест акција сађења по три брезе и три храста на шест локација. Саднице „руског и српског дрвета“ данас расту уз храмове у Зрењанину, Банатском Карађорђевој, Клеку, Ботошу, Мелецима и у дворишту школе *Јован Поповић* на Лиману у Новом Саду. Између стабала је *Клуца браћинства*, која служи као мјесто гдје сједе и позирају за фотографисање младенци приликом црквеног вјенчања.

– Са Крајишницима из Врбаса из *Удружења Крајина* – Врбас дошли смо на заједничку идеју да се направи ово крајишко вече. То су људи са којима дијелимо исту судбину, бринемо исте бриге и носимо исти терет – каже Кошутјић.

– Било је весело и људи који су дошли нису дозволили да им било шта поквари расположење – рекао нам је Кошутјић, напомињући да би волио да сличан догађај организује и у Книну одакле су његова баба и дједа.

Дјечаци и дјевојчице из КУД-а *Ђерђети* су играјући коло показали вјештину и држање на којем им могу позавидјети и много старије колеге. Ово друштво, које постоји пет година, води Зрењанинац поријеклом са Баније Милорад Ђурић.

– Дошли смо из Врбаса да дамо подршку нашим пријатељима који први пут праве овако нешто. Иначе, ми редовно, бар једном годишње, правимо такве догађаје на којима се веселимо и дајемо себи прилику да се мало опустимо и дружимо са својима – рекао је председник *Удружења Крајина* – Врбас Горан Николаш.

Гости вечери били су и председник Коалиције удружења избјеглица Миле Шапић и председник ПУПС-а Војводине и покрајинског Одбора за безбједност Мирослав Шпановић.

– Мислим да Крајишницима није покљоњено довољно пажње јер су то људи који су страдали само зато што су Срби. Доћи од тамо и навикавати се на живот овдје, у Војводини гдје живи 26 нација, огroman је напор упркос томе што је Србија једна од ријетких земаља које су ријешиле међунационално питање и зато Крајишницима треба већа и стална, континуирана подршка државе. Тим прије што из Хрватске, која чини супротно и отежава Србима живот, стално долазе провокације. Срби тамо не могу да кажу да су Срби. О демократији се може пуно причати, али ово је основа – закључио је Шпановић за *Српско коло*. **Д. БАШОВИЋ**

У НОВОМ САДУ ПРОМОВИСАНА КЊИГА ПРИПОВЈЕДАКА *БИКИНИ ГОДИНЕ*

Штрпчев омаж Велебиту и Бенковцу

Промоција књиге *Бикини године* Саве Штрпца одржана је у петак, 1. јуна у Читаоници Градске библиотеке у Новом Саду. Ријеч је о збирци приповједака која је ауторов својерсни омаж завичају, Велебиту и Бенковцу.

– Због чега објављујем овакве приче? Можда због тога што ми украдоше завичај, у који не одох већ више од двије деценије. Ако ме већ не пуштају да га физички обилазим, посећујем га у мислима на давно проживљене догађаје. И моји јунаци и ја смо, у виртуелном свијету, и даље у Буковици и Равним котарима, и на бенковачкој надалеко познатој пијаци, и у дежурној судници бенковачког суда, и на биоградским и кинским плажма, и на обалама Крке, Цетине и Зрмање... Ми из виртуелног свијета чекаћемо стварни повратак осталих сународника. Много је лакши повратак кући када вас неко у њој чека – казао је Штрпац на промоцији.

О књизи су говорили рецензент Добрашин

Јелић, новинар Србољуб Зорица, адвокат Душан Старевећ, као и сам аутор Саво Штрпац. Одломке из дјела казивала је Корана Штрпац.

Душан Старевећ је мање причао о књизи, а више о неким прошлим временима, судачком добу и предратном животу у Бенковцу. Осим најављених и предвиђених промотера промоцију је увеличало и присуство пјевачке групе „Жегар живи“, који су на промоцију дошли у народним ношњама Буковице и Равних Котара и све присутне обрадовали својим извођењима традиционалних пјесама, ојкалица и ганге.

По завршетку промоције су одржали и мали концерт у ходнику гдје је уприличено и послужење за посјетиоце. Промоцију је увеличао и Добривоје Павлица, пјевач и велики познавалац личких и крајишких народних пјесама. Да све протекне у реду и на задовољство свих учесника побринула се и програм водила Весна Живковић из новосадске Градске библиотеке. **ДИЦ ВЕРИТАС**

ТРАДИЦИОНАЛНИ СУСРЕТ СРБА ИЗ ЦАЗИНСКЕ КРАЈИНЕ

ЦРНАЈА – Сјећање на село у коме су живјеле само три генерације Срба

Црнаја је некад било најмлађе српско село у општини Цазин. Да је опстало у несрећној Цазинској Крајини, ово село данас би славило 140 година од када су први српски досељеници са Кордуна и Лике дошли у њене атаре.

Нажалост, само су три генерације Црнајачана рођене и умрле у своме селу.

ПРВО СТРАДАЊЕ У НДХ

Трагедија Црнаје почела је 1941. године када је од усташког ножа у вријеме НДХ убијено 167 њених становника или 42% предратног становништва, од чега 60 дјеце од једне до петнаест година. Послијератним „планом“ државе половина становника која је преживјела усташке покоље колонизована је у Војводину. У Црнаји је 1948. године било само 120 становника од предратних 400.

Црнаја је опет остала у цр-

нини, коју није скидала док је постојала као српско, или општини Цазин. Да је опстало у несрећној Цазинској Крајини, ово село данас би славило 140 година од када су први српски досељеници са Кордуна и Лике дошли у њене атаре.

РАСЕЉЕНИ НА ЧЕТИРИ КОНТИНЕНТА

Некадашањи партизани, касније зенички затвореници и њихови потомци заувјек су отишли у свијет. Данас живе на четири континента у 11 земаља и 35 градова и села. Симболи Црнаје, као некад српског села, су једна Српкиња, која је у осмој деценији живота и православно гробље са 130 полупорушених или порушених споменика и гробов наших предака.

И црква као да је дигла руке од Црнаје, коју након одласка владике Хризостома нико више не обилази.

Прије три године генерације рођених Црнајачана и њихових потомака договориле су се да се сваке године

у знак сјећања на ово село и страдање предака састану у Срему и подсјете своје традиције и коријена.

И ове године, традиционални сусрет одржан је 13. маја у Инђији у ресторану *Дијамант*. Био је то сусрет фамилија, рођака, кумова, пријатеља – четврте, пете и шесте генерације Црнајачана – сусрет најстаријих (84 године) и најмлађих (18 година).

НАСЕЉЕНИ НА ЧЕТИРИ КОНТИНЕНТА

Председник удружења Петар Тркуља обратио се Црнајачанима и подсетио их на судбину Црнаје и српског народа у Цазинској Крајини.

Да ће се традиција наставити, гаранције су и то што на сусрет долазе дјеца и унуци.

На скупу је за председника удружења у наредном периоду изабран Миле Квочка, који живи у Београду и припада млађој генерацији Црнајачана.

Потомци из некад српског села Црнаје углавном су са факултетским дипломама, а међу њима је и пет доктора наука.

– Нека су наши потомци срећни у новом завичају, а нама који смо рођени у Црнаји остаје да живимо са сјећањима на Корану и Црнају из наше младости. Тешко је живјети са тим успоменама – закључује Петар Тркуља, генерал-мајор у пензији.

КОЛИЈЕВКА ЦАЗИНСКЕ БУНЕ

Црнаји се црно писало и кад је дошао терор државе у виду принудног откупа. Преживјели бораца сматрали су да се за такав систем нису борили. Поново су се дигли на устанак, овај пут против терора државе. Била је то дуго од народа скривана Цазинска буна 1950. године.

Вођа буне био је Милан Божић, првоборац из Црнаје. Стријелан је од исте државе за коју се четири године борио, док су остали учесници буне осуђени на дугогодишње робије, које су издржавали у зеничком затвору и босанским рудницама. Посљедњи затвореник је „милошћу“ државних органа пуштен из затвора 1961. године.

» СЛИКА ЗА УСПОМЕНУ: Сусрет Црнајачана у Инђији

БЕСПЛАТНО РЕЗЕРВИШИТЕ
СРПСКО КОЛО

Уколико желите редовно да добијате свој примјерак „Српског кола“ на кућну адресу довољно је да позовете број дописништва у Новом Саду **021/66 13 600**
Радно вријеме: понедељак, сриједи и петак од 9 до 16, уторак и четвртак од 12 до 19 часова.

У АПАТИНУ СТВАРА НОВЕ ШАМПИОНЕ ЛЕГЕНДАРНИ ЛИЧКИ КОШАРКАШ СВОЈЕ БОГАТО ИСКУСТВО ПРЕНОСИ КОШАРКАШИМА ДУНАВА

ПРЕДРАГ ШУПУТ: Кошарци враћам дио онога што сам од ње добио!

Истинска кошаркашка легенда српске кошарке Предраг Шупут загазио је у пету деценију живота, али и даље активно игра за клуб који је основао – КК Дунав из Апатина. Рођен у Госпићу, одрастао у Личком Осику, доживио је судбину као и већина Срба из Крајине, који су због ратних околности свој нови дом пронашли у Србији. У разговору за *Српско коло* он се присетио својих спортских почетака и кошаркашког развоја који је почео у Теслинграду (Личком Осику).

ПОЧЕО КАО ФУДБАЛЕР

– Играо сам кошарку, али ме је више занимао фудбал у Личком Осику. Добро ми је ишло, али онда сам у пубертету нагло израстао и достигао 100 килограма. Нисам више могао да трчим за малим играчима – прича Шупут, уз осмјех, и каже да је његов брат био убијен да ће постати озбиљан фудбалер. – Играо сам на позицији лијевог крила, а како је у то вријеме Митар Мркела био популаран, добио сам надимак по њему. Волио сам фудбал, али сам одлучио за кошарку – каже Шупут и додаје да је мањи терен и већи контакт са лоптом био пресудан у тој одлуци.

ТЕРЕН У АПАТИНУ НОСИ ЊЕГОВО ИМЕ

Крајем августа прошле године у оквиру акције *Сто терена за једну игру* компаније Mozzart у Апатину је обновљен терен који носи име Предрага Шупута. – Велика је част имати терен са својим именом. На оваквим теренима смо сви ми почели. У клубу Дунав Апатин трудимо се из дана у дан да то и покажемо – рекао је Предраг Шупут.

– Лијево крило у фудбалу током деведесет минута можда у пет акција дође у контакт са лоптом, док је кошарка динамичнија и интензивнија, што је много ближе мом темпераменту – каже Шупут.

Шупут је имао 14 година када је почео рат у Хрватској. Свакодневни живот па и спорт трпе бројне промјене. – У датим околностима није било могуће да се игра лигашко такмичење, већ су се на територији тадашње Републике Српске Крајине играле турнири на којима се у дану одиграло више мечева. Играо сам најприје у Теслинграду, а потом сам прешао у екипу *Партизан* из Плашког – присјећа се Шупут, кога је даља животна судбина одвела у Апатин.

Каријеру је почео у КК *Апатин* и КК *Врбасу*, да би 2000. године заиграо за тадашњег друголигаша *Спартак* из Суботице. Након само једне

сезоне тим се вратио у прву лигу СР Југославије и ту Шупут стиче прво искуство у највишем рангу. Добрим партијама скренуо је пажњу водећих клубова и 2003. године одлази у НИС *Војводину*.

ЛИЧАНИН КОЈИ НИЈЕ НАВИЈАО ЗА ЗВЕЗДУ

Већ у јуну 2004. долази у *Партизан*. Са црно-бијелима проводи двије сезоне и за то вријеме осваја двије титуле државног првака. Навијаче *Партизана* освојио је фанатичном борбеношћу. Зато се и данас његово име међу гробарима помиње са великим поштовањем. И сам је од малена инфициран црно-бијелом бојом,

што није типично за Лику у којој је одрастао.

– Увијек сам био контраш. Моја отац је био звездаш, па сам ја одлучио да навијам за *Партизан*. Када сам дошао у Србију, нико ми није вјеровао да навијам за *Партизан*. У Лици се скоро подразумевало да се навија за *Звезду* – каже Шупут и додаје да и сада жали што га је повреда омела да са *Партизаном* дође до још бољих резултата.

МИЛОЈЕВИЋ ГА УСМЈЕРИО У ЊЕМАЧКУ

Једну сезону је одиграо за *Хемофарм*, а у јулу 2007. године отишао је у иностранство. – Био сам у дилеми гдје да наставим каријеру, а онда ми је пријатељ Дејан Милојевић дао прави савјет да одем у *Бамберг*. Истина, у том тренутку њемачка лига није била на неком гласу, али одмах смо играли *Евролигу* – прича Шупут, који је за пет сезона проведених у Њемачкој освојио три титуле првака и три национална купа.

КРАЈ ПРОФЕСИОНАЛНЕ КАРИЈЕРЕ У ЦЕДЕВИТИ

Стицај околности утицао је да посљедњу професионалну сезону одигра у Загребу. – Да ми је неко ратних деведесетих рекао да ћу у будућности играти у хрватском клубу, рекао бих да нема шансе да се то деси. Али живот пише романе. Људи

из *Цедевит* били су коректни, понудили су ми добар говор, а тим је у том тренутку преузео Божо Маљковић. Без обзира на сва дешавања мени и данас доста чланова породице тамо живи. Мајка и брат су у Кореници. Потписао сам уговор и трудио се да одиграм поштено – каже Шупут и напомиње да током боравка у *Цедевити* није имао никаквих проблема што се тиче односа Срба и Хрвата.

Шупут каже да се никад није коментарисао рад ниједног селектора, али признаје да му је жао што 2007. године, иако га је тадашњи селектор Мока Славнић уврстио на шири списак, није добио шансу да оде на припреме.

ТВОРАЦ КК ДУНАВ

По завршетку каријере Шупут је одлучио да кошарци врати све што је од ње добио. У Апатину је основао КК *Дунав* за који и данас наступа као играч-тренер. Током 2016. године имао је још један играчки излет у Хрватску када је играо за КК *Борово* из Вуковара и био један од кључних играча клуба који се тада борио за улазак у хрватску А1 (прву) лигу.

– Фокусиран сам на КК *Дунав*, који данас у свом погону има стотињак дјечака и тридесетак дјевојчица. У клубу имамо 8 селекција које чине играчи из Апатина и непосредне

околине. За регионалну презентацију игра шест наших играча рођених од 2003. године до 2006. године, а веома смо поносни и на нашу селекцију у колицима. Мало је екипа у много већим срединама које могу да саставе селекцију у тој категорији – са поносом прича Шупут, који је и ове године играо за *Дунав*.

ШУТ МУ ОМОГУЋИО ИГРАЧКУ ДУГОВЈЕЧНОСТ

Овај клуб је посљедње двије сезоне играо у Првој међурејубличкој лиги, група Сјевер. Прошле године су до посљедњег кола били у игри за пласман у виши ранг, али у посљедњој утакмици недостајало им је мало среће.

– Клуб није прошао у виши ранг такмичења, али због добрих игара многи наши играчи су се нашли на мети других клубова, па смо на почетку ове сезоне остали без седам првотимаца – каже Шупут и додаје да је у таквим околностима клуб био значајно ослабљен.

– Због несрећног сплета околности, направљеног круга екипа у којима смо имали лош кош количиња, такмичење смо завршили на 13. мјесту, па ћемо се наредне сезоне такмичити у Другој регионалној лиги – закључује Шупут и додаје свој рецепт за кошаркашку дуговјечност.

– Сваки меч се игра 40 минута и потребна је снага. У овим годинама захваљујући искуству рационално не играм, али услов за добру кошарку је добар шут – каже Шупут, који је и на недавно завршеном Меморијалу *Милан Маљковић Маљак* био најфикаснији играч на терену. **ТРИФКО ЂОРОВИЋ**

НА РАЗВОЈ ИГРАЧА УТИЧЕ ЦИЈЕЛИ ТИМ

Предраг Шупут данас као тренер своје богато искуство преноси на млађе генерације. У својој каријери имао је пуно врхунских тренера за које каже да су, сваки на свој начин, утицали на његов играчки развој.

– Рад са сваким тренером доноси ново искуства. И ја сам као и сваки играч потпуно другачије доживљавао кошарку са 18 или рецимо 30 година. Међутим, свако мора да прође своју школу. Кошарка захтијева потпуну посвећеност и пуно рада. Да би неки играч постао велики, поред играчких мора да посједује и људске квалитете. За сваког играча веома је важно у каквој средини игра. Кошарка је тимски спорт у коме на развој једног играча осим стручног штаба и медицинског особља веома утичу и његови саиграчи. Зато клинче у клубу покушавам научити да је кошарка тимска игра 12 људи, а не 12 појединаца.

